

Gebiedsperspectief A-Z

Ontwerpend Onderzoek Amersfoort tot Zeist

1 december 2025 - Eindrapport

Posad Maxwan

 ARCADIS

land

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Methode	7
3. Analyse	11
4. Leidende principes	16
5. Prioritaire thema's	37
6. Uitwerkingen in deelgebieden	41
7. Aanbevelingen en vervolgacties	56
Bronnen en bijlagen	59

0

1

Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

1.1 Aanleiding en doel

De Utrechtse Heuvelrug kent veel kwaliteiten. Het gebied maakt onderdeel uit van een Nationaal Park, Natuurnetwerk Nederland (NNN), heeft bijzondere cultuurhistorische structuren, belangrijke militaire terreinen en in de bodem zitten strategische watervoorraden. Ook is het een gebied waar volop wordt gewerkt en gewoond. Daarnaast kwamen er de afgelopen jaren steeds meer (strategische) opgaven op de Utrechtse Heuvelrug af, zoals klimaatverandering. De ruimtelijke opgaven voor dit gebied en de toenemende ruimtedruk in de nabije en verdere toekomst vragen om een helder perspectief op de Utrechtse Heuvelrug in 2050. Dit perspectief moet robuust zijn voor de langere termijn tot 2100, zodat we nu kunnen inzetten op de bewegingen die we kunnen voorzien en willen maken richting 2100. Daarnaast vragen meerdere opgaven vandaag de dag al om concrete oplossingen. Uit het langetermijn perspectief moet daarom de korte termijn keuzes richting 2030 volgen. Deze kortere termijn keuzerichtingen worden aangescherpt door de actuele ruimtevragen in het gebied.

Deze actualiteit begon in 2019 met de constatering van verdroging van het gebied. Door de ligging midden in het NOVEX gebied Utrecht-Amersfoort tussen deze twee grote steden neemt de ruimtedruk verder toe. Als belangrijke landschappelijke structuur is de Utrechtse Heuvelrug een belangrijk onderdeel van programma's voor het landelijk gebied (UPLG) en een gezond en veerkrachtig watersysteem (Blauwe Agenda). Tegelijkertijd heeft het ministerie van Defensie plannen voor het concentreren en clusteren van operationele eenheden in Soesterberg en ligt er een intensiverings- en groeiopgave op Camp New Amsterdam, Walaardt Sacré Kamp en de Bernhardkazerne. Bovendien is in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie intensivering van helikopterlandingsplaatsen en uitbreiding van het raccordement voorzien.

De verschillende lange termijn opgaven en kansen voor de Heuvelrug, en de korte termijn ruimtelijke behoeften en knelpunten, zijn beide verenigd in dit **Gebiedsperspectief**. Een perspectief op een integraal wenkend toekomstbeeld naar 2050, dat robuust is voor de lange termijn richting 2100, en met adviezen voor ruimtelijke keuzes en beleidsvorming om deze ambities dichterbij te brengen en om antwoord te bieden daar waar het nu al schuurt.

Noodzaak voor samenwerking

Vanwege de verschillende soorten ruimtelijke opgaven, op verschillende tijdschalen, en de (impact op) verschillende partijen, hebben de gebiedspartijen op de Utrechtse Heuvelrug juist elkaar nodig om tot optimale oplossingen te komen voor de opgaven die er spelen. Specifiek rondom de oostflank van de Utrechtse Heuvelrug tussen Amersfoort, Soest, Leusden en Zeist. Daarom hebben op 31 maart 2023 de bestuurders van de Provincie Utrecht, Waterschap Vallei en Veluwe, Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, gemeenten Amersfoort, Leusden, Soest en Zeist, en de Staatssecretaris van het ministerie van Defensie een alliantieverklaring getekend om tot een gebiedsgerichte samenwerking te komen onder de noemer A(mersfoort) tot Z(eist). Deze is voortgezet in het bestuursakkoord Gebiedssamenwerking A(mersfoort) tot Z(eist) en op 17 juni 2024 door alle partijen ondertekend.

Dit Gebiedsperspectief draagt bij aan het gezamenlijke doel van de gebiedspartijen om te komen tot een toekomstbestendige en duurzame inrichting van de Utrechtse Heuvelrug tussen Amersfoort en Zeist. Een gebied waar de groene landschappelijke waarden en structuren van de Utrechtse Heuvelrug worden geborgd en versterkt. Waarbinnen ruimte wordt geboden aan de ontwikkeling en vernieuwing van woon- en werkgebieden (waaronder Defensie) en recreatie. Waarbij de balans tussen gebiedswaarden en ontwikkeling zorgt dat er ruimte is voor een goede fysieke leefomgeving voor de mens en voor flora en fauna, op basis van een goed functionerend en veerkrachtig bodem- en watersysteem.

Daarbij realiseren de Gebiedspartijen zich dat de ruimte schaars is in het gebied en niet alle opgaven opgeteld bij elkaar passen. Dit vraagt om het maken van keuzes. Er was echter nog te weinig zicht op de mate waarin verschillende opgaven en ambities met elkaar zijn te combineren en waar deze met elkaar knellen. En hoe de lange termijn doelen voor het gebied zich verhouden tot ruimtevragen op de korte (2030) - en middellange termijn (2050).

1.2 Status en besluitvorming: wat is het wel en wat niet?

Het Gebiedsperspectief is een onderzoeksresultaat met adviezen op basis waarvan de partijen nadere afspraken kunnen maken over de beleidsmatige doorwerking en realisatie. Als uitkomst van een proces van ontwerpend onderzoek, geeft het richting aan hoe de gezamenlijke doelen het best bereikt kunnen worden. Hierbij vertrekt het ontwerpend onderzoek uit de bestaande harde en zachte plannen (zie bijlage B). Op basis van de dilemma's en keuzerichtingen die voortkomen uit het ontwerpend onderzoek, doet het Gebiedsperspectief aanbevelingen voor de beleidsmatige verankering van keuzes en aanpassingen van bestaand instrumentarium onder de Omgevingswet.

1.3 Kiezen voor een wenkend toekomstperspectief

Het Gebiedsperspectief biedt een wenkend toekomstbeeld gebaseerd op de ambities van de gebiedspartijen, en de kansen die door de ruimtelijke ontwikkeling van de Heuvelrug richting 2100 ontstaan. Tegelijkertijd kennen het gebied en de gebiedspartijen een aantal actuele opgaven. Daarom bestaat dit Gebiedsperspectief uit verschillende tijdslijnen voor de ontwikkeling van de Heuvelrug. Actuele opgaven en lange termijn ambities veroorzaken immers knelpunten in het hier en nu. Het gewenste toekomstbeeld zal daarom door de gebiedspartijen in stappen en in samenwerking met de inwoners en gebruikers van het gebied gerealiseerd moeten worden. Met het Gebiedsperspectief geven we richting aan de belangrijkste kansen richting de toekomst (vanuit de leidende principes en (prioritaire) thema's) en bieden we handvatten voor gebiedspartijen voor de knelpunten in het nu. Daarom vertalen wij dit wenkend toekomstperspectief voor de Utrechtse Heuvelrug ook in adviezen voor ruimtelijke keuzes en mogelijke aanpassingen van bestaand instrumentarium (zie Hoofdstuk 5).

Het wenkend toekomstperspectief bestaat uit ruimtelijke keuzes op ordeningsniveau (zoals die zijn afgeleid uit de doorlopen 2021-scenario's voor dit gebied, zie §3.3). Hiermee wordt toegewerkt naar (meer) ruimtelijke logica en samenhang op zowel lokale, regionale en nationale schaal. De uitwerkingen in (drie) deelgebieden gaan in op de huidige urgente vraagstukken en bestaan uit ruimtelijke keuzes op

inrichtingsniveau. Deze deelgebieds-uitwerkingen passen binnen de voor de lange termijn gewenste ruimtelijke logica. Samen vormen deze onderdelen het voorliggende Gebiedsperspectief.

Leidende principes & prioritaire thema's

Leidende principes voor negen thema's geven invulling aan het toekomstperspectief voor de Utrechtse Heuvelrug. Uit de analyse komt naar voren dat er drie prioritaire thema's voor dit gebied zijn: bodem en (grond)water, natuur en Defensie. Dat wil niet zeggen dat andere thema's niet van belang zijn, er geen ruimte voor is of geen investeringen nodig zijn maar deze niet thema's zijn niet leidend in de structurerende keuzes. Deze drie thema's zijn namelijk niet alleen onderscheidend voor dit deel van de Heuvelrug, maar hebben ook een nationaal belang. En keuzes over de thema's in dit gebied A tot Z hebben ook consequenties tot (ver) daarbuiten.

Prioritering helpt om zo focus aan te brengen in het gesprek over de grootschalige opgaven in het gebied. De gebiedspartijen maken daarmee ook de expliciete keuze om de komende jaren voorrang te geven aan beleidsvorming en maatregelen die het bereiken van het wenkend perspectief voor de regio, primair vanuit deze opgaven bezien, mogelijk maken.

Het wenkend toekomstperspectief van Amersfoort tot Zeist schetst een toekomst waarin de unieke kwaliteiten van de Utrechtse Heuvelrug duurzaam worden versterkt. Het gebied krijgt een vitale en schone bodem, een robuuste grondwatervoorraad en een robuust natuurnetwerk, waardoor biodiversiteit en klimaatadaptatie worden bevorderd. Natuur- en waterinclusieve woonmilieus vormen groene en gezonde leefomgevingen voor bewoners. De stevige positie van Defensie blijft gewaarborgd, met een zorgvuldige integratie van militaire functies in het landschap. Daarnaast wordt de samenwerking tussen lokale bedrijvigheid en Defensie versterkt, wat nieuwe economische kansen biedt. Zo ontstaat een veilige, duurzame en klimaatbestendige regio waarin natuur, water en mens in balans zijn.

Gebiedsperspectief A(mersfoort) tot Z(eist)

Legenda

1. Bodem en Water

Waterwingebied (bron: RIVM)

Grondwaterbeschermingsgebied (bron: RIVM)

100 jaar-zone grondwaterbescherming (bron: RIVM)

Waterretentiegebieden (Waterschap Vallei en Veluwe)

Zoekgebieden Waterretentiegebieden (bron: Natuurbeheerplan 2024)

Kwetsbare strategische grondwatervoorraad (bron: STRONG)

Matig kwetsbare strategische grondwatervoorraad (bron: STRONG)

Nationale grondwater reserves (bron: STRONG)

2. Natuur

Oude bosgroeiplaatsen

Ecoducten

Nieuwe ecoducten

Nieuwe ecologische verbinding en brug

Ecologische verbinding op brug

Nieuwe Faunapassage

Natuur versterken

Wegh der Weegen Ingang/sorties

Heidenetwerk

Heidenetwerk verbinding

Bestaande groenstructuur opwaarderen tot natuurverbinding

Aanduiden het groene valleilint

3. Defensie

Terrainen defensie (kazernes)

Oefenterreinen defensie

Mogelijke uitbreiding

Mogelijke afstoot

Militaire verbinding (inclusief uitbreiding)

Mogelijke ontwikkelingsgebieden

Militaire gebieden open voor publiek

Verbinding voor militaire voertuigen

Militaire functies intensiveren en clusteren

Raccorderment Amersfoort (inclusief uitbreiding)

4. Recreatie

Recreatiegebieden

Belangrijkste recreatieve fietsroutes en wandelroutes

Recreatiehotspot

Nieuw sportterrein

5. Mobiliteit

Doorfietsroute

Mogelijke routes/tracés voor snelbus/HOV

Mogelijke haltering snelbus/HOV

Mogelijk parkeerknoppunt

Bestaand sprinterstation

Bestaand intercitystation

Spoorweg

6. Economie

Bestaand bedrijventerreinen

Nieuwe bedrijventerreinen: dubbelgebruik met militaire functies

7. Cultuurhistorie

Landgoed

Erfgoed hotspots

8. Verstedelijking

Bestaande woonwijk

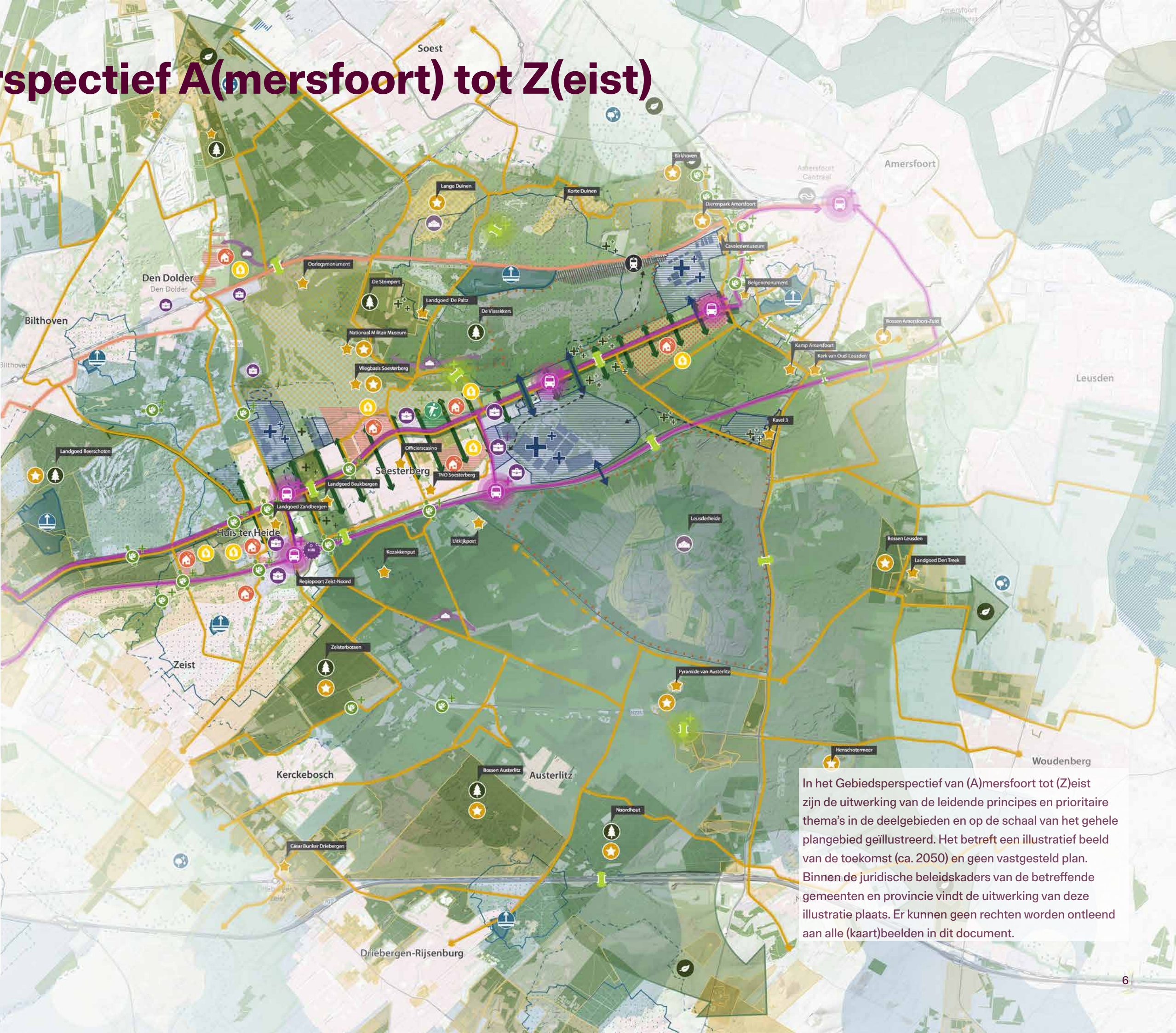
Woningbouwlocatie

Kleinschalige woningbouwlocatie of intensivering

9. Energie

Energie neutrale ontwikkeling

0 1 2 km

In het Gebiedsperspectief van (A)mersfoort tot (Z)eist zijn de uitwerking van de leidende principes en prioritaire thema's in de deelgebieden en op de schaal van het gehele plangebied geïllustreerd. Het betreft een illustratief beeld van de toekomst (ca. 2050) en geen vastgesteld plan. Binnen de juridische beleidskaders van de betreffende gemeenten en provincie vindt de uitwerking van deze illustratie plaats. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan alle (kaart)beelden in dit document.

02

Methodologie

2.1 Ontwerpend onderzoek als werkwijze

2.1 Ontwerpend onderzoek als werkwijze

Gezamenlijk is besloten om ontwerpend onderzoek in te zetten om een perspectief voor dit gebied te schetsen. Dit ontwerpend onderzoek is erop gericht om inzichten op te doen, kansen en schuurpunten zichtbaar te maken en zo mogelijk te vertalen in keuzerichtingen. Het resultaat is dit gemeenschappelijke, integrale Gebiedsperspectief (het 'Gebiedsperspectief A-Z'). Het Gebiedsperspectief illustreert in woord en beeld de belangrijkste leidende principes voor de toekomst, de belangrijkste keuzes, maatregelen en de mogelijke uitwerking daarvan in deelgebieden. Op deze manier is er in samenhang uitwerking gegeven aan de (actuele) ruimtelijke opgaven voor het gebied Amersfoort tot Zeist. Grofweg zijn drie stappen doorlopen: een analysefase (1), het opstellen van leidende principes (2) en een ontwerpfase waarin de doorwerking van de principes voor het gebied is vertaald naar een wenkend perspectief en (3) een verdieping in een drietal deelgebieden.

Stap 1: Analyse

In de analysestap is een overzicht gemaakt van de bestaande opgaven in het gebied én vastgestelde ambities uit het beleid van de gebiedspartijen. In verschillende sessies, en op basis van bronnen (o.a. Gebiedskompas), zijn op het abstractieniveau van het gebied de bepalende structuren in beeld gebracht, zoals voor cultuurhistorie de buitenplaatsen, historische infrastructuur (Wegh der Weegen) en militair erfgoed. En voor natuur het NNN en oude bosgroeiplaatsen. De opgaven en ambities richten zich veelal op de korte (2030) tot middellange (2050) termijn. Omdat we in het ontwerpend onderzoek ook een doorkijk maken naar de lange termijn (2100), hebben we met behulp van drie scenario's (extremen) onderzocht wat de realisatie van opgaven en ambities en de dilemma's die daarbij binnen A-Z spelen, op lange termijn zou kunnen betekenen.

Stap 2: Gebiedsperspectief met leidende principes

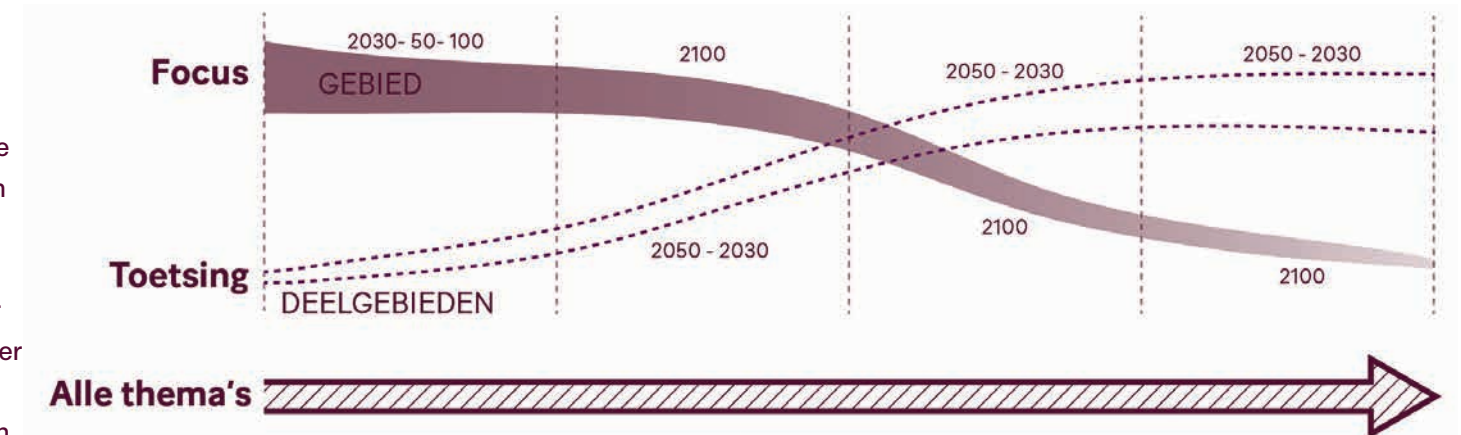
Op basis van de dilemma's en keuzes om het onderzoeksgebied A-Z toekomstbestendig te maken op de lange termijn, zijn vervolgens leidende principes geformuleerd waarvan we hebben vastgesteld dat die

belangrijk zijn om richting te geven aan de gewenste toekomstbestendige ontwikkeling van het gebied (zie Hoofdstuk 2). Per thema zijn meerdere leidende principes opgesteld. Deze leidende principes vormen de basis voor de uitwerking van het gebiedsbrede perspectief en beschrijven de sturende keuzes om het best invulling te geven aan de ambities op lange termijn. Middels een iteratief proces is onderzocht welke mate van ruimtelijke sturing nodig is voor de verschillende principes en welke principes meer of minder leidend zijn. Ook zijn drie algemene leidende principes geformuleerd die voor alle ontwikkelingen van belang zijn en door de partijen onderschreven worden.

Vervolgens zijn de leidende principes vertaald naar concrete maatregelen op deelgebied- en gebiedsperspectiefniveau. De maatregelen zijn ruimtelijke ingrepen waarin principes tot uitwerking komen. Deze zijn gevat in een kaartbeeld (perspectief) wat een beeld schetst van hoe die maatregelen eruit zouden kunnen zien.

Stap 3: Ontwerpstap naar (deel)gebied

In de ontwerpstap zijn de leidende principes toegepast op het gehele gebied en op drie verschillende deelgebieden. Deze drie deelgebieden zijn met de partijen gekozen vanwege de urgentie in opgaven en ruimteclaims die er samenkomen. Deze zijn ook actueel van aard (ten opzichte van de langeretermijn opgaven en ambities voor het gehele gebied van A-Z). Denk hierbij bijvoorbeeld aan de overlappende ruimtevraag voor Defensie, natuur en bedrijvigheid. In de drie deelgebieden is onderzocht wat de concrete ruimtelijke uitwerking van de leidende principes is. Op basis van deze 'botsproef' zijn de algemene leidende principes verder aangescherpt met als vraag: Klopt wat we lokaal tekenen nog met wat we algemeen als principe noemen en op het gebiedsbrede perspectief tekenen? Keuzes op deelgebiedniveau werken daarmee ook door in het gebiedsbrede perspectief.

Ontwerpend onderzoek als werkwijze:
van focus op het gebied op de lange termijn
naar toetsing in de deelgebieden op korte en
middellange termijn, en vice versa.

2.2 Samenhang met beleid en aanverwante ontwikkelingen

2.2 Samenhang met beleid en aanverwante ontwikkelingen

Het vertrekpunt voor het onderzoek vormen de bestaande beleidskaders van het Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen. Dit betreffen o.a. de omgevingsvisies van de gemeenten en de provincie Utrecht.

In het onderzoek kijken we ook vooruit naar 2100 om ook te redeneren vanuit toekomstige opgaven of omstandigheden. Daarvoor bevat het bestaande beleid niet altijd voldoende informatie. Ook voorziet het huidige beleid (nog) niet in de uitbreiding van Defensieactiviteiten. Als in het onderzoek blijkt dat de bestaande beleidskaders onvoldoende zijn of onderling knellen, maken we de schuurpunten inzichtelijk en verkennen we oplossingsrichtingen. De gebiedssamenwerking A tot Z vindt plaats in een bredere context. Dat houdt in dat er processen en programma's zijn die tegelijk spelen en die relevant (kunnen) zijn voor het ontwerpend onderzoek. Hieronder worden de belangrijkste benoemd.

NOVEX gebied Utrecht-Amersfoort (Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone)

Het gebiedsonderzoek is een verdiepende uitwerking op 'Gezond groeien in Nabijheid – Ontwikkelperspectief 2040 NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort' en wordt uitgevoerd in U Ned verband. De kern van het gebiedsonderzoek is inzichten en beslisinformatie genereren voor het waarmaken van het NOVEX Ontwikkelperspectief Utrecht-Amersfoort en de uitwerking daarvan in een adaptief programma (programmaliijn U Ned) en investeringsagenda (RIA)

Focus bij het gebiedsonderzoek ligt op de zoektocht naar ruimte voor wonen, werken en de bijpassende randvoorwaarden in de periode 2030-2040, met een doorkijk naar 2050 in de brede spoorzone Amersfoort en daarmee het binnenstedelijk gebied. In de Heuvelrugzone worden met name (afwentelings)effecten van en condities (BRT-USP-Amersfoort) voor de stedelijke groei en enkele specifieke verstedelijkingslocaties (regiopoort Zeist-Noord, kern Soesterberg) onderzocht.

Tussen het Gebiedsonderzoek en het ontwerpend onderzoek is continue uitwisseling geweest tijdens de twee processen, zodat de inzichten vanuit het ene proces bijdrage aan de resultaten van de ander op elkaar aansluiten.

Strategisch Vastgoedplan Defensie

De opgaven voor Defensie komen deels voort uit Strategisch Vastgoedplan (SVP) uit december 2022 (BS2022019901). Hierin is een bestuurlijk voornemen uitgesproken om de 4 verschillende kazernes in de omgeving van Soesterberg te herschikken tot één kazernecomplex en doelmatiger in te delen en daar operationele en (deels) logistieke functies te concentreren. Daarop aanvullend heeft Defensie ook een intensiverings- en groeiopgave op Camp New Amsterdam, Walaardt Sacré Kamp en de Bernhardkazerne.

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Door de veranderde veiligheidssituatie is het noodzakelijk de krijgsmacht uit te breiden met materiaal, terreinen, wapens en personeel. Het Nationaal programma Ruimte voor Defensie (NPRD) beschrijft de ruimtelijke uitbreidingsbehoefte van Defensie in Nederland die voortkomt uit de algehele groei van de krijgsmacht. De totale ruimtelijke uitbreidingsbehoefte is gebaseerd op 57 deelbehoeftes vanuit verschillende krijgsmachtonderdelen. Het kabinet heeft op 23 mei 2025 het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie vastgesteld en vrijgegeven voor zienswijze. Het kabinet zal eind 2025 een definitief besluit nemen, maar dit zal naar verwachting geen wijzigingen laten zien op de behoeftes die in het A t/m Z gebied zullen landen.

Voor het onderzoeksgebied A-Z betreft het de volgende Voorkeurslocaties voor de groei van militaire activiteiten:

- Uitbreiden Helikopterlandingsplaatsen Leusderheide en Vlasakkers
- Uitbreiding raccordement Vlasakkers
- Graafmogelijkheden oefenterreinen op OT Leusderheide en Vlasakkers

Blauwe Agenda

In de zomer van 2022 is met de gezamenlijke partners van de Blauwe Agenda een ambitiedocument opgesteld. Dit programma focust zich op het inrichten van de Utrechtse Heuvelrug met een robuust bodem- en watersysteem, één van de leidende principes van het Gebiedsperspectief van A tot Z. De ambities uit de Agenda hebben als input gediend voor het formuleren van de ambities van het Gebiedsperspectief.

UPLG

Stikstof en broeikasgassen verminderen, water- en bodemkwaliteit verbeteren en de natuur versterken. Al dit soort uitdagingen raken het landelijk gebied, waaronder het gebied A tot Z. De provincie Utrecht werkt die uitdagingen samen met gebiedspartners uit in het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) In het UPLG staat wát we de komende jaren willen bereiken in ons landelijk gebied. In gebiedsagenda's worden de doelen en maatregelen uit het UPLG per gebied verder uitgewerkt. In dit ontwerpend onderzoek bekijken we welke bijdrage in dit gebied kan worden geleverd aan de doelen in het UPLG.

Operatie Heuvelrug

Onder leiding van Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Paul Roncken is dit onafhankelijk advies en toekomstbeeld voor de Heuvelrug opgesteld in 2023. Het advies constateert dat verschillende ruimtelijke ontwikkelingen naast elkaar plaatsvinden en elkaar mogelijk in de weg zitten. Op basis van een analyse van de gebiedskwaliteiten worden aanbevelingen gedaan om in te zetten op meervoudig ruimtegebruik, samengevat in drie verschillende denklijnen voor de toekomst van het gebied.

Bestuursakkoord: lopende initiatieven

In het gebied spelen ook lopende ontwikkelingen. In het onderzoek gaan we ervan uit dat harde plannen ook gerealiseerd worden. Voor een aantal concrete projecten, die deels nog tot uitvoering moeten komen, is in het Bestuursakkoord afgesproken deze als gegeven te

beschouwen voor het ontwerpend onderzoek.

Dit gaat om deze projecten:

- Technology Centre Land (TCL)
- Logistiek Centrum Soesterberg (LCS)
- Revitalisatie Bernhardkazerne
- Verhuizing 45e Pantserinfanteriebataljon en 434 Herstelpeloton naar Soesterberg
- Programma Hart van de Heuvelrug / Park Vliegbasis Soesterberg.

Gebiedsperspectief i.r.t. Nota Ruimte

De nieuwe Nota Ruimte biedt een langetermijnvisie op de ruimtelijke inrichting van Nederland met keuzes voor nu (2030), straks (2050) en later (2100). De provinciale uitwerking op dat langere termijnperspectief is de Scenariostudie Utrecht 2100. Dit toekomstbeeld gaat onder meer uit van een ondergrens middels een reactieve ruimtelijke strategie, waar oplossingen gezocht worden wanneer problemen of kansen voelbaar beginnen te worden. De Raad voor de Leefomgeving schrijft in haar rapportage van 2024 'Ruimtelijke Ordening in een veranderend Klimaat' dat de voortschrijdende klimaatverandering grote gevolgen heeft voor Nederland. We zullen veel van onze activiteiten moeten aanpassen aan de veranderende klimaatomstandigheden.

Het voorliggende gebiedsperspectief geeft een duidelijk beeld van de ontwikkelingen tot 2050, passend bij bestaande beleidskaders die dezelfde tijdshorizon hebben. Voor de periode vanaf 2050 is het daarom belangrijk om nu gezamenlijk acties te ondernemen opdat sturing of ingrepen in de ruimtelijke ordening van dit nu al kwetsbare en intensief benut gebied, ook robuust blijken voor de langere termijn. Dat middels actieve ruimtelijke strategieën die in gezamenlijkheid en grens overstijgend tot stand gaan komen.

Q3

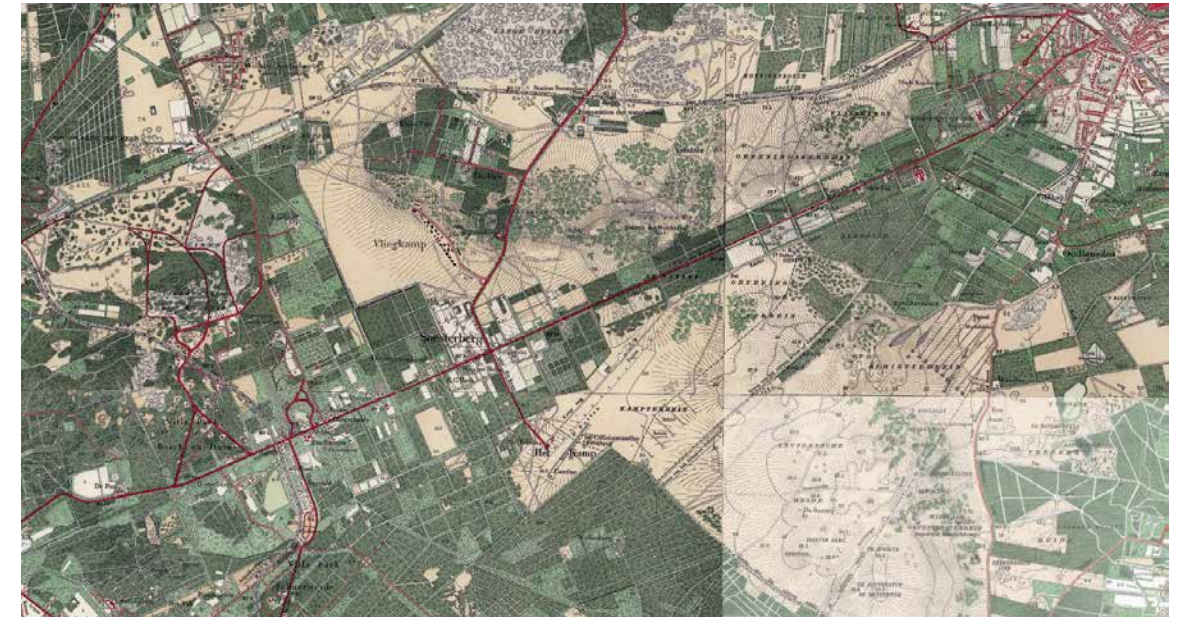
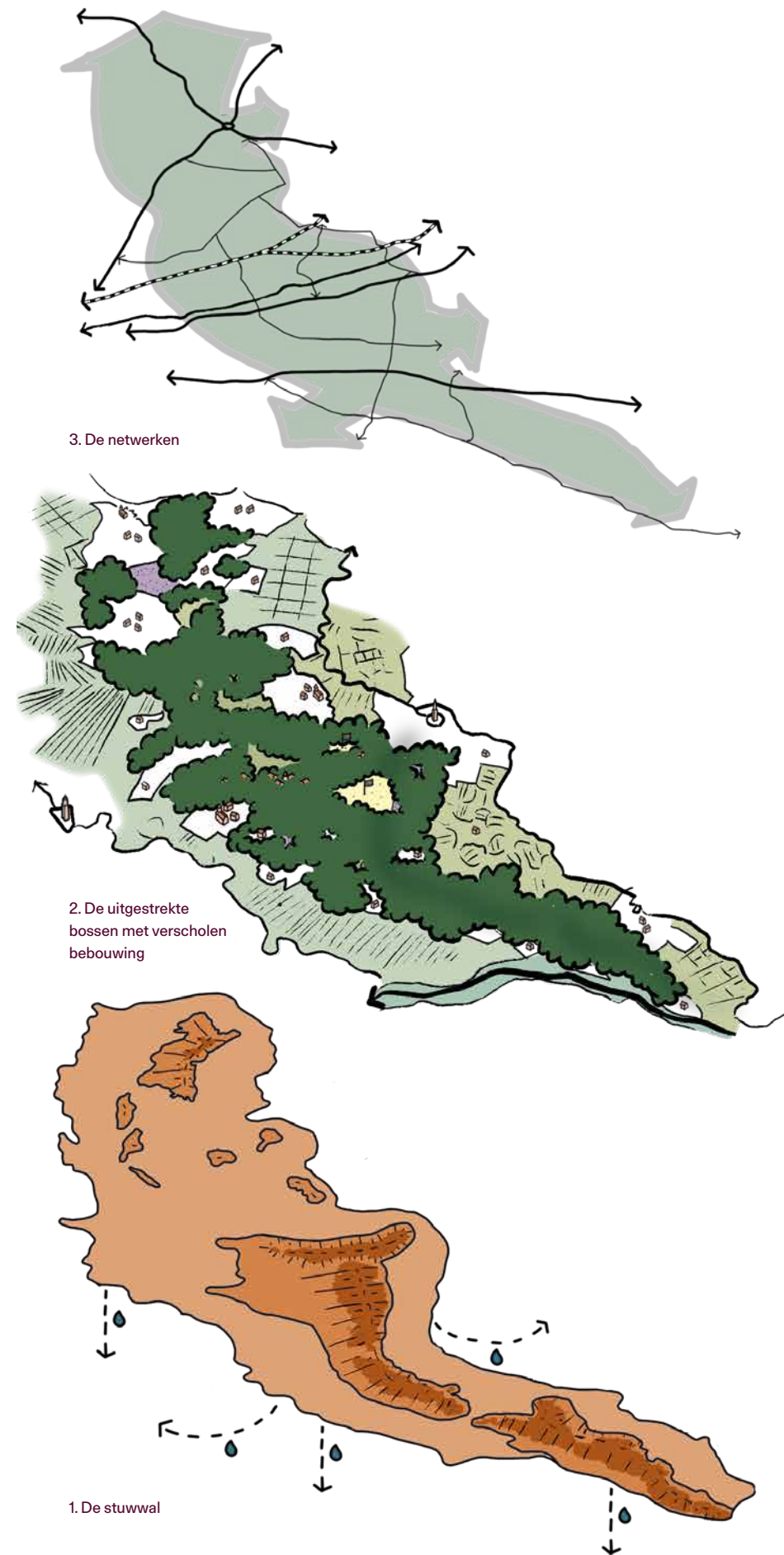
Analyse

3.1 Identiteit: gebied met meerdere gezichten

3.1 Identiteit: gebied met meerdere gezichten

De inrichting van onderzoeksgebied A-Z is gevormd door reliëf en de bossen met open plekken, wat diverse functies en landschapsvormen heeft bepaald. Historische elementen en erfgoed getuigen van verschillende bewoningsfasen en geven het gebied een unieke identiteit. Het gaat om dorpen, akkers, landgoederen, villaparken, toeristische verblijven, gezondheidsinstellingen en archeologische vindplaatsen zoals grafheuvels.

Ook is het landschap sterk beïnvloed door militaire activiteiten. Het heeft een voor Nederland unieke historische militaire aanwezigheid, van de vroege versterkte vestigingen in de middeleeuwen tot de militaire complexen van de negentiende en twintigste eeuw. Zo heeft zich een netwerk van militaire complexen, kazernes en oefenterreinen ontwikkeld, waarvan veel nog steeds gebruikt worden door Defensie. Militair erfgoed zoals Vliegbasis Soesterberg en de Pyramide van Austerlitz dienen nu recreatieve en natuurdoeleinden. De Wegh der Weegen, een lineaire zeventiende-eeuwse weg en buitenplaatszone, vormt een dominante structuur, maar is niet volledig zoals oorspronkelijk gepland ontwikkeld, wat leidt tot variaties langs de weg. Kenmerkend aan de Wegh is het rechte tracé met aan weerszijden percelen met een vaste maat en de zijwegen (sorties) met houtwallen van eikenhout en eikenboomlanen.

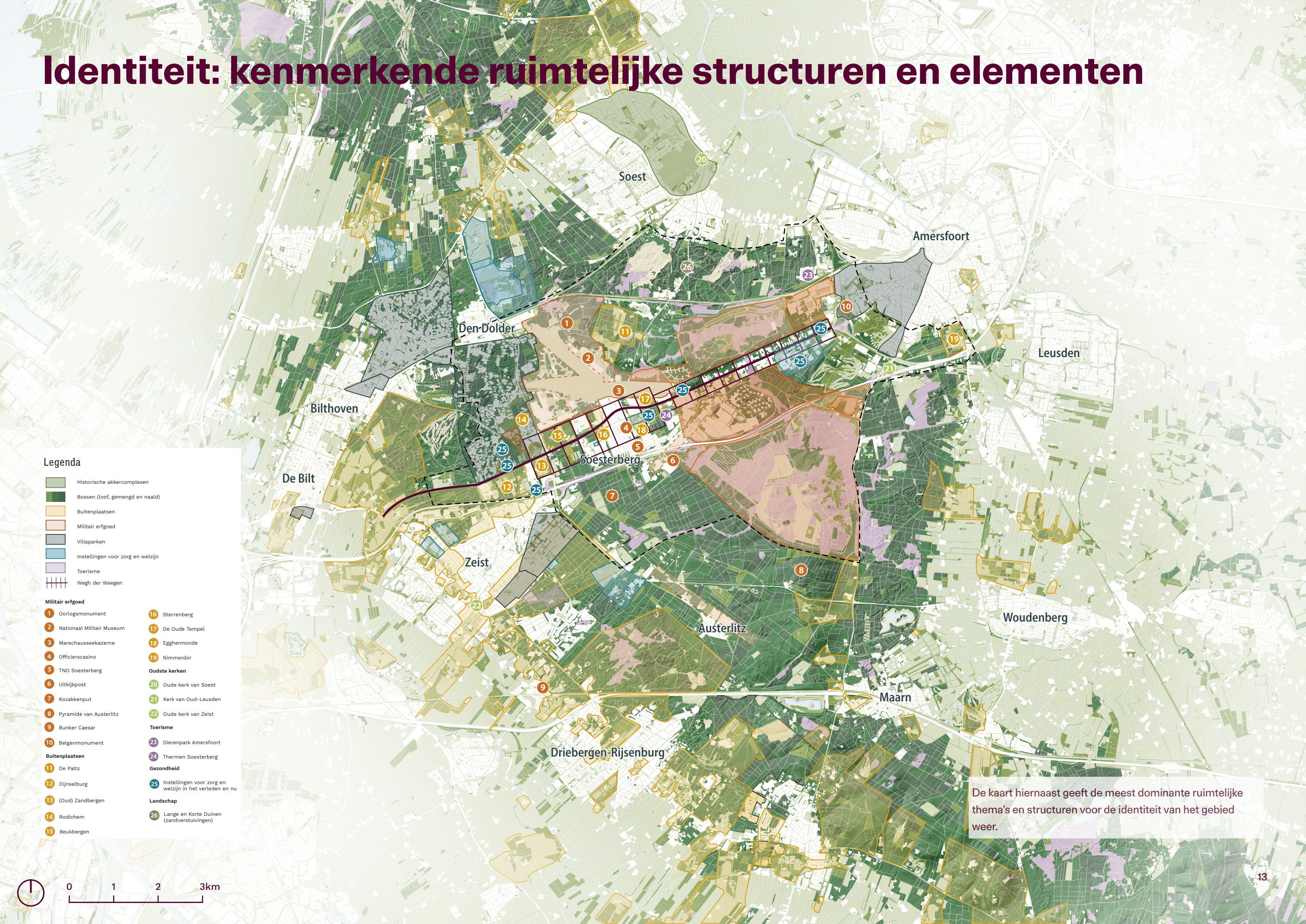
Kadastrale kaart Wegh der Weegen
(Amersfoortseweg) ca. 1925
(Uit: Topotijdreis 2025)

De drie lagen van het gebied maken samen de Utrechtse Heuvelrug.

Fietsers op de Wegh der Weegen
(Amersfoortseweg) ca. 1965
(Uit: archief Eempers Gemeente Soest)

Identiteit: kenmerkende ruimtelijke structuren en elementen

3.2 Huidige plannen, ambities en confrontaties

3.2 Huidige plannen, ambities en confrontaties

Op basis van de huidige plannen, visie-, onderzoeks- en beleidsstukken over het onderzoeksgebied, en afstemming met de omgevingspartijen, is een overzicht opgesteld van de harde plannen en vastgestelde ambities. Zie Bijlage B voor een verdere toelichting hierop.

Harde plannen zijn plannen waarop het Gebiedsperspectief niet of slechts in beperkte mate kan sturen. Wanneer dit wel mogelijk is gaat het vooral over hoe de plannen worden uitgevoerd in plaats van wat en waar.

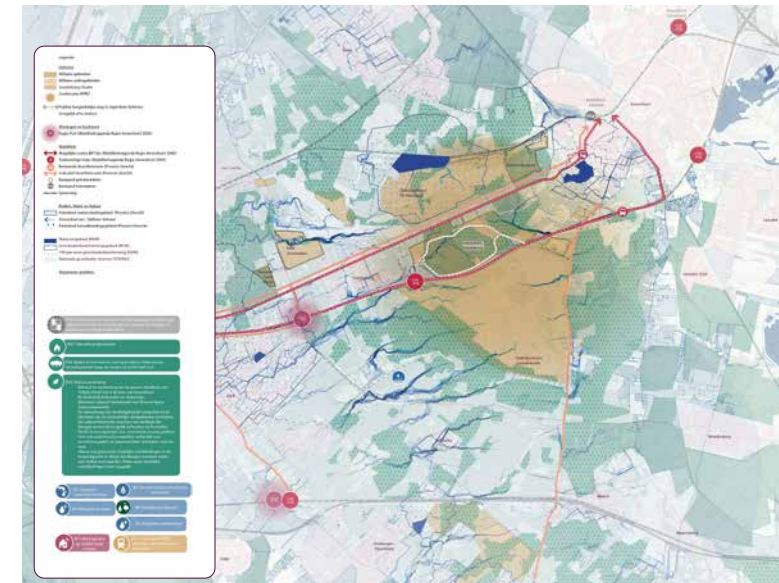
Vastgestelde ambities zijn nog niet in uitvoering of in een concrete planuitwerking, maar wel als ambitie opgenomen in vigerend beleid. In en vanuit het Gebiedsperspectief is ruimte om concreter invulling te geven aan de ruimtelijke inpassing en uitwerking van deze ambities.

Confrontaties als basis voor leidende principes

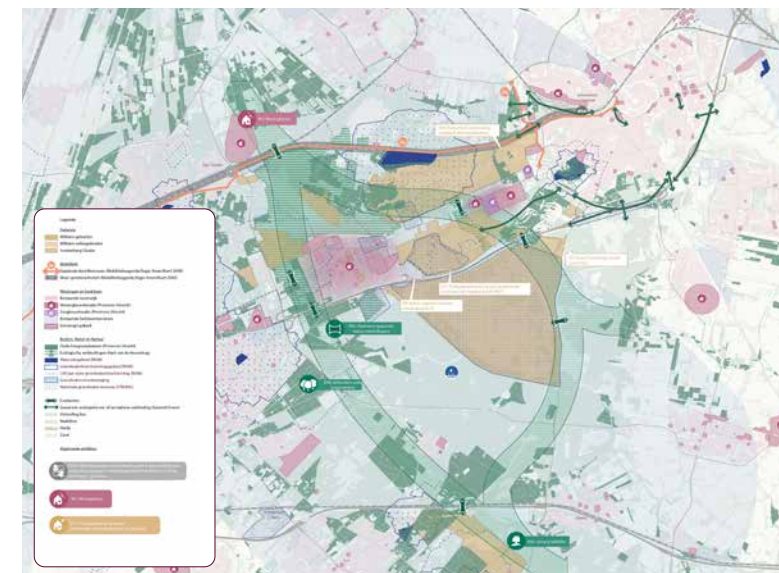
Door de verschillende plannen en ambities met elkaar te confronteren, wordt duidelijk dat sommige ambities overlappende ruimteclaims hebben en niet overal tegelijkertijd gerealiseerd kunnen worden. Deze conflicten maken inzichtelijk welke ambities sturing nodig hebben en vragen om duidelijke keuzes per locatie en tijdsperiode binnen het Gebiedsperspectief. Het in kaart brengen van deze ruimtelijke confrontaties heeft geleid tot het vaststellen van de ruimtelijke thema's en leidende principes die de basis vormen van dit ontwerpend onderzoek. Daarnaast zijn locaties geselecteerd waar de ambities het meest botsen, om deze als deelgebieden verder uit te werken. De belangrijkste confrontaties die in deze analysefase naar voren zijn gekomen zijn:

- Natuur vs. verstedelijking: toenemende verstedelijking en uitbreiding van infrastructuur in west-oost oriëntatie schuurt met de belangrijke natuurverbindingen in noord-zuidrichting. Duidelijke keuzes zijn nodig of en op welke locaties er na de harde plannen nog ruimte is voor toekomstige verstedelijking.

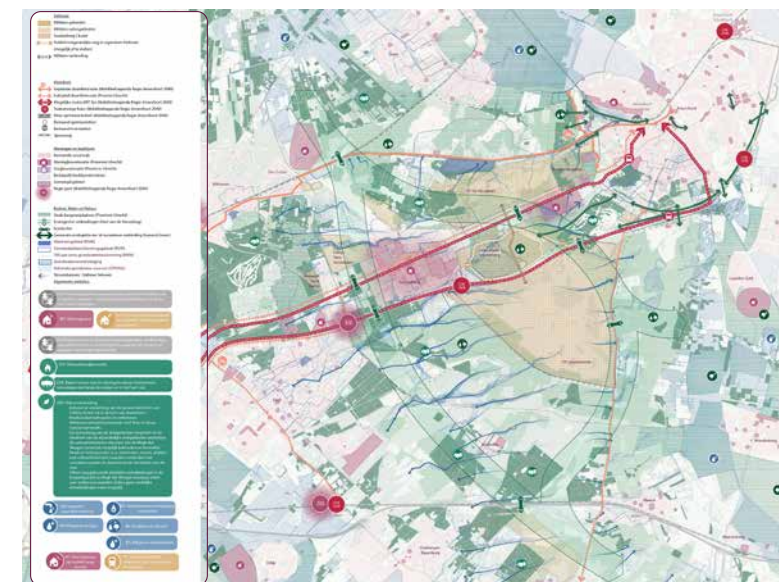
- Natuur vs. recreatie: door steeds intensiever gebruik van de Heuvelrug voor verstedelijking en recreatie bestaat het risico dat natuur steeds meer wordt verdrongen. Duidelijke keuzes over de zonering tussen rustiger natuur- en drukker recreatiegebieden zijn nodig om beide kwaliteiten naast elkaar te laten bestaan.
- Behoud vs. ontwikkeling gebiedsidentiteit: de Heuvelrug is een gebied met een rijke natuurlijke, cultuurhistorische, recreatieve en militaire historie. Nieuwe ontwikkelingen voegen daar nieuwe kwaliteiten aan toe: dit biedt kansen voor, maar gaat mogelijk ook ten koste van oorspronkelijke kwaliteiten. Duidelijke keuzes zijn nodig over de beoogde identiteit van het gebied naar de toekomst toe. Het gebruiken van erfgoed als 'kapstok' voor ontwikkelingen zorgt voor breder draagvlak en het versterken van identiteit.
- Verstedelijking vs. beschikbaarheid drinkwater: Met de toevoeging van woningen en bedrijven neemt de vraag naar drinkwater toe, maar de beschikbaarheid ervan staat onder druk. Een waterneutrale aanpak is vereist bij nieuwe of vernieuwde woon- en werkgebieden en ontwikkelingen van Defensie.

Vastgestelde ambities

Harde plannen

Confrontatiekaart

3.3 Scenario's

3.3 Scenario's

Naar aanleiding van de analyse van de plannen, de ruimtelijke confrontaties en eerste gesprekken zijn drie lange termijnscenario's richting 2100 opgesteld. Het doel van deze scenario's is om buiten de bestaande en bekende kaders te verkennen wat we op lange termijn belangrijk vinden voor het ontwerpend onderzoek en het Gebiedsperspectief. Deze scenario's zijn in geen enkel opzicht bedoeld als keuzerichtingen, maar om inzicht te geven in mogelijke toekomstbeelden voor het onderzoeksgebied. Elk van de drie scenario's schetst een verschillend lange termijnbeeld. Deze scenario's vormen de basis voor de algemene leidende principes (zie Hoofdstuk 3.1) van het Gebiedsperspectief en zijn door de betrokken partijen aangewezen als sturend voor de keuzes binnen verschillende thema's. Met behulp van deze drie scenario's, die uiteenlopende extremen verkennen, is onderzocht wat de realisatie van opgaven en ambities voor het gebied tussen Amersfoort en Zeist op lange termijn kan betekenen. De scenario's maken inzichtelijk welke ruimtelijke opgaven conflicteren en geven invulling aan de negen ruimtelijke thema's van het Gebiedsperspectief. De daaruit volgende leidende principes verduidelijken de dilemma's en ruimtelijke keuzes die voor het gebied op de middellange en lange termijn gemaakt moeten worden.

1. Nationaal Park Heuvelrug

Dit scenario verkent de condities voor een absolute vergroening van de Utrechtse Heuvelrug, en dominantie van het landschap en de natuurwaarden van het onderzoeksgebied. Hierbij is de status van Nationaal Park doorgezet. Alle andere ontwikkelingen (economie, wonen, Defensie) zijn ondergeschikt en worden afgebouwd of tot een minimum beperkt ten faveure van een aaneengesloten parklandschap met minimale vervuiling en maximale regenwaterinfiltratie.

2.Cultuurlandschap Utrechtse Heuvelrug

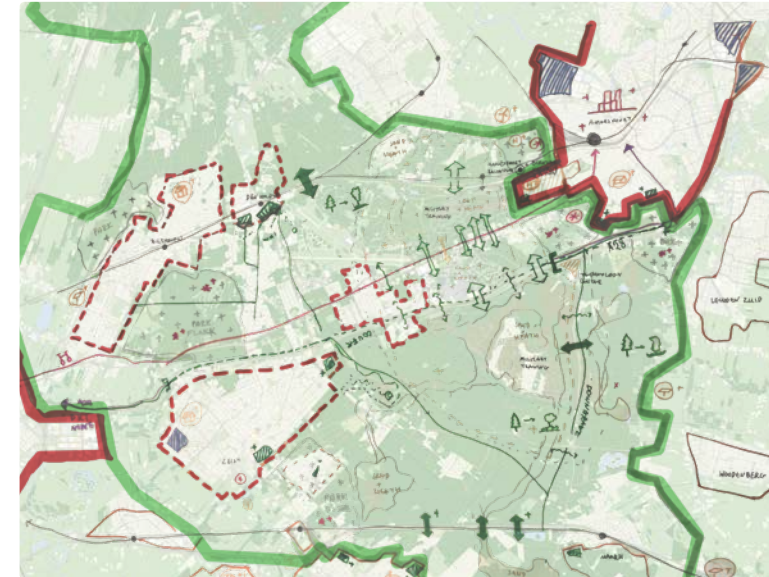
Dit scenario verkent de bijzondere historie van de Utrechtse Heuvelrug als landschap van landgoederen, waarin natuurwaarden, verstedelijking en Defensie in duidelijk afgebakende landgoederen of clusters van de toekomst zijn geordend. Deze clusters zijn verbonden door een fijnmazig natuurnetwerk met kleine maar veelvuldige verbindingen.

3. Heuvelrugstad in het groen

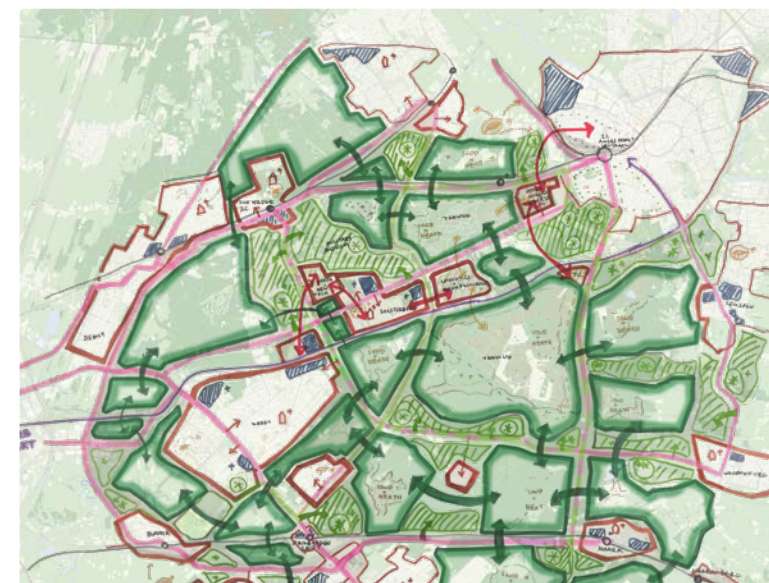
Dit scenario verkent de mogelijkheden om wonen dominant te maken in het onderzoeksgebied, in een context van verregaande zeespiegelstijging. Wonen gebeurt op de hoge en droge gebieden in Nederland. Door de grote relatieve toename van het aantal inwoners groeit de Heuvelrug uit tot een sterk verstedelijkt gebied in de groene context van de Heuvelrug; een Heuvelrugstad in het groen met veel stedelijke, innovatieve wateroplossingen zoals waterberging op daken en systemen voor waterbesparing en waterhergebruik. Er wordt gezocht naar mogelijkheden voor menging met Defensie, zodat de kazernes integraal onderdeel uitmaken van het te verstedelijken gebied.

Reflectie op de scenariostudie

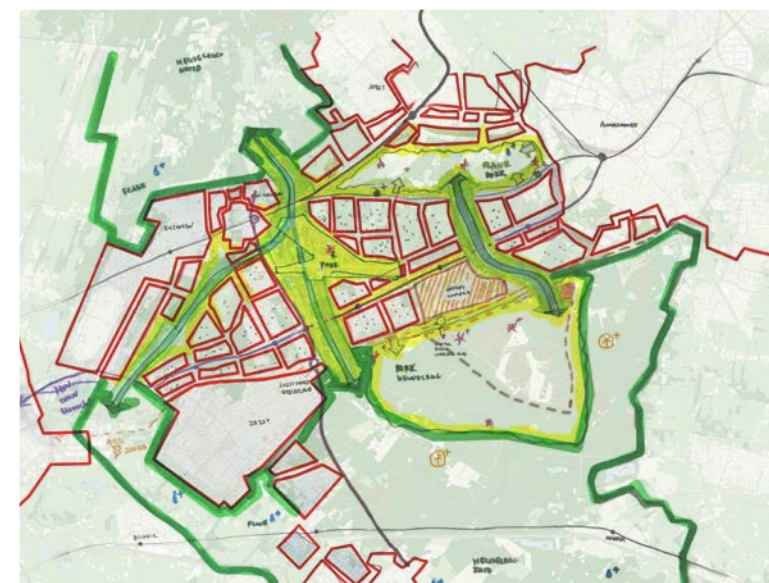
1. Een belangrijke observatie is de unieke locatie, omvang en aaneengesloten structuur van het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug, en de cruciale plek die het onderzoeksgebied is voor het behoud van verbindingen tussen het geheel. Een waarde die groter is dan alleen regionale waarde, en voor Nederland als geheel uniek is.
2. Ten tweede concluderen we dat verdergaande verstedelijking niet passend is in dit gebied, alleen in het geval van een gedwongen verplaatsing als gevolg van zeespiegelstijging. Verstedelijking kan op meer plekken in Nederland grootschalig plaatsvinden; natuurontwikkeling in deze vorm niet.
3. Ten aanzien van het cultuurlandschap is geconcludeerd dat de bijzondere (militaire) historie een sterke onderlegger is voor de identiteit en structuren in het onderzoeksgebied. Het verbinden van landgoederen, objecten en structuren van de militaire geschiedenis is hierbij een kans.
4. Voor bodem en water geldt dat dit in ieder scenario een belangrijk thema is, maar dat de uitwerking hiervan verschilt. Het belang van het bieden van voldoende infiltratiemogelijkheden in zowel natuurgebieden, als in bestaande en nieuwe verstedelijkte delen, is in elk geval evident. Ook is in elk scenario een inzet op waterbesparing en waterhergebruik van groot belang om voldoende reserves te creëren voor het opvangen van de gevolgen van een steeds extremer klimaat.

1. Nationaal Park Heuvelrug

2. Cultuurlandschap Utrechtse Heuvelrug

3. Heuvelrugstad in het groen

04

Leidende principes

4.1 Algemene leidende principes

Om te komen tot de uitvoering van onze strategie in de regio werken we volgens leidende ontwikkel- of ontwerpprincipes. Deze ontwikkelprincipes vormen samen het kompas van het gebiedsperspectief en de uitwerking daarvan in de (deel)gebieden. Ze bepalen onze inzet op de opgaven in het gebied en de hoofdopgaven voor natuur, bodem/water en Defensie in het bijzonder. In dit gebiedsperspectief zijn negen specifieke thema's met eigen principes en maatregelen opgesteld. Daarnaast hebben de partijen drie algemene leidende principes die in alle ontwikkelingen van belang zijn geformuleerd en onderschreven.

1

We versterken bij nieuwe ontwikkelingen de bestaande landschappelijke kwaliteiten van het gebied: een bosrijk natuurgebied en strategische zoetwatervoorraad van nationaal belang. Activiteiten en ontwikkelingen die de kwaliteit van het gebied onherstelbaar schaden staan we niet toe.

Toelichting

De belangrijkste waarde van het onderzoeksgebied is de unieke, aaneengesloten bosrijke natuur van de Utrechtse Heuvelrug, die van gebied overstijgend nationaal belang is. Activiteiten zoals verstedelijking, infrastructuur, energie of Defensie moeten hierop aansluiten. Wij willen aantasting van de bestaande kernkwaliteiten en inperking van de natuurwaarden zoveel mogelijk beperken. Bij inrichtingsvoorstellen en activiteiten houden we rekening met deze waarden. Het versterken van bestaande kwaliteiten houdt in dat huidige natuurgebieden worden verbeterd, de biodiversiteit vergroot en de ecologische waarden versterkt.

2

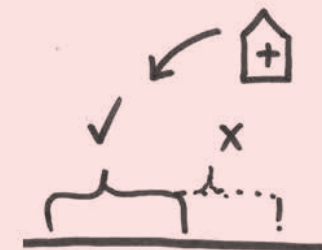

We koesteren en versterken de belangrijkste identiteitsdragers (zoals natuur, cultuurhistorie en Defensie) in het gebied met het oog op een toekomstbestendige leefomgeving.

Toelichting:

In het onderzoeksgebied is de historische en hedendaagse aanwezigheid van Defensie bepalend voor de identiteit. Nieuwe ontwikkelingen bouwen voort op deze cultuurhistorische waarden en nemen de tegenwoordige behoefte van de moderne krijgsmacht in acht. Naast Defensie zijn de Wegh der Weegen, het landschap met o.a. de buitenplaatsen, natuurwaarden, cultuurhistorie en ecologische kwaliteiten een belangrijke identiteitsdrager voor het onderzoeksgebied. Een zorgvuldige belangenafweging tussen het behoud en versterken van natuur in samenhang met Defensie activiteiten is nodig. Ook natuurbeleving en recreatieve verbindingen vragen een integrale benadering. Het uitgangspunt voor het onderzoeksgebied is om functies te scheiden waar het moet, en te combineren waar dat kan.

3

We gaan zorgvuldig en efficiënt om met de beperkte beschikbare ruimte en zorgen voor slimme inpassing van ruimteclaims. Multifunctioneel ruimtegebruik heeft de voorkeur boven eenzijdige inrichting van het gebied..

Toelichting:

Efficiënt ruimtegebruik spreekt in een land als Nederland voor zich en vraagt om het waar mogelijk stapelen en combineren van functies. Voor nieuw te bouwen ontwikkelingen heeft het efficiënt benutten (en herschikken) van bestaande terreinen/infrastructuur de voorkeur boven het zoeken van nieuwe locaties. We kiezen voor het versterken, intensiveren en inbreiden van het bestaande in plaats van uitbreiden. Waar dat niet mogelijk is wordt zorgvuldig afgewogen welke functie en invulling prioriteit heeft en ook op langere termijn toekomstbestendig is, rekening houdend met de drie prioritaire thema's en algemene leidende principes. Dit borgt ruimtelijke schuifruimte en een duurzame lange termijn inrichting van het landschap richting de toekomst.

4.2 Negen ruimtelijke thema's met principes en maatregelen

4.2 Negen ruimtelijke thema's

In het ontwerpend onderzoek zijn negen ruimtelijke thema's met een duidelijke weerslag op onderzoeksgebied A-Z gedefinieerd. De thema's verschillen van elkaar, bijvoorbeeld in de ruimtevraag en volgorde van maatregelen, maar zijn allemaal van belang voor een duurzame ontwikkeling van het gebied. De hiervoor beschreven algemene leidende principes vormen het uitgangspunt voor de keuzes per thema. In deze paragraaf lichten we de thema's kort toe: we beschrijven per thema kort de opgave of dilemma's die bij het betreffende thema spelen, de specifieke ontwerp- of ontwikkelprincipes die hiervoor bedacht zijn en de daaruit volgende maatregelen.

1. Bodem en (grond)water

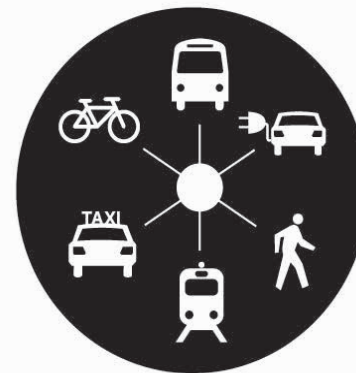
2. Natuur: biodiversiteit & ecologie

3. Defensie

4. Recreatie

5. Mobiliteit

6. Economie: bedrijvigheid

7. Cultuurhistorie

8. Verstedelijking: wonen en voorzieningen

9. Energie

4.2 Ruimtelijke thema's 1. Bodem en (grond)water

Opgave

Langere, maar ook snel afwisselende, perioden van droogte en extreme regenval door klimaatverandering bedreigen plant- en diersoorten, en hebben impact op zowel het gebied zelf als de omgeving die afhankelijk is van kwelstromen van de Heuvelrug. Het onderzoeksgebied is belangrijk voor waterwinning, en tegelijkertijd stijgt de vraag naar drinkwater door toenemende activiteiten in het gebied (zoals verstedelijking, Defensie). Hoe zorgen we voor voldoende beschikbaarheid van schoon water voor de natuur in het gebied zelf, de instandhouding van de kwelstromen en de winning van drinkwater? Daarvoor sturen we op meer infiltratie, minder afvoer van neerslag, het verminderen van verdamping en onttrekking, waterbesparing en waterhergebruik, en het klimaatrobuust inrichten van het onderzoeksgebied A-Z.

Principes en maatregelen

1

Elke ontwikkeling en activiteit die gerealiseerd wordt in het gebied beschermt de bestaande grondwatervoorraad of leidt tot versterking daarvan.

- Nieuwe ontwikkelingen hebben een neutrale of positieve invloed op de aanvulling van de grondwatervoorraad en op de bodem- en grondwaterkwaliteit.
- Met de groei van het aantal gebruikers in het gebied neemt ook de vraag naar drinkwater toe. Dit zal tijdig moeten worden afgestemd met Vitens.
- We stimuleren waterbesparing en hergebruik van regenwater, grijswater en effluent uit rioolwaterzuiveringen in woningen, op bedrijventerreinen en in de landbouw. Hiermee verminderen we het gebruik en de onttrekking van grondwater.

2

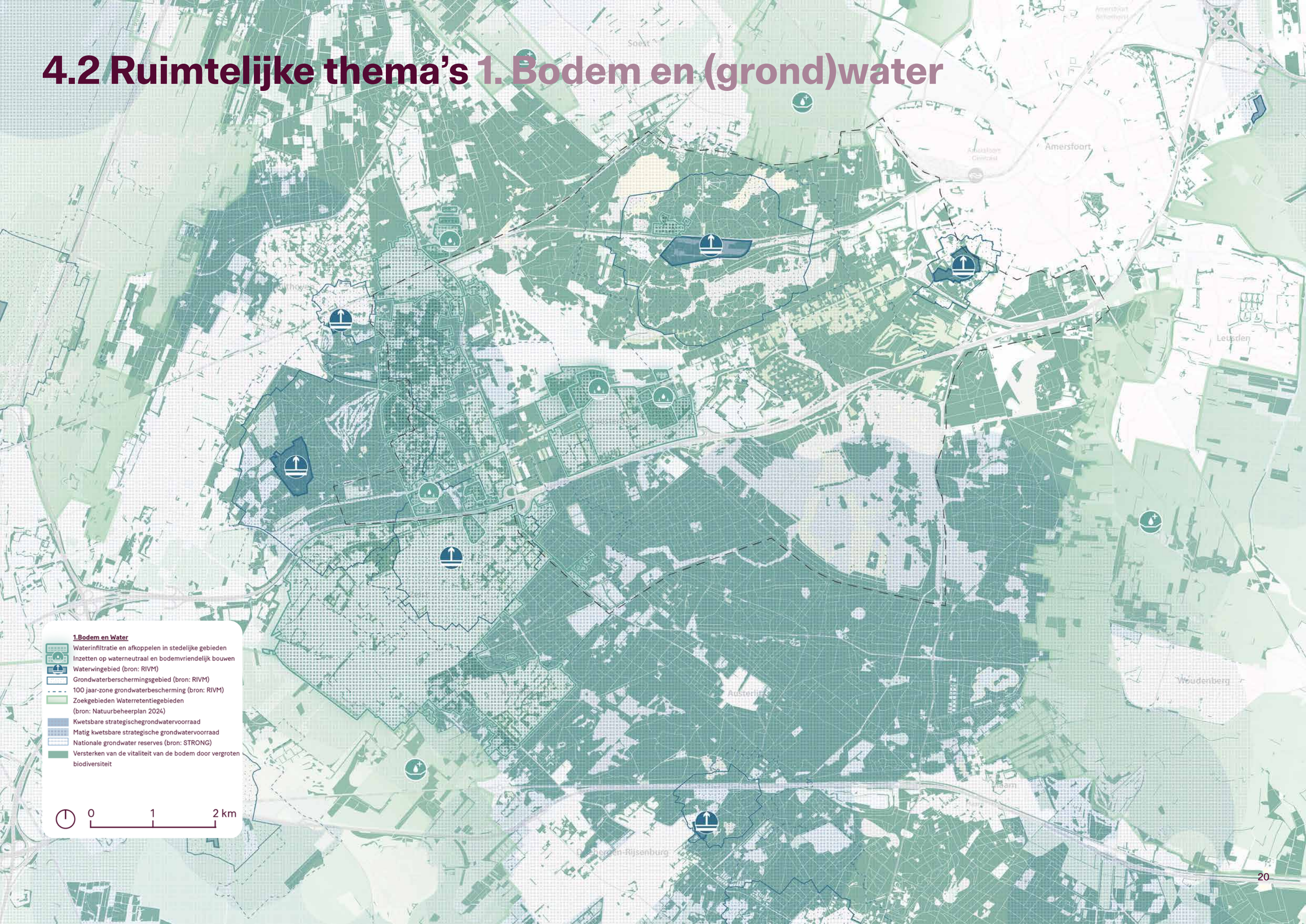

Neerslag en oppervlaktewater dienen zoveel mogelijk lokaal te worden vastgehouden en geïnfiltreerd in de bodem.

- We beperken verharding en bebouwing bij nieuwe ontwikkelingen en maximaliseren infiltreerbaar oppervlak en beplanting. Bij herontwikkeling in bebouwd gebied streven we naar een netto afname van verharding.
- We reserveren ruimte voor waterberging en infiltratie. Dit doen we in stedelijke gebieden en Defensierterreinen door het afkoppelen van schoon regenwater en het inrichten van infiltratiezones.
- We zetten in op het beperken van grondwateroverlast. Bij infiltratie gelden minimale eisen voor de kwaliteit van het te infiltreren water en voor de impact van de infiltratie op de grondwaterstanden in de omgeving.
- In het (flankerend) buitengebied benutten we het waardevolle kwelwater van hoge kwaliteit door natuurlijke natte gebieden te ontwikkelen. Dit kan in combinatie met multifunctioneel landgebruik, zoals natuur en natuurinclusieve landbouw.
- We zetten in op het gebruik van regelbare stuwen bij waterlopen op de hoge flank, en op adaptief waterbeheer op de lage flank.
- We vormen naaldboutbos gedeeltelijk om naar loofbos, heide en zandverstuivingen, conform de ambities uit de Blauwe agenda, het bosbeleid van de provincie Utrecht en de natuurscan Viridis. Zo gaan we verdamping tegen. Bij dit omvormen wordt rekening gehouden met beperkingen in relatie tot het militair gebruik van de Defensierterreinen.

4.2 Ruimtelijke thema's 1. Bodem en (grond)water

4.2 Ruimtelijke thema's 2. Natuur: biodiversiteit & ecologie

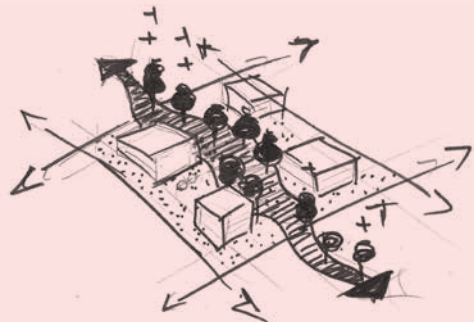

Opgave

De huidige biodiversiteit en de ecologische verbindingen in het gebied staan onder druk door verzuring van de bodem als gevolg van stikstofdepositie, verdroging, risico op bosbranden, een toenemend aantal barrières en sluipende verstedelijking. Hoe bewegen we mee met de klimaatverandering waarbij we onze robuuste natuur richting de toekomst behouden? Hoe behouden we een voldoende sterk natuurnetwerk als tegenhanger van de verdere verstedelijking in de regio en de uitbreiding van de Metropool Regio Utrecht? Hoe gaan we het in termen van biodiversiteit en ecologie uiteenvallen van het onderzoeksgebied in een zuidelijk en noordelijk deel van de Heuvelrug tegen?

Principes en maatregelen

1

We beschermen de huidige natuur, met extra aandacht voor de waardevolle eeuwenoude bosgroeiplaatsen, zandverstuivingen, heide en de plekken waar de ecologische verbindingen onder druk staan.

- Natuurgebieden worden zoveel mogelijk vrijgehouden van verstedelijking, recreatie en andere versturende functies. Bij het zoeken naar ontwikkelruimte wordt eerst gekeken naar plekken buiten de natuurgebieden.
- Als er toch gekozen wordt om versturende functies in natuurgebieden te ontwikkelen, wordt dit gecompenseerd op plekken waar dit het meeste toegevoegde waarde heeft voor het NNN.

2

We transformeren de huidige natuur naar een (meer) klimaatbestendigere natuur en houden bij de (her)inrichting rekening met het beperken van klimaatrisico's.

- Dit betekent vitaler, biodiverser, gemengd bos met soorten die beter bestand zijn tegen droogte.. Door preventieve maatregelen zoals soortkeuze, compartimentering of grotere open heidegebieden en zandverstuivingen, beperken we het risico op een onbeheersbare natuurbrand.
- Door dit onderdeel van de beheerplannen te maken, wordt dit op lange termijn (doel: 2040) gerealiseerd. Hierbij is aandacht nodig voor het behoud van naaldbomen in gemengd bos: deze zijn belangrijk voor bijvoorbeeld roofvogels en diverse soorten paddenstoelen. Het uiteindelijke doel is het realiseren van compleet gemengd bos, waarbij alle ontwikkelingsstadia terug te vinden zijn, van jonge tot oude, aftakelende, en dode bomen.
- In de Natuurscan Hart van de Heuvelrug van Viridis is aangegeven welke bossen nu slecht ontwikkeld zijn, mogelijk zijn deze een startpunt voor transformatie naar een klimaatbestendiger, vitaler en biodiverser bos of omzetten naar heide of zandverstuiving. De keuze hierin is afhankelijk van de locatie in het natuurnetwerk en de doelsoorten die daarbij horen. Daarnaast kan gelijk worden gekeken naar het ontwikkelen van geleidelijke overgangen van bos naar heide.

3

We zetten in op het versterken van de noord-zuidverbindingen (missing links) voor natuur en landschap

- We richten bosrijke corridors in van voldoende breedte (significant breder dan de huidige situatie) om ruimte te bieden voor zoveel mogelijk rust, zo min mogelijk onverwachte bewegingen, en voldoende open plekken en structuren. In deze corridors zijn zo min mogelijk versturende doorsnijdingen te vinden (wegen, paden, hekwerken en andere storende functies).
- Rondom ecoducten zorgen we voor rust. We staan geen verdere verstedelijking toe en houden op termijn ca. 1 ha rondom ecoducten vrij van versturende functies of activiteiten voor de natuur.

4

Nieuwe ontwikkelingen zijn natuurinclusief, zodat de ecologische draagkracht van het onderzoeksgebied versterkt wordt. Bestaande gebruikers worden gestimuleerd om de ecologische waarden van private gebieden te vergroten.

- Natuurinclusief bouwen nemen we als uitgangspunt mee in de planvorming bij nieuwe ontwikkelingen en transformaties van bestaande gebouwen en terreinen. Ook natuurbrandpreventie is hierbij een randvoorwaarde.
- We zetten tijdelijke natuur in bij onzekere of plannen op lange termijn zodat ook de tussentijd in 'pauzelandschappen' benut wordt om natuurontwikkeling mogelijk te maken.

4.2 Ruimtelijke thema's 2. Natuur: biodiversiteit & ecologie

- 2. Natuur**
- NNN
 - Oude bosgroeiplaatsen
 - Ecoducten
 - Nieuw ecoducten
 - Nieuwe ecologische verbinding en brug
 - Ecologische verbinding ov brug
 - Nieuwe Faunapassage
 - Boscorridor
 - Vergroening
 - WdW ingang/sorties
 - Heide netwerk
 - Flanken aansluiting
 - Dennen, eiken en beukenbos slecht (bron: Nature Scan Viridis)
 - Kruiden- en faunairijk grasland slecht (bron: Nature Scan Viridis)
 - Droog schraalland slecht (bron: Nature Scan Viridis)
 - Zandverstuiving slecht (bron: Nature Scan Viridis)
 - Vochtige en droge heide slecht (bron: Nature Scan Viridis)
 - Bestaande groenstructuur opwaarderen tot natuurverbinding

0 1 2 km

4.2 Ruimtelijke thema's 3. Defensie

Opgave

Hoe kunnen we vormgeven aan de groei van Defensie door (her)indeling en het efficiënt benutten van bestaande terreinen en gebouwen? Hoe zorgen we voor voldoende 'ademruimte' in en om de Defensierreinen zodat de autonome ontwikkeling van Defensie flexibel en adaptief kan plaatsvinden? En aan welke andere opgaven kan op de Defensierreinen een bijdrage worden geleverd?

Principes en maatregelen

1

Voor de toekomstige Defensieopgave heeft het efficiënt benutten (en herschikken) van bestaande infrastructuur en ruimte de voorkeur boven het zoeken van nieuwe locaties.

- We versterken onderlinge relaties rondom de Legerplaats Soesterberg met soepele en zoveel mogelijk ongehinderde verbindingen tussen de oefenterreinen, raccordement en Legerplaats Soesterberg.
- Voor de lange termijn wordt onderzocht of langs de randen van kazerneterreinen (bijvoorbeeld door ruilverkaveling en clusteren van functionele samenhang) een betere ruimtelijke logica en optimalisatie bereikt kan worden.
- Alle ruimtelijke ontwikkelingen worden compact uitgevoerd, waarbij wordt ingezet op meervoudig en compact ruimtegebruik.

2

Defensierreinen zijn openbaar waar mogelijk en gesloten waar het moet.

- Toegankelijke delen worden zoveel mogelijk geclusterd en dragen bij aan de zichtbaarheid (en beleving) van Defensie in het onderzoeksgebied. Gezamenlijk ruimtegebruik (dual-use) onderzoeken voor plekken waar Defensie en publiek gebruik elkaar kunnen versterken.

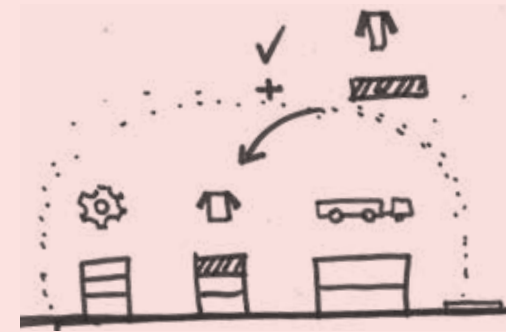
3

Defensierreinen behouden ademruimte voor de toekomst.

- We creëren planologische ruimte op de Defensierreinen om te bouwen en uit te breiden in de toekomst met het oog op de noodzakelijke versterking van de krijgsmacht, daarbij ook rekening houdend met milieuruimte, energievoorzieningen en maatregelen ten aanzien van klimaatadaptatie.
- We lossen strategische groeiruumte voor Defensie zoveel mogelijk op 'binnen de hekken' op eigen terreinen. Met het oog op toekomstige uitbreiding voor Defensie wordt rekening gehouden met ongeveer 20% flexibele groei (benodigd adaptief vermogen van Defensie) van programma en activiteiten.
- We wegen ruimtereserveringen af tegen lokale, regionale en nationale behoeften, ook voor tijdelijk gebruik.

4

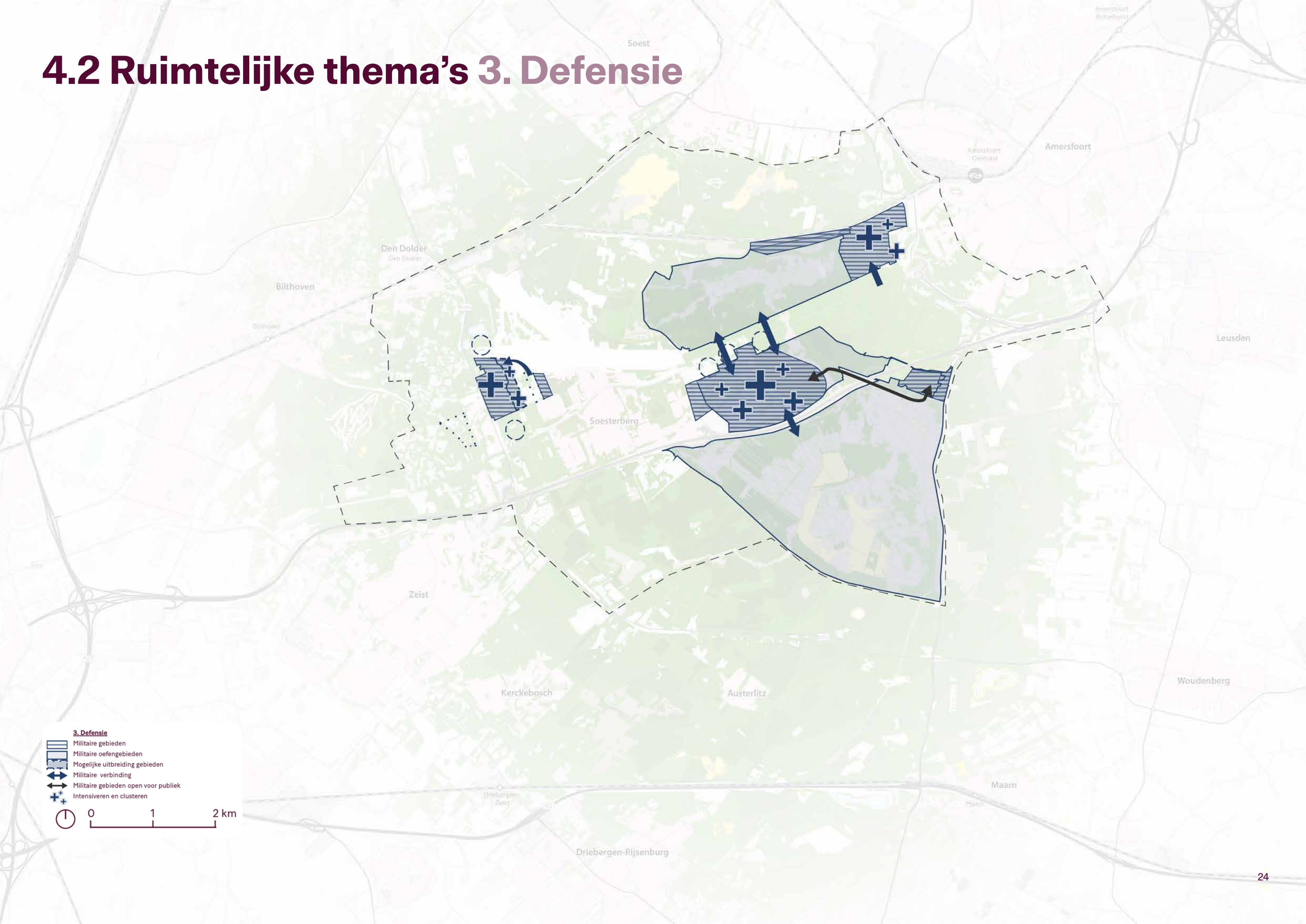

Functies en activiteiten van Defensie passen bij de identiteit van het gebied.

- Bij uitbreiding of intensivering weegt Defensie de gebiedskenmerken mee. Denk hierbij aan de clustering van functies voor logistieke versus operationele eenheden op logische plekken in het gebied. Defensie heeft hierbij oog voor verschillende gebiedsopgaves en werkt actief mee aan lokaal passende oplossingen, bijvoorbeeld op het gebied van waterbesparing, (natuurlijke) waterinfiltratie en waterhergebruik.
- Nabij Defensierreinen worden enkel functies toegestaan die samen kunnen gaan met Defensie, zowel vanuit de ruimtelijke impact, milieuhinder of impact op bereikbaarheid bezien. Waar mogelijk wordt Defensierrein inwaarts gezoneerd zodat de milieu-impact op de omgeving wordt verkleind.

4.2 Ruimtelijke thema's 3. Defensie

3. Defensie

- Militaire gebieden
- Militaire oefengebieden
- Mogelijke uitbreiding gebieden
- Militaire verbinding
- Militaire gebieden open voor publiek
- Intensiveren en clusteren

0 1 2 km

4.2 Ruimtelijke thema's 4. Recreatie

Opgave

Met de toename van verstedelijking in en rondom het onderzoeksgebied, neemt de recreatiedruk van Amersfoort tot Zeist toe. Hoe organiseren we slimme en duurzame recreatie die natuurherstel en de klimaatadaptieve functie van de Heuvelrug ondersteunt? Maar die ook recht doet aan het belang van adem- en bewegingsruimte voor de inwoners van de stad en de dorpen in het gebied? Wat betekent toenemende recreatiedruk voor de bestaande recreatieve routes en bestemmingen? En hoe wordt dit gecombineerd met de bestaande Defensieruimten?

Principes en maatregelen

1

We clusteren recreatie bij stedelijke gebieden, flanken en bestaande hotspots (zoals het nationaal Militair Museum, Vliegbasis Soesterberg en Soesterduinen).

- We realiseren aantrekkelijke recreatieve knooppunten waar (duurzame) recreatie maximaal wordt gefaciliteerd. Voor toegang tot hotspots (ook vanuit uitvalswegen) stimuleren we gebruik van OV en de fiets in combinatie met toeristische overstapplaatsen.
- Recreatieve bestemmingen worden beter met elkaar verbonden door ononderbroken fiets- en wandelverbindingen.
- We behouden rustige en niet-recreatieve gebieden van voldoende omvang, zonder versturende doorsnijdingen. Recreatie wordt hier niet, of in beperkte mate, gefaciliteerd.

2

De primaire uitgangspunten voor recreatie en bijbehorende zonering zijn natuurbeleving en de beleving van (militair) erfgoed.

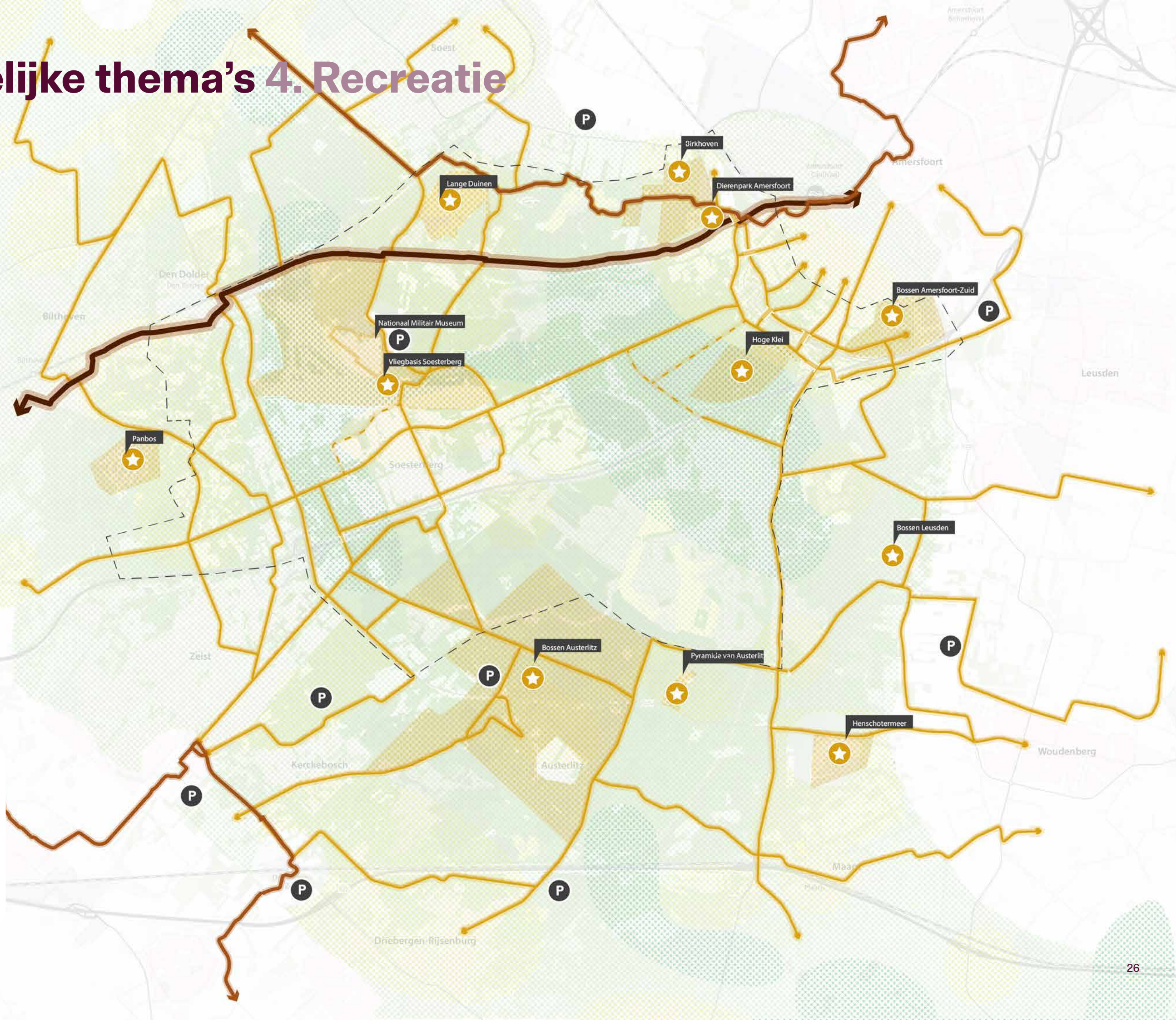
- We koppelen de ontsluiting van militair erfgoed aan recreatieve routes, zoals de Wegh der Weegen, en toeristische overstapplaatsen.
- Daarnaast ontwikkelen we een cultuurhistorische 'routekaart' die erfgoed, monumenten en publiekstrekkingen uit de militaire historie combineert met natuur- en landschapsbeleving.

4.2 Ruimtelijke thema's 4. Recreatie

- 4. Recreatie**
- Levendig, gemoedelijk en rustig gebieden (Recreatieve zonering Heel de Heuvelrug)
 - Stil gebieden (Recreatieve zonering Heel de Heuvelrug)
 - Doorfietsroutes (MNK Fietsnetwerk)
 - Regionaal fietsnetwerk (MNK Fietsnetwerk)
 - Nieuwe fietsverbindingen
 - Landelijke fietsroutes (PDOK Fietsplatform)
 - Recreatiehotspot
 - Toeristische Overstappunten van Nederland

0 1 2 km

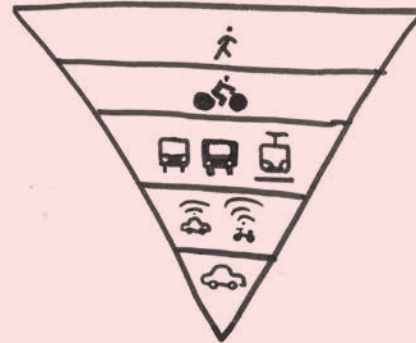
4.2 Ruimtelijke thema's 5. Mobiliteit

Opgave

De hoofdoopgave van mobiliteit is ervoor te zorgen dat het mobiliteitssysteem in Nederland goed blijft functioneren en landelijke en regionale (ook lokale) bereikbaarheid in brede zin gegarandeerd blijft. Zeker door de intensivering binnen het onderzoeksgebied A-Z (door toename militaire activiteiten, recreatie en verstedelijking) is behoud en versterking van de bereikbaarheid van en in het gebied belangrijk. Hoe kunnen we plekken in de regio blijven verbinden, terwijl we tegelijkertijd het aantal gemotoriseerde vervoersbewegingen in en naar de regio zo min mogelijk laten groeien en liefst beperken en inzetten op een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting? Wat betekent dit voor hoe we de mobiliteitstransitie in dit gebied vormgeven?

Principes en maatregelen

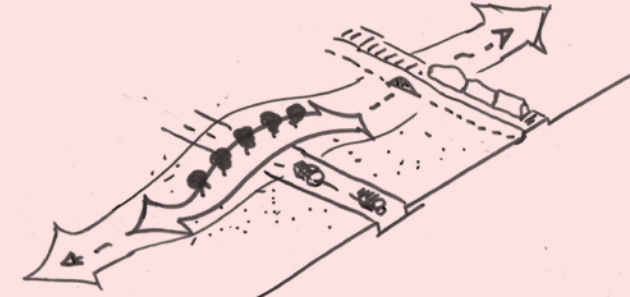
1

We passen het STOMP-principe toe (Stappen - Trappen - Openbaar vervoer - Mobiliteit als een service - Particuliere autovervoer) als leidraad voor elke ontwikkeling.

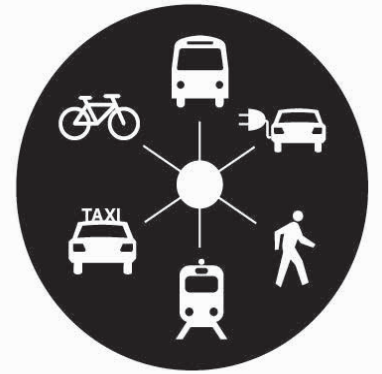
- We organiseren de bereikbaarheid primair via fiets, trein, (HOV)-bus deelmobiliteit. Daarbij zetten we in op de mogelijke inpassing van de snelbusverbinding en goede ontsluiting door hoogwaardig OV.
- We ontwikkelen wonen, werken en voorzieningen op goed bereikbare OV-locaties en sterke fietsnetwerken. Zie ook thema Verstedelijking.
- We ontmoedigen extra gemotoriseerd vervoer op het onderliggend wegennet waar het kan, zowel voor regionaal als lokaal verkeer. En vangen deze af waar mogelijk in (corridor)hubs en TOP's voor recreatief verkeer.
- Voor ontwikkelingen moeten mogelijk ontsluitingen en verkeersroutes worden aangepast. Hierbij moet aandacht worden besteed aan de milieubelasting die deze aanpassingen op de nieuwe locatie (vaak buiten het plangebied) teweeg brengen. Hier kunnen extra milieumaatregelen (bijvoorbeeld met betrekking tot geluid) nodig zijn om het plan mogelijk te maken.

2

We verminderen barrièrewerking voor mensen en dieren door infrastructuur.

- Bij de aanleg, uitbreiding en verbreding van mobiliteitssystemen zorgen we ervoor dat nieuwe en bestaande verbindingen en kruisingen multifunctioneel worden benut. Deze maatregelen moeten niet alleen de bereikbaarheid verbeteren, maar ook de ruimtelijke kwaliteit van het gebied versterken.

4.2 Ruimtelijke thema's 5. Mobiliteit

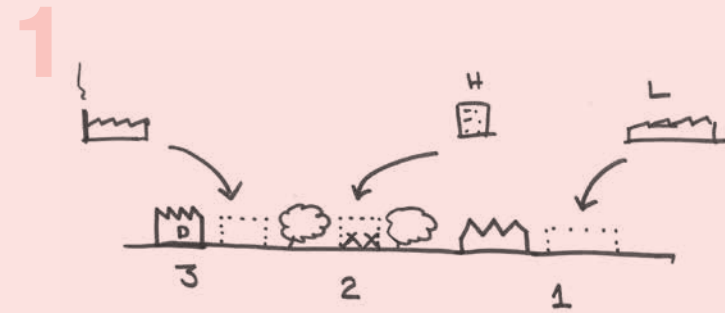

4.2 Ruimtelijke thema's 6. Economie: bedrijvigheid

Opgave

De groei van het aantal woningen in het onderzoeksgebied en de regio, en de transformatie van enkele bedrijventerreinen naar woongebied ondersteunen de behoefte aan ruimte voor bedrijven in het gebied. In welke mate willen we ruimte maken voor bijkomende bedrijvigheid (naast Defensie en bestaande bedrijventerreinen) en hoe vinden we passende ruimte voor te verplaatsen bedrijvigheid? Welke economische activiteiten passen dan bij het onderzoeksgebied?

Principes en maatregelen

Herstructurering en inbreiding gaat voor op uitbreiding van bedrijventerreinen.

- Op bedrijventerreinen wordt ingezet op intensivering (bijvoorbeeld door stapeling van functies) om de schaarse ruimte zo efficiënt mogelijk te benutten.
- Bedrijventerreinen ontwikkelen en specialiseren zich op basis van de aanwezige kwaliteiten en identiteit gezoneerd naar werkmilieus: 1. Leisure en vrijetijdseconomie; 2. Defensie en aangelegen bedrijven die passen in het gebied (opleidingsfuncties, zorg, operationele eenheden en onderzoek); 3. Bedrijvigheid passend bij een stedelijke context (o.a. stadslogistiek). Zet daarbij in op 'dual use innovatie': samenwerking tussen verschillende partijen om tot innovatie met zowel militaire als civiele relevantie te komen.

De balans tussen wonen en werken in de stedelijke kernen is in evenwicht.

- We creëren ruimte om lokale – in het gebied passende - bedrijvigheid te kunnen faciliteren, zodat werkgelegenheid mee kan groeien met het aantal woningen. Waar mogelijk aan Defensie gerelateerde bedrijvigheid of directe werkgelegenheid voortkomend uit de groei van Defensie.
- We sluiten aan op de regionale economische propositie (Life Science & Health, Earth Valley en New Digital Society). Bij ontwikkeling of verplaatsing van bedrijvigheid wordt gekeken naar de relatie met de regionale economische propositie en of het passend is om de bedrijfsactiviteit een plek te geven in het onderzoeksgebied.

4.2 Ruimtelijke thema's 6. Economie: bedrijvigheid

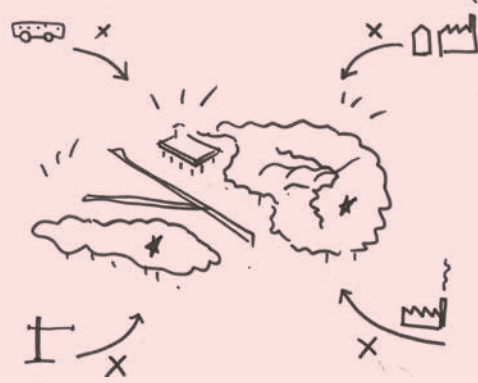
4.2 Ruimtelijke thema's 7. Cultuurhistorie

Opgave

Haar rijke cultuurhistorie maakt het onderzoeksgebied tot een uniek cultuurlandschap in Nederland. Het is belangrijk om deze kenmerken als drager van het landschap te behouden en te benutten. Welke hoofdkeuze kunnen we maken t.a.v. de identiteit van het gebied? Hoe kunnen transformaties en nieuwe ontwikkelingen worden benut als koppelkans om de cultuurhistorische waarde te versterken? Moet de focus liggen op het behoud en versterking van bestaande waarden, of is er ruimte voor transformatie en een nieuwe identiteit?

Principes en maatregelen

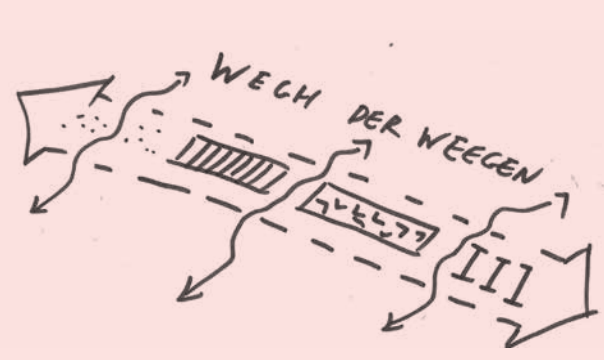
1

We maken de historische gelaagdheid van het gebied zichtbaar en beleefbaar. Daarbij hebben we speciale aandacht voor de militaire geschiedenis.

- We beschermen gebieden met hoge cultuurhistorische of landschappelijke waarden tegen verstedelijking, infrastructuuruitbreiding of grootschalige economische activiteiten.
- Nieuwe ontwikkelingen respecteren en versterken waar mogelijk de cultuurhistorische waarden van de plek.
- Wanneer ontwikkelingen concreter worden is een waardestelling van de cultuurhistorische en landschappelijke elementen nodig, zodat duidelijk is waar rekening mee moet worden gehouden.

2

We versterken de herkenbaarheid van de Wegh der Weegen (WdW) als één weg met diverse karakters.

- We volgen de karakteristieken en waardering van de WdW door de vakkenstructuur van sorties, oorspronkelijk aangelegd als toegang tot de heidevelden voor o.a. schaapskuddes en plaggenstekers, te gebruiken voor gebiedsontsluiting, groenontwikkeling, gerichte verstedelijking en Defensie.
- We creëren duidelijke grenzen met verbindingen, houtwallen en andere groenstructuren. Zo versterken we de 'dubbelzijdige kam' met herkenbare vakkenstructuur, waarin groen en bebouwing elkaar zorgvuldig afwisselen maar ook vrijheid voor de ontwikkelingen biedt.

4.2 Ruimtelijke thema's 7. Cultuurhistorie

4.2 Ruimtelijke thema's 8. Wonen en voorzieningen

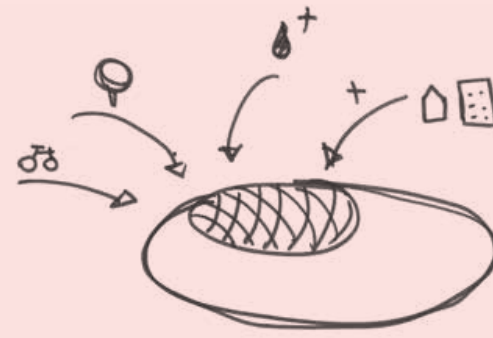

Opgave

Nederland heeft een grote woningbouwopgave. Ook in het onderzoeksgebied liggen er afspraken en plannen woningen te bouwen, waarbij (sluip)verstedelijking navenant toeneemt en de natuurwaarden aantast. Door de aanwezige natuurwaarden, centrale ligging en hoogte is wonen in het gebied zeer aantrekkelijk. In welke mate moeten we het gebied voor Nederland beschikbaar maken voor wonen met 'droge voeten'? Of functioneert het als een natuurkern (uitloopgebied voor de stad)? Ten aanzien van de toenemende sluipverstedelijking: in hoeverre geven we nog ruimte voor actuele verstedelijking in dit overwegend groene natuurrijke gebied?

Principes en maatregelen

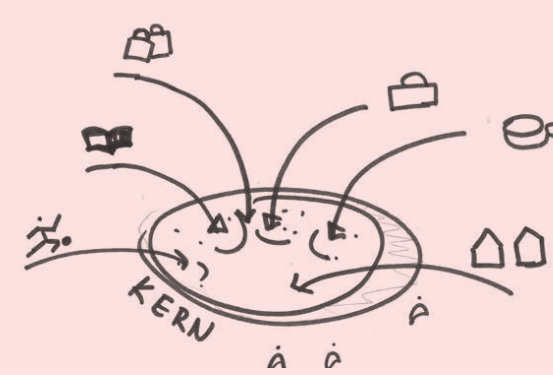
1

Verstedelijking vindt in eerste instantie plaats binnen bestaand stedelijk gebied (gebieden en kavels die op dit moment bebouwd zijn) en versterkt de leefbaarheid en vitaliteit van bestaande wijken en kernen.

- We passen nieuwe ontwikkelingen en nieuwbouw zo in dat ze bijdragen aan oplossingen voor klimaat- en leefbaarheidsopgaven. Deze ontwikkelingen moeten van hoge kwaliteit zijn en fungeren als hefboom voor flankerende ambities voor de omgeving, zoals mobiliteitstransitie, klimaatadaptatie en kernversterking.
- We realiseren geen woningen en voorzieningen buiten bestaand stedelijk gebied. Uitgezonderd hiervan zijn de al bekende ontwikkelingen tot 2030 uit de woondeal en mogelijk onderdelen van de oplossing gerelateerd aan de schuifpuzzel Soesterberg-Noord.

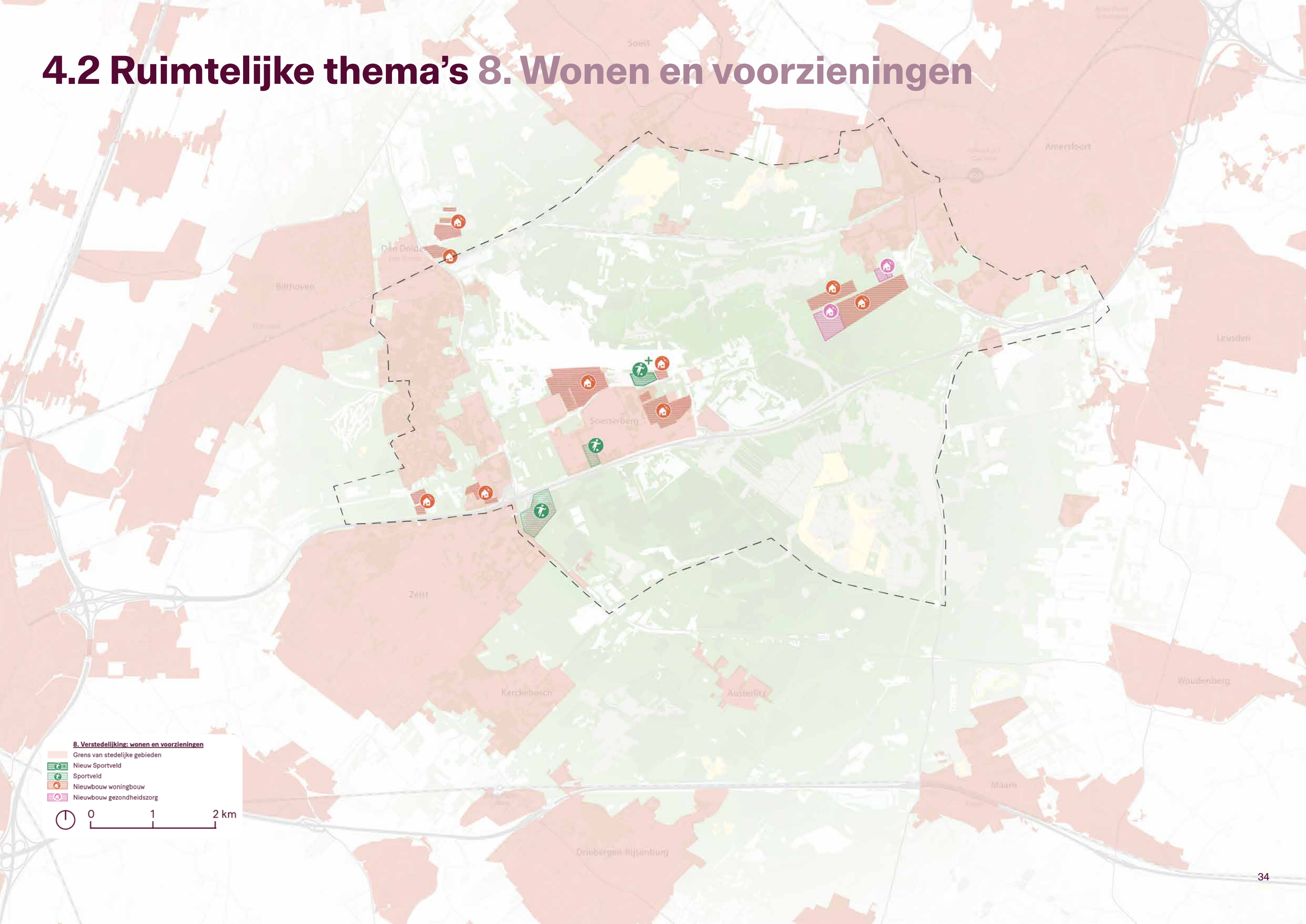
2

Via verstedelijking dragen we bij aan het realiseren van de mobiliteitstransitie door in te zetten op nabijheid.

- Verstedelijking vindt daarom alleen plaats binnen bestaande kernen, met ruimte voor groen en een functiemix om onnodige vervoerbewegingen te voorkomen.
- Ontwikkelingen concentreren zich rond bestaande of te realiseren hoogwaardige OV-verbindingen met andere plaatsen om (auto)verkeer terug te dringen.

4.2 Ruimtelijke thema's 8. Wonen en voorzieningen

4.2 Ruimtelijke thema's 9. Energie

Opgave

Om het onderzoeksgebied en de bredere regio op de lange termijn van duurzame energie te kunnen voorzien is er behoefte aan meer lokale opwek door zon en wind. Inpassing hiervan wordt echter bemoeilijkt door andere ruimtelijke opgaven, zoals natuur en Defensie. Hoe kan het gebied bijdragen aan de energietransitie en in hoeverre kan het in de eigen energiebehoefte voorzien zonder haar unieke kwaliteiten en functies aan te tasten?

Principes en maatregelen

1

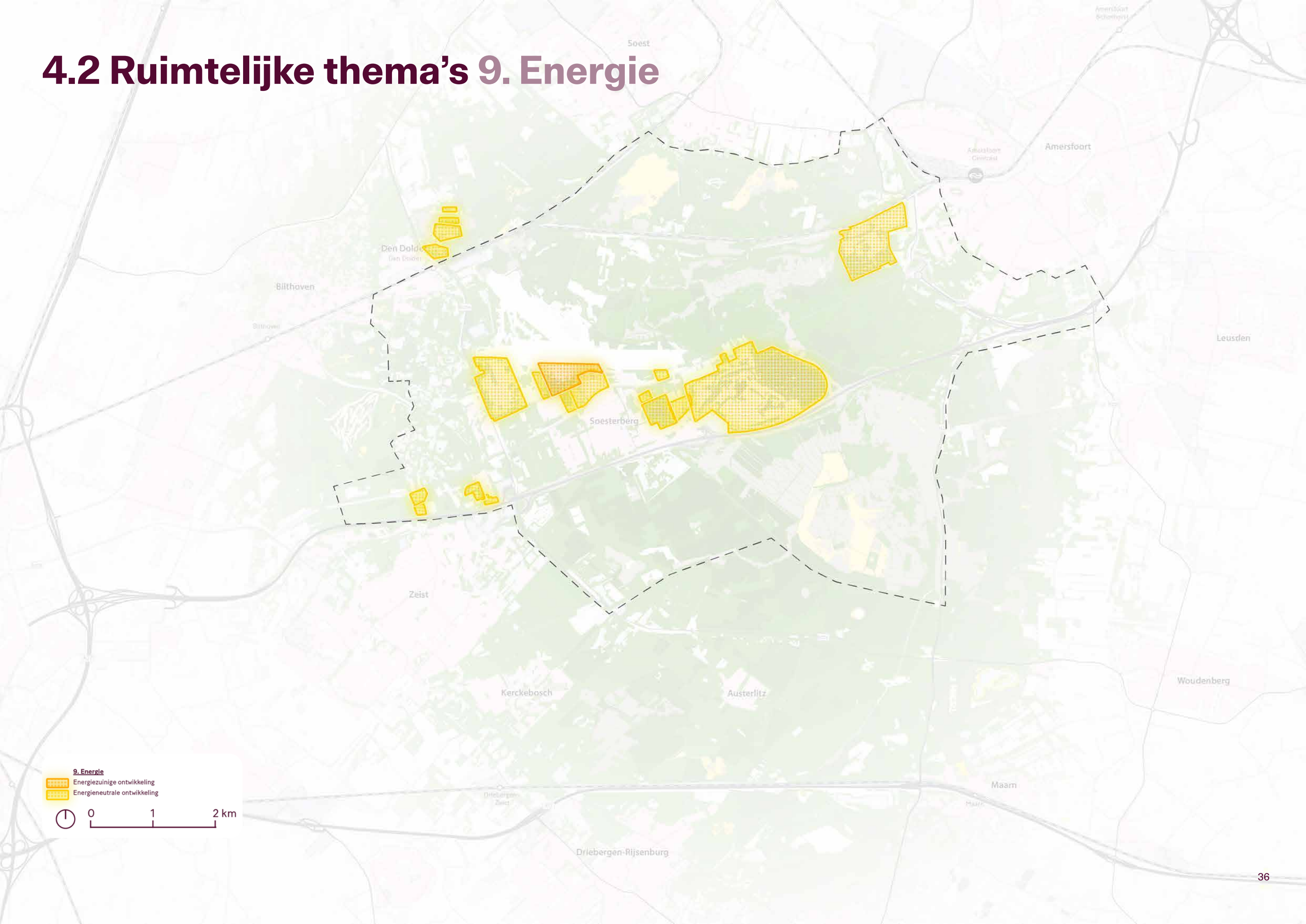

Nieuwe ontwikkelingen versterken de energie-zelfvoorzienendheid van de regio.

- Nieuwe ontwikkelingen zijn minimaal energieneutraal en worden netbewust vormgegeven.
- Binnen het gebied verkennen we mogelijkheden voor de uitwisseling van energievraag, -productie, en opslag. Hiermee verminderen we de druk op het net en dragen we bij aan regionale opgaven.
- Defensie zet voor haar ontwikkelingen in op energieonafhankelijkheid als onderdeel van de gereed stelling. Het creëren van ruimte voor de opslag van duurzame energie, mits dit de veiligheid en operationele gereedheid niet schaadt, kan hiervan een onderdeel zijn.

4.2 Ruimtelijke thema's 9. Energie

9. Energie

Energiezuinige ontwikkeling

Energie neutrale ontwikkeling

0 1 2 km

05

**Prioritaire
thema's**

5.1 Drie prioritaire thema's

Drie prioritaire thema's

Vanuit de negen ruimtelijke thema's hebben de gebiedspartijen drie prioritaire thema's geïdentificeerd. Dit volgt enerzijds uit het regionale en nationale belang van de opgaven. Anderzijds zijn deze thema's onderscheidend voor dit deel van de Heuvelrug en het gevolg van en verweven met de langjarige ontwikkeling van het gebied. De thema's maken een cruciaal deel uit van het gelaagde landschap van de Heuvelrug, met haar rijke geschiedenis. Daarmee bouwt het Gebiedsperspectief voort op deze bestaande kwaliteiten en borgt dat dit unieke gebied, met haar gelaagde landschap, in de duurzame ontwikkeling van A-Z wordt behouden en versterkt. In het onderzoek is de lagenbenadering gebruikt, waarmee we de samenhang tussen de verschillende ruimtelijke opgaven duiden.

Vanuit het ontwerp onderzoek en het Gebiedsperspectief adviseren wij in beleidsvorming deze keuzes te maken langs de lijnen van de drie prioritaire thema's. Deze keuzerichtingen geven invulling aan het wenkend toekomstperspectief:

- 1. Bodem en (grond)water:** Het expliciet kiezen voor een vitale, schone bodem en het vergroten van de grondwatervoorraad is het uitgangspunt voor elke ontwikkeling. Hiermee vervlechten we ruimtelijke keuzes voor bodem en water met de verschillende functies die in het gebied zijn en worden ontwikkeld.
- 2. Natuur:** Het ruimte maken voor en behouden van de groene landschappelijke structuren van de Utrechtse Heuvelrug. Daarbij kiezen voor de daarbij behorende bestaande waarden en kwaliteiten. Ruimtelijke functionele keuzes die hieruit voortvloeien zijn beter, omdat ze worden geënt op de unieke natuurlijke en landschappelijke waarden van het gebied
- 3. Defensie:** Het ruimte maken voor de groei en intensivering van Defensie is een belangrijk onderdeel van het gebiedsprofiel. De militaire aanwezigheid is onderdeel van de kracht en identiteit van het gebied. Als vitale functie voor de nationale veiligheid is het faciliteren van de ruimtevragen op korte termijn en het flexibel kunnen inspelen op ruimtevragen in de toekomst van levensbelang. Ademruimte creëren voor de ontwikkelingen om schuifpuzzels eenvoudiger te kunnen maken. Dat betekent ook: multifunctioneel ruimtegebruik. De ambitie om tussen de kazernes en Soesterberg een interactiemilieu/campus te creëren waar samenleving en Defensie elkaar kunnen ontmoeten, is daar een goed voorbeeld van.

Dit ontwerp onderzoek toont een mogelijke fasering van keuzes en maatregelen (gebiedsbreed en op deelgebiedniveau) en is nadrukkelijk geen uitgewerkt ontwikkelpad. Het perspectief beschrijft een integraal wenkend toekomstbeeld naar 2050, dat robuust is voor de lange termijn richting 2100. Daarbinnen wordt gekeken welke ontwikkelingen al op de korte termijn (tot 2030 of 2040) plaats moeten en kunnen vinden. De uitgestrekte tijdshorizon vraagt een robuuste en toekomstbestendige onderbouwing van het Gebiedsperspectief. Daarom bouwen we voort op de lange lijnen van de ontwikkeling van het gebied. Ook de drie prioritaire thema's zijn hierin een rode draad.

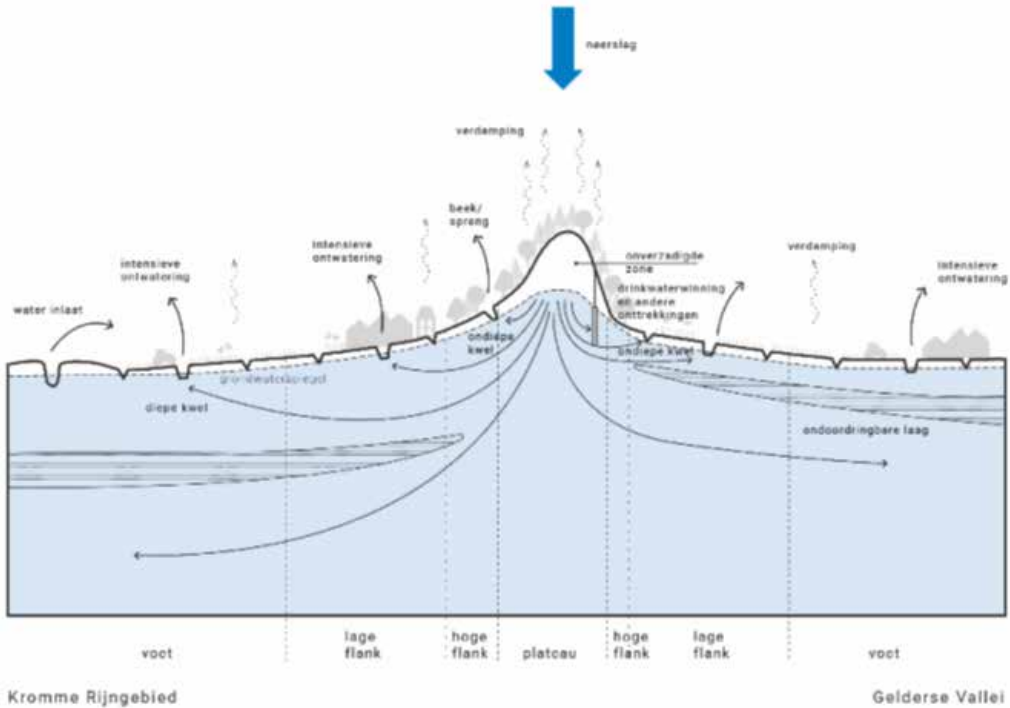
Het belang van de drie prioritaire thema's voor de bredere regio en Nederland wordt hierna toegelicht. In totaal hebben de gebiedspartijen negen ruimtelijke thema's onderzocht die van belang zijn voor een duurzame inrichting en ontwikkeling van het gebied (zie Hoofdstuk 3). In hoofdstuk 3 geven we aan hoe we deze thema's doorvertalen naar leidende principes, die nodig zijn om de ambities van het wenkend Gebiedsperspectief voor A-Z te realiseren, en richting te geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van dit deel van de Heuvelrug.

1. Bodem en (grond)water – water begint bij de bodem

De Utrechtse Heuvelrug is een zandige stuwwal, gelegen op een hoog plateau. Het noorden van het gebied wordt doorsneden een laagte, met een steile oostflank en een geleidelijk stijgende westflank. Door de hoge ligging zijn Amersfoort en Zeist voor wateraanvoer afhankelijk van de infiltratie van regenval in de zanderige bodem, en zijn zichtbare wateren schaars. Het grondwater, van hoge kwaliteit door natuurlijke zuivering, is cruciaal voor de natuur en omliggende gebieden. Zo levert het onder andere kwelstromen voor de omliggende lageregelegen landschappen, en wordt het grondwater in specifieke gebieden gebruikt voor drinkwateronttrekking. Het gebied is aangewezen als 'Nationale Grondwaterreserve', die behouden en beschermd moet worden voor toekomstige generaties. Het is daarmee een belangrijke strategische reserve voor grond- en drinkwater in Nederland. Maar door onttrekking, ook door niet-drinkwaterbedrijven, daalt de grondwaterspiegel afgelopen jaren aanzienlijk. Ook de gevolgen van klimaatverandering zorgen voor toenemende verdrogingsproblematiek in het gebied.

De inrichting van de Utrechtse Heuvelrug is nauw verbonden met de ondergrond, het reliëf en de besloten bossen met open plekken. Deze eigenschappen bepalen al eeuwenlang het gebruik van het gebied en de aanwezigheid van Defensie, kenmerkende vegetatie, gezondheidszorginstellingen, bezinning en wonen in het groen. Keuzes in de inrichting bovengronds hebben invloed op de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater. Toekomstbestendig ontwerpen vereist het prioriteren van de trage en langlopende landschapslagen en het versterken de kwaliteiten hiervan. Korte termijn aantasting of inperking van deze kwaliteiten zijn niet toekomstbestendig. Daarom krijgen het verbeteren van de waterkwaliteit, het tegengaan van vervuiling en het vergroten van regenwaterinfiltratie prioriteit in dit Gebiedsperspectief.

Dit vertaalt zich in maatregelen om bij gebiedsontwikkelingen de focus te leggen op het 'ontharden' van openbare ruimtes, het compact bouwen met een beperkte footprint, en het vergroten van de infiltratie van regenwater in het grondwatersysteem. Daarmee versterken we de bodem en vergroten we de veerkracht van ons (drink)watersysteem.

Schema met werking van het bodem- en watersysteem op hoofdlijnen (Uit: ambitiedocument Blauwe Agenda, H+N+S, 2022).

2. Natuur: natuur(lijk) landschap en ecologische waarden

Het landschap kenmerkt zich door grote bossen met open plekken van heide, zandverstuivingen of met bebouwing. Deze uitgestrekte bossen, bestaande uit zowel naald- als loofbomen, zijn van hoge waarde voor het Nederlands Natuurnetwerk. Het onderzoeksgebied fungeert als groene long voor de omliggende steden en dorpen. Het fijnmazig netwerk van (onverharde) paden door het bos maken het een aantrekkelijk recreatief uitloopegebied, hoewel enkele hoofd- en spoorwegen het gebied doorkruisen.

Evenals het thema bodem en (grond)water krijgt de ontwikkeling van natuur, het landschap, en de versterking van ecologische waarden en biodiversiteit, prioriteit. De Utrechtse Heuvelrug vormt een belangrijk onderdeel van het Nederlands Natuurnetwerk, en wordt onder andere gekenmerkt door de aanwezigheid van unieke bosgroeiplaatsen die van nationale betekenis zijn. Daarom krijgen de natuurwaarden van het onderzoeksgebied in het Gebiedsperspectief prioriteit.

Om de ecologische waarden te versterken, richt het Gebiedsperspectief zich op het scheiden van natuurcorridors en recreatieve functies. We focussen op het beter verbinden van natuurgebieden door de aanleg, verbreding en kwalitatieve versterking van de ecologische corridors, vooral in noord-zuid richting. Dit houdt ook in dat recreatieve routes en verkeer zoveel mogelijk om ecologische verbindingen heen worden geleid. Twee belangrijke corridors zijn aangewezen: ten westen van Soesterberg en ten oosten van de Legerplaats Soesterberg. Hier wordt de natuur beschermd tegen verstoringen om de biodiversiteit duurzaam te vergroten. De grootste barrières in dit gebied zijn het spoor, de Wegh der Weegen en de A28. Waar mogelijk wordt natuurontwikkeling gecombineerd met andere maatschappelijke opgaven, zoals recreatie, Defensie, verstedelijking en mobiliteit. Vanwege het belang van een waardevol en veerkrachtig landschap, geldt natuur als prioritair thema in het toekomstperspectief voor A-Z.

Een belangrijke maatregel om dit te realiseren is de voorgestelde sterkere scheiding (zonering) van natuurcorridors, stedelijke functies, infrastructuur en recreatieve functies. Dit betekent dat recreatieve routes, zoals wandel- en fietspaden, en autoverkeer zoveel mogelijk worden omgeleid om ecologische verbindingen te beschermen. In het gebied zien we twee belangrijke corridors, ten westen van Soesterberg en ter hoogte van Camp New Amsterdam, waar we kansen zien om de natuur te versterken én

de Defensieterreinen te verbeteren. Het doel is om de ecologische verbindingen daarmee zo min mogelijk te onderbreken en de biodiversiteit in het gebied duurzaam te vergroten. Het gebied A tot Z is binnen de Heuvelrug een belangrijke maar kwetsbare schakel door de infrastructurele barrières. Functioneren de natuurcorridors niet, dan raakt dit de natuur op de hele Heuvelrug.

Het toekomstperspectief voor gebied A-Z richt zich op het versterken van de historische en landschappelijke kwaliteiten, waarbij erfgoed, natuur en recreatieve functies beter worden geïntegreerd. Dit betekent het behoud en herstel van militaire en historische structuren, gecombineerd met duurzame natuurontwikkeling en recreatie. Door zorgvuldig te balanceren tussen gebruik en behoud, wordt het gebied een inspirerend voorbeeld van hoe geschiedenis, natuur en moderne functies harmonieus kunnen samengaan.

Defensie: identiteitsdrager & katalysator van de economie
Defensie is al eeuwenlang aanwezig in het gebied, vanaf militaire kampementen in de 17e en 18e eeuw tot de huidige kazerne- en oefenterreinen. Het gebied ligt strategisch in het midden van het land.

Defensie is diepgeworteld in het gebied en is een grote werkgever. Na de aanleg van het kampement bij Austerlitz voor Franse en Bataafse troepen, werd de heide ten zuiden van Soesterberg in 1818 officieel aangewezen als militair kampement-terrein. Later krijgt het een meer vaste structuur met vaste houten bebouwingen. In 1913 verwierf de Nederlandse Staat het vliegterrein bij Soesterberg vooruitlopend op de oprichting van een militaire luchtvaartafdeling. In de 20e eeuw volgde de bouw van meerdere kazerneterreinen o.a. Du Moulinkazerne, Bernhardkazerne, Walaardt Sacré Kamp en Camp New Amsterdam. Defensie heeft daarmee de afgelopen twee eeuwen grote invloed gehad op de inrichting van het landschap – tot vandaag de dag.

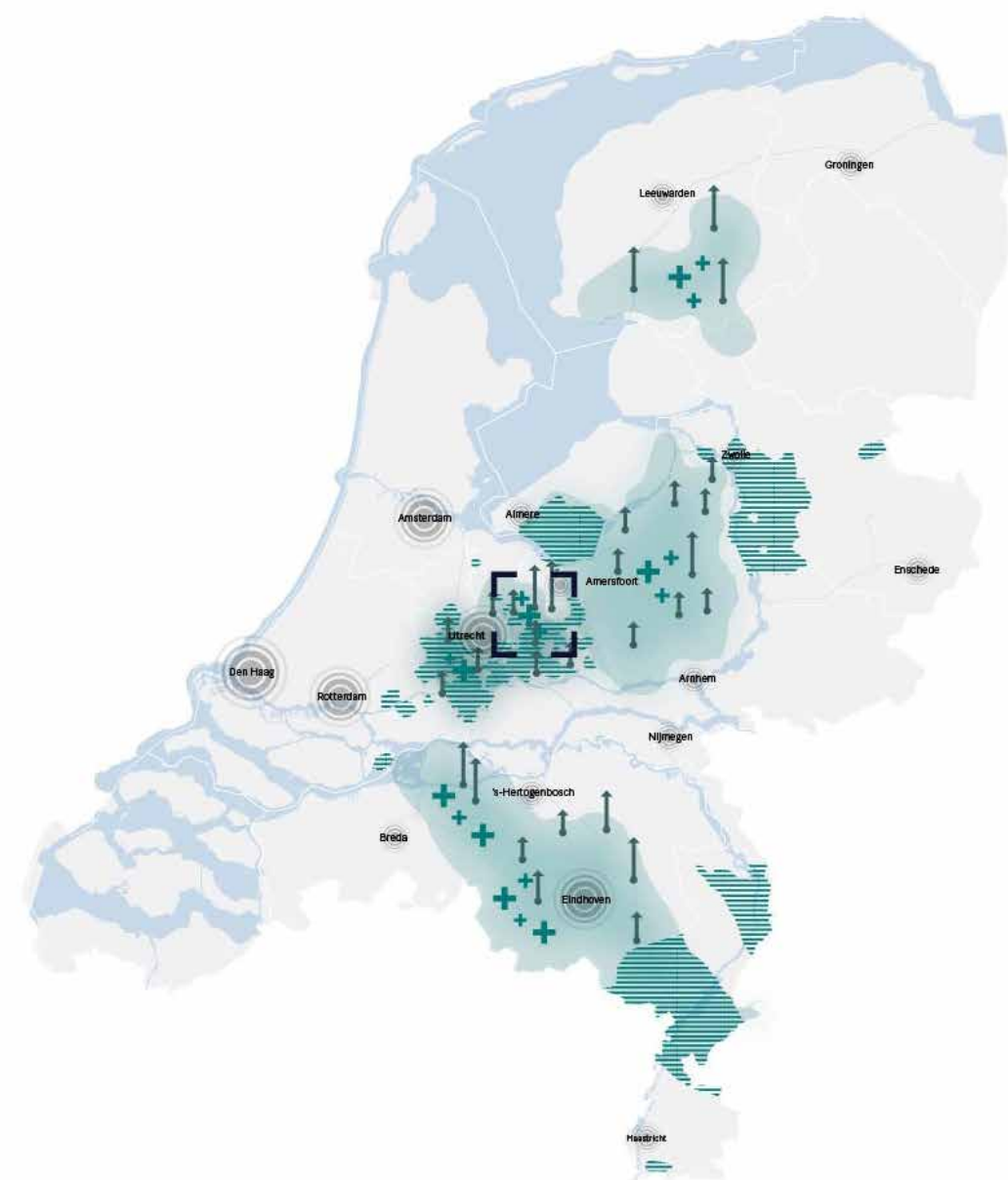
De historische band met de omgeving maakt Defensie tot een identiteitsdrager die mede bepalend is geweest voor de ontwikkeling van het gebied, zoals de bijzondere natuurwaarden op oefenterreinen. Activiteiten van Defensie zijn sterk verbonden aan deze bijzondere en unieke condities en dat maakt dat Defensie de wens heeft om ook in dit gebied haar activiteiten en capaciteit uit te breiden en te intensiveren. De groei van Defensie - nu en op termijn - betekent een toename van deze aanwezigheid en een groeiende vraag voor ontwikkelruimte in het gebied. Na decennia

van krimp is een forse groei en intensivering voorzien. Het creëren van ruimte voor Defensie zal een belangrijke stempel drukken op de ontwikkeling van het gebied. Daarom is het faciliteren van deze groei, in combinatie met het vernieuwen en verduurzamen van Defensievastgoed, een opgave waar prioriteit aan wordt gegeven. Dit doen we in nauwe samenhang met de twee andere prioritaire thema's (natuur, bodem en (grond)water).

Conclusie

De transitie van het gebied A-Z op lange termijn bouwt voort op bodem en (grond)water, natuur en Defensie. De combinatie van deze aanwezige kwaliteiten, maakt het ruimtelijke, en maatschappelijke, karakter van de Heuvelrug uniek. Het wenkend toekomstperspectief voor A-Z bouwt hierop voort, en gaat uit van het versterken van deze kwaliteiten. Daarmee antwoorden we ook op de actuele opgaven waar gebiedspartijen voor staan rond deze thema's, en helpen we keuzes maken door te prioriteren. Gebiedspartijen leggen de focus op deze drie ruimtelijke opgaven en maken met dit Gebiedsperspectief de expliciete keus om vanuit deze thema's sturing te geven aan de (door)ontwikkeling van de Heuvelrug.

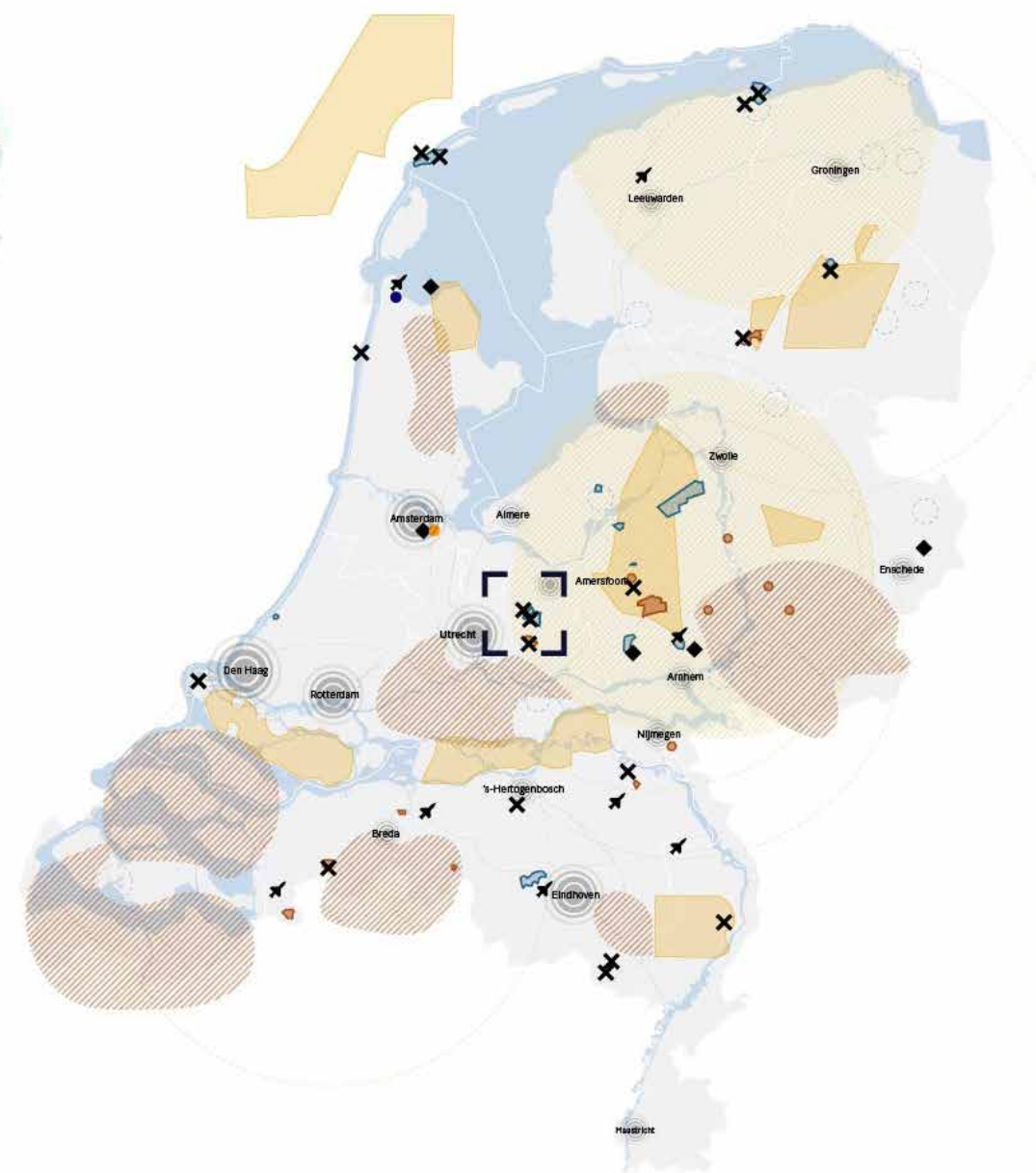
Tegelijkertijd is in dit ontwerpend onderzoek aandacht voor negen ruimtelijke thema's. Deze ruimtelijke thema's zijn vertaald naar leidende principes die invulling en sturing geven aan het bereiken van het gebiedsperspectief (Hoofdstuk 4). En geven richting aan maatregelen op deelgebiedniveau (Hoofdstuk 6). Dit hoofdstuk beschrijft per deelgebied de uitwerking van de thema's, leidende principes en maatregelen die daaruit volgen. Deze uitwerking per deelgebied maakt dilemma's inzichtelijk, en geeft daarmee richting aan de nodige ruimtelijke keuzes, de doorwerking van de leidende principes en adviezen voor een ontwikkelpad in de tijd.

De Heuvelrug is
aangewezen als Nationale
Grondwaterreserve

De Heuvelrug als
onderdeel van nationale
landschappelijke structuren

De groei van Defensie is een nationale
opgave, waarin de Heuvelrug een
belangrijke centrale ligging heeft.

Uitwerkingen in deelgebieden

6.1 Deelgebied West

Legenda

Defensie

- Terreinen defensie
- Intensivering & ontwikkellocaties
- Lange termijn strategische groeiimte defensie
- Mogelijke afstoot locaties
- Raccordement
- Militaire logistiek
- Verbinding defensie terreinen
- Publiek adres defensie

Verstedelijking

- Woningbouwlocatie
- Kleinschalige woningbouwlocatie of intensivering
- Sportcomplex
- Mogelijk sportcomplex
- Bedrijventerrein
- Beoogd bedrijventerrein: transformatie en dubbelgebruik defensie
- Onderwijs
- Zorg
- Horeca
- Mobiliteitshub
- Logistieke hub

Bodem en Grondwater

- Potentieel waterslaggebied (Natuurbeheersplan 2024 - Zoekgebied Klimaat)
- Waterinfiltratie en afkoppelen in stedelijke gebieden

Natuur

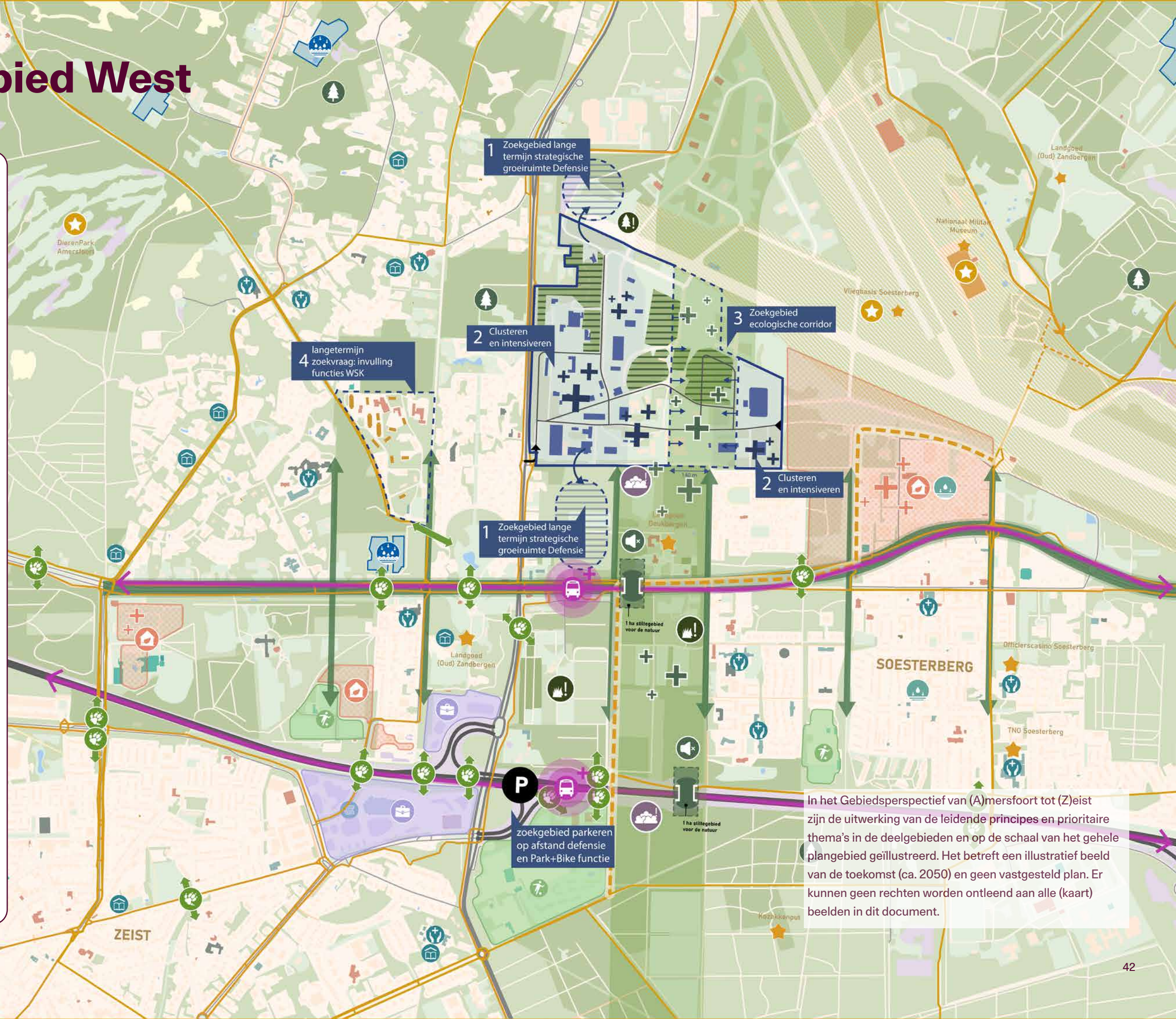
- Ecoduct
- Nieuw ecoduct
- Stillegebied rondom ecoduct
- Nieuwe ecologische verbinding en brug
- Nieuwe Faunapassage
- Natuurgebied
- Sorties langs WdW
- Natuurcorridor
- Bosgroeiplaatsen
- Hoge natuurwaarden in CNA
- Natuur versterken
- Dennen, eiken en beukenbos (slechte staat)
- Kruiden- en faunairij grasland (slechte staat)
- Droog schraalland (slechte staat)
- Zandverstuiving (slechte staat)
- Vochtige en droge heide (slechte staat)

Recreatie

- Doorfietsroute
- Regionaal fietsnetwerk
- Lokaal fietsnetwerk
- Nieuw regionaal fietsnetwerk
- Fiets en voetganger brug
- (Nieuwe) fiets- en voetgangersbrug
- Recreatie/ erfgoed gebied
- Culturele hotspot
- Recreatie hotspot
- Militaire erfgoedroute
- Knelpunt

Netwerken

- Mogelijke routes/tracés voor snelbus/HOV
- Mogelijke haltinger snelbus/HOV

In het Gebiedsperspectief van (A)mersfoort tot (Z)eist zijn de uitwerking van de leidende principes en prioritaire thema's in de deelgebieden en op de schaal van het gehele plangebied geïllustreerd. Het betreft een illustratief beeld van de toekomst (ca. 2050) en geen vastgesteld plan. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan alle (kaart) beelden in dit document.

6.1 Deelgebied West

Deelgebied West beslaat het gebied aan de westzijde van Soesterberg, inclusief Camp New Amsterdam (CNA) en omstreken, en Zeist-Noord.

Opgaven en maatregelen

Onderstaand worden de belangrijkste opgaven en maatregelen beschreven:

1

Combineren van ecologische corridor met Camp New Amsterdam

Opgave: CNA is op dit moment onderdeel van het NNN-netwerk en kent een groene ecologische corridor (in bestemmingsplan) dat de functionaliteit van de Defensieonderdelen in de weg zit. Kunnen we de belangrijke noord-zuidcorridor voor natuur, biodiversiteit en ecologische waarden versterken en tegelijkertijd de Defensieonderdelen efficiënt clusteren zodat ook de functionaliteit van de Defensiebasis verbetert?

Doorwerking leidende principes: De ambitie om de ecologische noord-zuid verbindingen te versterken, overlapt hier met de wens om (groei)ruimte te bieden voor Defensie en de huidige functionaliteit op het kazerneterrein. Dit vraagt op deze locatie om een duidelijke keuze voor beide ruimteclaims. Door een uitruil van deze ruimteclaims ontstaan mogelijkheden voor het optimaliseren van het gebruik van het Defensieterrein en versterking van de ecologische corridor.

Maatregelen:

1. Versterken ecologische corridor op CNA terrein. Hierbij zijn richtlijnen voor een ecologisch ideale inrichting: een corridor met voldoende breedte, het zoveel mogelijk beperken van barrières, met daarbinnen rustgebied voor gemengde natuur en bos, met voldoende open plekken als stepping stones voor doelsoorten die openheid wensen. Onderzoek slimme oplossingen om

barrières voor doelsoorten te beperken om te kunnen voldoen aan de veiligheidseisen vanwege ligging op het kazerneterrein. Dit bouwt voort op aanleg van ecologische corridor conform bestuurlijke afspraken Hart van de Heuvelrug;

2. Functioneel clusteren en ontvlechten van CNA in een oostelijk en een westelijk deel in combinatie met optimaliseren en intensiveren functionaliteit CNA. Het oostelijk en westelijk deel worden gescheiden door een ecologische verbinding die wordt versterkt, op een manier die het functioneren van de Defensielocatie verbetert, voldoende ruimte biedt voor ontwikkeling en intensivering, en Defensie de mogelijkheid behoudt tussen beide terreinen te bewegen, zei het zo beperkt mogelijk. De herinrichting kan gebruikt worden om het CNA optimaal in te richten voor waterinfiltratie en hergebruik van water. De tussengelegen ecologische zone ondersteunt de intensivering van de Defensielocatie, doordat deze ook ruimte kan bieden voor waterberging en infiltratie.

Consequenties: Om dit mogelijk te maken en voldoende (ontwikkel)ruimte voor Defensie te behouden, wordt in deze oplossingsrichting een deel van de ecologische corridor uit het huidige bestemmingsplan bij Camp New Amsterdam gevoegd. In ruil daarvoor wordt een deel van het oostelijk deel bij de ecologische corridor gevoegd. Op deze manier wordt de ecologische waarde versterkt en blijft de ruimte voor Defensie zo ruim en flexibel mogelijk. Deze uitruil vraagt wel om aanvullende ruimte voor Defensie om voldoende groeiruitme naar de toekomst te garanderen. Het verplaatsen van de corridor in oostelijke richting heeft nog een aantal voordelen:

1. Het zorgt voor minder verstoringsbronnen op de natuur;
2. Het zorgt voor een kortere afstand in de corridor en laat meer ontwikkelruimte voor Defensie. Dat is gunstig aangezien de doelsoorten dan sneller weer op breder terrein komen;
3. Het zorgt voor minder doorkruisingen van de groene corridor en andersom minder doorkruisingen van het functionele gebruik van CNA voor Defensie.

Termijn: voordat er voldoende ruimte ontstaat voor verbreding van de ecologische corridor dient er uitbreidingsruimte voor Defensie ten noorden en/of zuiden van CNA te worden gevonden, bijvoorbeeld op Landgoed Beukbergen. Rekening houdend met de cultuurhistorische waarden en de landschappelijke en ecologische waarden is dit potentieel een versterking van de westflank van CNA, maakt sterkere clustering mogelijk en op langere termijn eventueel het opnemen van andere activiteiten (bijvoorbeeld die momenteel op de WSK zijn gehuisvest). Na uitbreiding kan de ontvlechting tussen het westelijk en oostelijk deel worden georganiseerd en kan de ecologische corridor worden versterkt.

2

Clusteren Defensie en ruimte bieden voor groei

Opgave: Defensie heeft op de korte termijn concrete behoefte aan groeiruitme en ook op lange termijn aan strategische ruimte voor eventuele verdere groei. Welke functies en activiteiten van Defensie vinden plaats op Camp New Amsterdam en Walaardt Sacré Kamp op langere termijn? Houden we deze terreinen aan voor Defensie, ook op langere termijn? Hoe kan bij eventuele uitbreiding van de terreinen rekening worden gehouden met de cultuurhistorische en landschappelijke waarden?

Doorwerking leidende principes: De groei van Defensie vraagt om optimalisatie van de bestaande gebieden, verruimen van de mogelijkheden op de terreinen en mogelijke uitbreiding van de terreinen voor directe ruimtevragen of schuifruimte in de ruimtelijke puzzel van herinrichting en doorontwikkeling van terreinen. Hierbij wordt opgemerkt dat de ligging en inrichting van WSK weinig verdichtingskansen biedt en dat de groeiruitme op CNA (zowel ruimtelijk als op basis van het bestemmingsplan) beperkt is.

Maatregelen:

1. Verruimen bebouwingsmogelijkheden op CNA en WSK. Om de verdichting mogelijk te maken, dienen de kaders (bebouwingspercentage en -hoogte) te worden opgerekt, passend bij de landschappelijke kenmerken van het gebied en de natuurwaarden (NNN). Om binnen CNA, WSK en de uitbreidingsgebieden substantiële ontwikkeling/verdichting mogelijk te maken, zijn kaders nodig die hiervoor voldoende ruimte laten: hierbij gaat het om een bebouwingspercentage tot 30% en bouwhoogte tot 24 meter voor CNA en een verruiming van de bouwhoogte tot 16 meter voor WSK.
2. Uitbreiding CNA op Landgoed Beukbergen om ruimte te geven aan versterking van de ecologische corridor en lange termijn groeipotentieel. Aandachtspunten vanuit natuur zijn hierbij dat de waardevolle oude bosgroeiplaatsen niet mogen worden aangetast (behoud bos en bodem van hoge kwaliteit) dat er rondom (minimaal 1 ha) het bestaande ecoduct voldoende rust is voor goed functioneren van het ecoduct. Ook noodzaak voor omleiden recreatieve routes langs corridor (niet doorheen). Zorg bij ontwikkeling voor een natuurinclusieve inrichting, zo min mogelijk verharding, ruimte voor infiltratie en hergebruik van water. Aandachtspunten vanuit cultuurhistorie zijn de karakteristieken van landgoed Beukbergen, zoals de relatie met de Wegh de Weegen en de overkant van de weg (overplaats) en het behoud van historische zichtassen.
3. Mogelijk clusteren van WSK op CNA terrein levert functionele voordelen op. Dit is een mogelijke opgave voor de lange termijn en pas mogelijk wanneer aanvullende ontwikkelruimte (bovenop de uitbreidingsmogelijkheid richting Beukbergen) beschikbaar is. Aandachtspunt: voor landgoed Beukbergen dient te worden uitgezocht wat de status Nationaal monument voor gevolgen heeft voor de ontwikkelmogelijkheden.
4. Inpassen P+R met mogelijkheid voor shuttlevervoer van en naar Defensieterreinen nabij afrit A28/te ontwikkelen Mobiliteitshub Zeist-Noord.

Consequenties: De intensivering en herschikking van de grenzen van CNA vragen om het verbeteren van de ontsluiting van het westelijk (secundaire ontsluiting) en

oostelijk deel en het oplossen van de parkeerdruk op CNA West. Voor het oostelijk deel zijn er bestaande afspraken over de maximale verkeersintensiteit; afhankelijk van hoe de groene corridor landt, dient er aandacht te zijn voor de afspraken over de hoeveelheid verkeersbewegingen. Mogelijke oplossingsrichting voor de parkeerdruk op CNA wordt gezien in het clusteren van parkeren buiten de terreinen zodat autoverkeer eerder wordt afgevangen en technische veiligheidsissues met privé voertuigen worden vermeden.

Termijn: Op korte termijn dient uitbreiding ten noorden en/of zuiden van CNA te worden onderzocht, zodat inzichtelijk gemaakt kan worden in welke mate hier ruimte is voor mogelijke uitbreiding van Defensie. Wanneer er voldoende ontwikkelruimte blijkt te zijn op CNA met uitbreiding kunnen de functies op WSK mogelijk worden geclusterd op CNA. De inpassing van de P+R is afhankelijk van het verbeterde (H)OV-netwerk; door zodra deze keuze gemaakt is de P+R te ontwikkelen worden zoveel mogelijk gebruikers aangemoedigd hier gebruik van te maken. Een koppeling met de ontwikkeling van Regiopoort Zeist-Noord is hierbij wenselijk om het parkeren in een bredere gebiedsontwikkeling te trekken.

3

Inrichting Wegh der Weegen

Opgave: Wat wordt het bereikbaarheidsprofiel van de Wegh der Weegen? Wat betekent een mogelijke komst van een BRT/snelbusverbinding voor het profiel en de bereikbaarheid? Hoe kunnen we de fietsroutes door het gebied en langs de Wegh der Weegen accommoderen? Wat kan de klimaatadaptieve (her)inrichting van de Wegh der Weegen betekenen voor de inrichting van natuur en landschap? Hoe kan de cultuurhistorische waarde en karakter van de Wegh der Weegen ‘herkenbaarheid binnen verscheidenheid’ een plek krijgen in het gebied?

Doorwerking leidende principes: De Wegh der Weegen is de belangrijke cultuurhistorische drager van het gebied, tegelijkertijd komen er ook mobiliteits-, recreatie- en

natuuropgaven samen. Het ontwikkelen van een wegprofiel dat ruimte biedt aan de best passende ov-oplossing, parallelle en kruisende ecologische verbindingen, en aantrekkelijke fietsroutes, is hiervoor nodig. Ook vraagt dit om duidelijke keuzes en kaders voor ontwikkeling langs de Wegh der Weegen. Uitbreiding van CNA richting Beukbergen maakt het mogelijk om Defensie te adresseren aan de Amersfoortseweg en daarmee ook een nieuw gezicht en entree voor het kazerneterrein,

Maatregelen:

1. Versterken van de ononderbroken ecologische verbinding langs de weg en dwars op de weg op de aangewezen locaties;
2. Het herstellen van de sorties op de op kaart aangegeven locaties met flexibele invulling in de tussengelegen ‘kamers’;
3. Verbeterde aansluiting van de fietsroute op de omliggende netwerken;
4. Terugdringen van sluipverstedelijking langs de weg en stellen van duidelijker kaders voor ontwikkelingen (bijvoorbeeld representatieve voorkanten gericht naar de weg).
5. Ruimte voor (H)OV over WdW
6. Onderscheid tussen ecologische zones en verdichtingszones binnen de ‘kamers’

Consequenties: De keuze voor aanpassing van het wegprofiel vraagt om een integrale afweging waarin bovenstaande thema’s gezamenlijk worden meegenomen. Sectorale ad hoc afwegingen zijn daarin niet wenselijk.

Termijn: Sterk bepalend voor de inrichting van de Wegh der Weegen is het mobiliteitssysteem met of zonder hoogwaardig OV en de mate waarin autoverkeer wordt gefaciliteerd (snelheid, regime, oversteekbaarheid) Zodra deze keuze is gemaakt, kan voor de gehele weg verschillende profielen worden uitgewerkt.

4

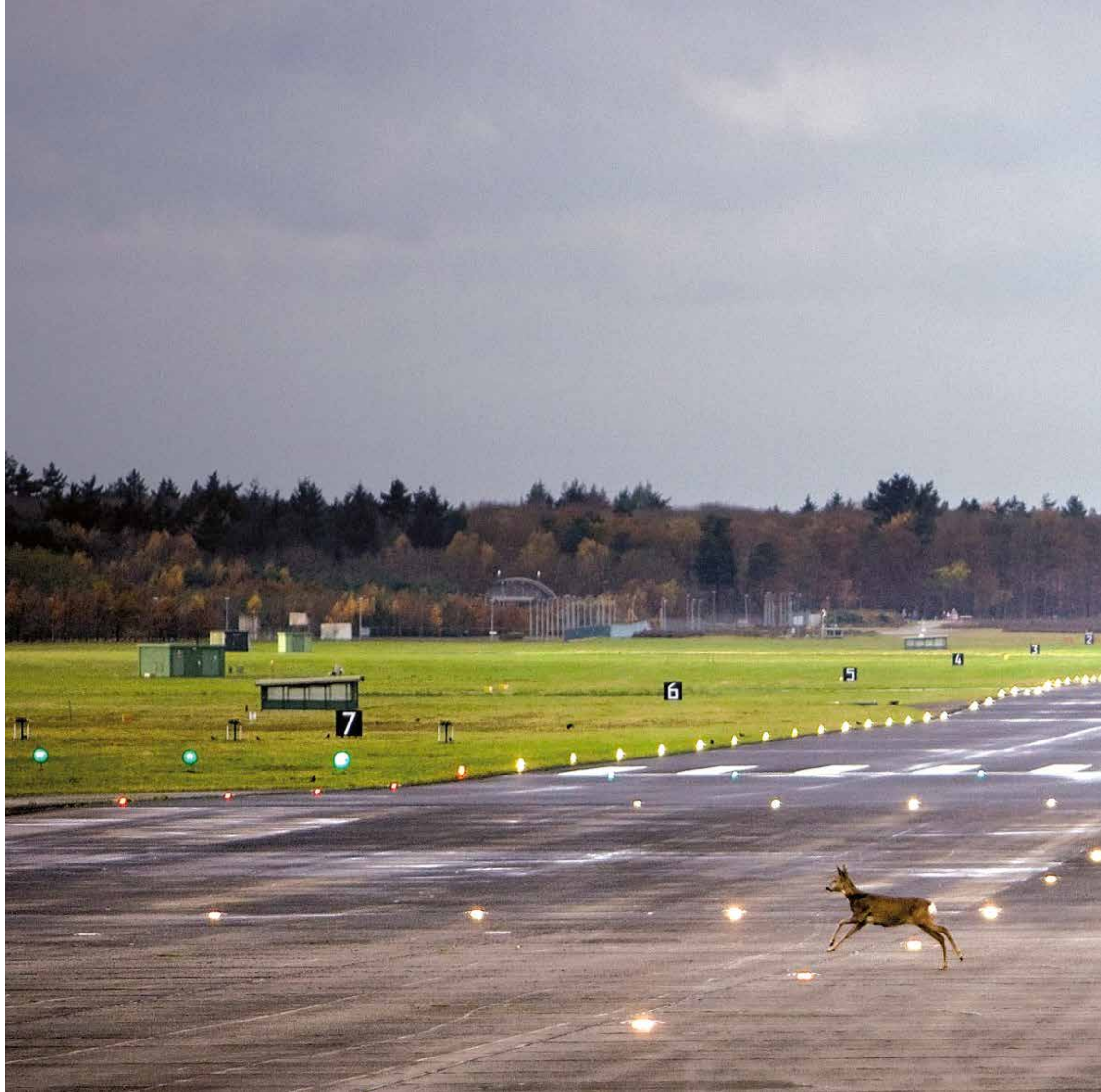
Ontwikkeling Regiopoort Zeist-Noord

In het gebiedsonderzoek Amersfoort Spoorzone en Heuvelrugzone is onderzoek gedaan naar de potentie van regiopoort Zeist-Noord. De bevindingen daarbij zijn:

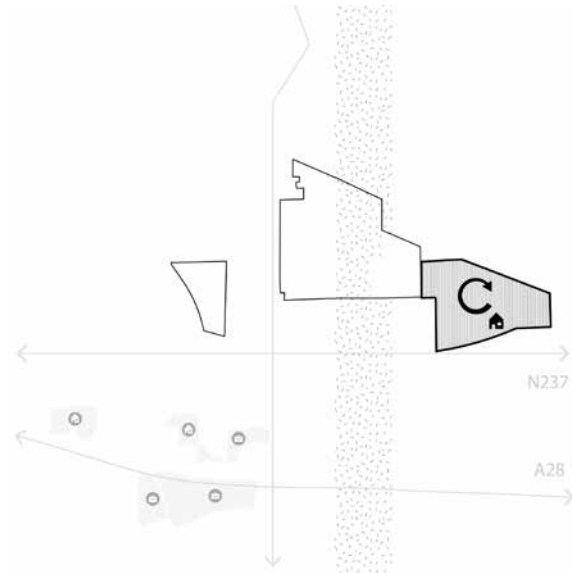
Als ‘basispad’ geldt dat op de bedrijventerreinen in Zeist-Noord rondom afslag 3 van de A28 wordt ingezet op intensivering van werkgelegenheid ten behoeve van de vitaliteit van de bedrijventerreinen. Hierbij wordt ingezet op een gespecialiseerd economisch profiel. De keuze voor deze specialisatie is nader te bepalen, er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een dependance van het USP met focus op bedrijvigheid, een sportcampus of een Defensiecampus. Deze ontwikkelingen zijn onafhankelijk van het wel of niet krijgen van een BRT-halte, goede bereikbaarheid met een buslijn is in elk geval het minimaal nodige. Het uiterste zuidwesten van het bedrijventerrein kan een meer gemengd gebied worden door een kleine hoeveelheid woningen te combineren met banen om de overgang van woonwijk naar bedrijventerrein te verzachten. Op die manier kunnen 200-300 woningen en 700-900 banen worden toegevoegd.

Zeist-Noord kan ook volledig naar wonen getransformeerd worden om bij te dragen aan de woningvraag van de regio. Er kan hier een mooie groene woonwijk worden ontwikkeld, vlak bij de natuur van de Utrechtse Heuvelrug. De goede autobereikbaarheid van de locatie is een voordeel, echter zal er ook rekening moeten worden gehouden met overlast van de A28. Er ligt hier potentie voor 1000-1500 woningen, dit gaat dan wel ten koste van 0-500 of zelfs meer banen.

Voor beide opties geldt dat een goede OV-ontsluiting een belangrijke conditie is. Er liggen mogelijk kansen in een combinatie met parkeervoorzieningen voor Defensie.

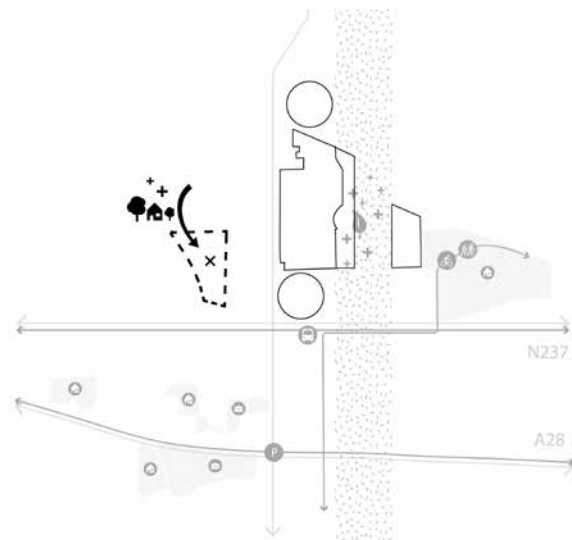

6.1 Deelgebied West Mogelijke opvolging van ingrepen

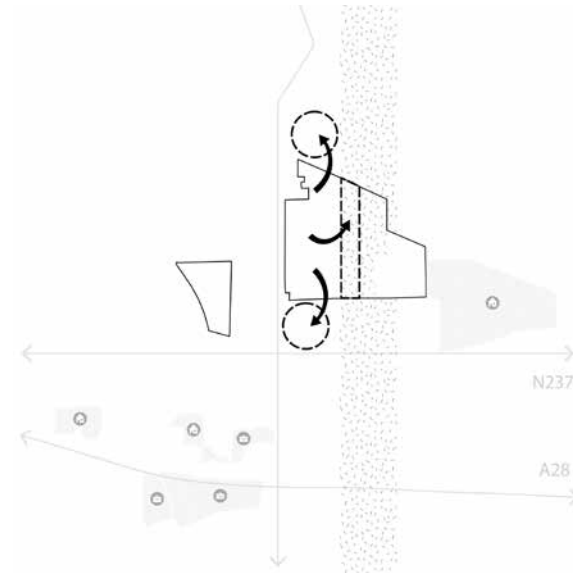
FASE 0

1. Inrichting van de huidige ecologische corridor dan wel alternatief van tenminste dezelfde breedte behouden/ontwikkelen
2. Transformatie Soesterberg-Noord tot woongebied (de woondeal en Hart van de Heuvelrug)

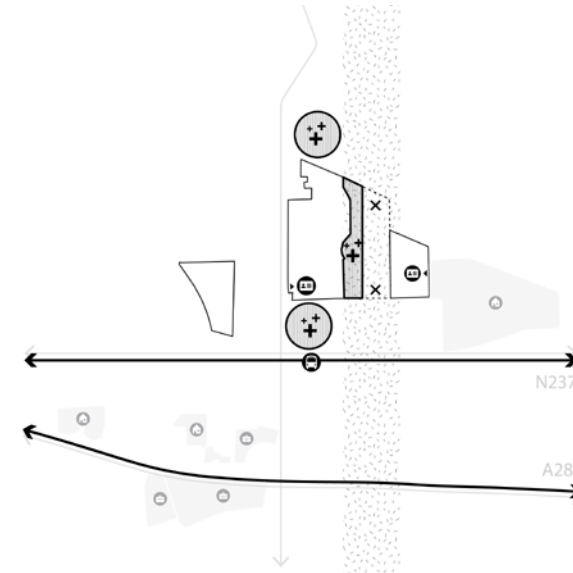
FASE 4

1. Op lange termijn eventuele afstoot WSK en herontwikkeling tot andere functie, mits de functies kunnen worden ingepast op het – vergrote – CNA-terrein. Onderzoeksvraag voor langere termijn
Voorwaarde: verdere beschikbare uitbreidingsruimte is aanwezig voordat afstoot van WSK aan de orde is.

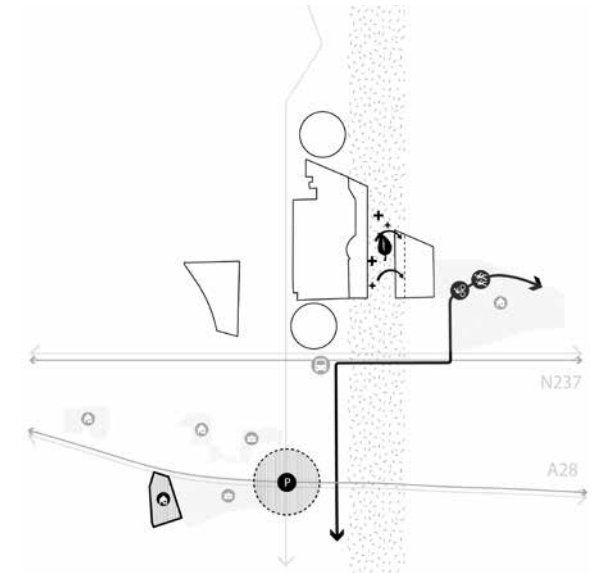
FASE 1

1. Uitbreiden CNA aan de zuidzijde (richting Landgoed Beukbergen) en/of noordzijde (richting Vliegbasis Soesterberg). Schuifruimte voor uitruil maken.
Voorwaarde: bosgroeiplaatsen mogen niet te veel worden aangetast en rondom ecoduct dient voldoende rust te worden bewaard.

FASE 2

1. Ontvlechten CNA in westelijk deel en oostelijk deel, clusteren functies van Defensie. Intensiveren en verdichten van westelijk deel.
Voorwaarde: uitbreiding CNA en verruimen van de bebouwingsmogelijkheden om voldoende groeirimte voor Defensie te behouden.

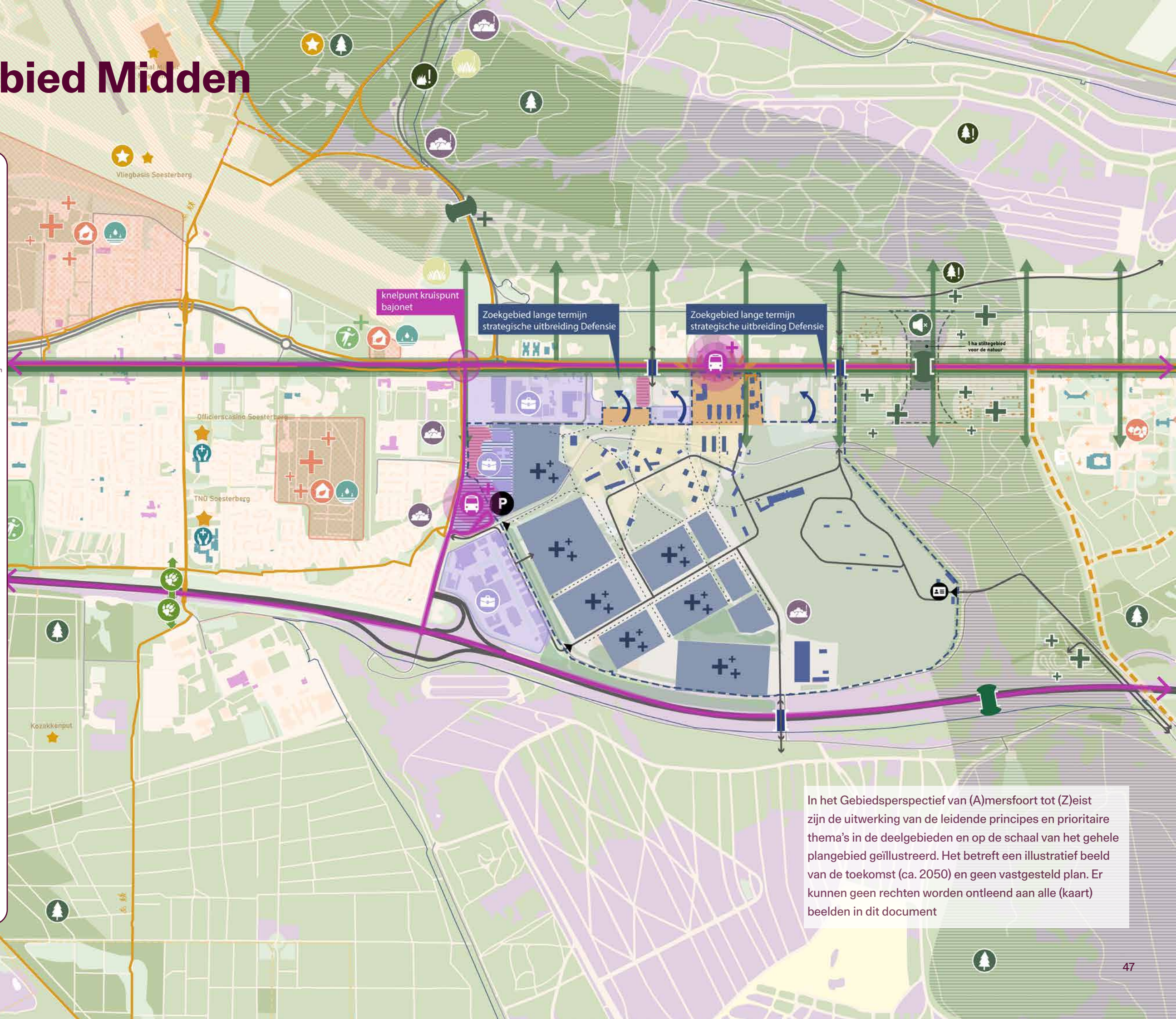
FASE 3

1. Verschuiven en versterken van ecologische corridor op het terrein van CNA richting oosten. Waarbij ecologische waarden continu aanwezig zijn en blijven.
Voorwaarde: uitgangspunt is dat de activiteiten en functies vanuit Defensie continu kunnen blijven opereren en geen afstoot plaatsvindt als er nog geen alternatief aanwezig is.
Voorwaarde: uitgangspunt is dat de beschikbare ecologische ruimte in kwalitatieve zin voor de corridor minimaal gelijk blijft.

6.2 Deelgebied Midden

Legenda

- Defensie**
 - Terreinen defensie
 - Intensivering & ontwikkellocaties
 - Lange termijn strategische groeiimte defensie
 - Mogelijke afstoot locaties
 - Raccordement
 - Militaire logistiek
 - Verbinding defensie terreinen
 - Publiek adres defensie
- Verstedelijking**
 - Woningbouwlocatie
 - Kleinschalige woningbouwlocatie of intensivering
 - Sportcomplex
 - Mogelijk sportcomplex
 - Bedrijventerrein
 - Beoogd bedrijventerrein: transformatie en dubbelgebruik defensie
 - Mogelijk bedrijventerrein: mogelijke transformatie naar bedrijventerrein
 - Onderwijs
 - Zorg
 - Horeca
 - Mobiliteitshub
 - Logistieke hub
- Bodem en Grondwater**
 - Potentieel wateropslaggebied (Natuurbeheerplan 2024 - Zoekgebied Klimaat)
 - Waterinfiltratie en afkoppelen in stedelijke gebieden
- Natuur**
 - Ecoduct
 - Nieuw ecoduct
 - Stiltegebied rondom ecoduct
 - Nieuwe ecologische verbinding en brug
 - Nieuwe Faunapassage
 - Natuurgebied
 - Sorties langs WdW
 - Natuurcorridor
 - Bosgroeiplaatsen
 - Hoge natuurwaarden in CNA
 - Natuur versterken
 - Dennen, eiken en beukenbos (slechte staat)
 - Kruiden- en faunairijk grasland (slechte staat)
 - Droog schraalland (slechte staat)
 - Zandverstuiving (slechte staat)
 - Vochtige en droge heide (slechte staat)
- Recreatie**
 - Doorfietsroute
 - Regionaal fietsnetwerk
 - Lokaal fietsnetwerk
 - Nieuw regionaal fietsnetwerk
 - Fiets en voetganger brug
 - (Nieuwe) fiets- en voetgangersbrug
 - Recreatie/ erfgoed gebied
 - Culturele hotspot
 - Recreatie hotspot
 - Militaire erfgoedroute
 - Knelpunt
- Netwerken**
 - Mogelijke routes/tracés voor snelbus/HOV
 - Mogelijke haltering snelbus/HOV

In het Gebiedsperspectief van (A)mersfoort tot (Z)eist zijn de uitwerking van de leidende principes en prioritaire thema's in de deelgebieden en op de schaal van het gehele plangebied geïllustreerd. Het betreft een illustratief beeld van de toekomst (ca. 2050) en geen vastgesteld plan. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan alle (kaart) beelden in dit document

6.2 Deelgebied Midden

Deelgebied Midden vormt het centrale gebied in het gebiedsperspectief A tot Z en beslaat zowel de Legerplaats Soesterberg (e.o.) en het dorp Soesterberg.

Opgaven en maatregelen

Onderstaand worden de belangrijkste opgaven en maatregelen beschreven:

1

Groei dorp Soesterberg accommoderen en vitale dorpskern behouden

Opgave: Waar kan Soesterberg nog groeien, zowel qua woningen als bedrijvigheid en voorzieningen? De transformatie van Soesterberg-Noord naar wonen creëert een nog niet ingevulde zoekvraag van ca. 10 hectare, kan dit in de omgeving worden gevonden of is hiervoor regionale afstemming nodig?

Doorwerking leidende principes: Verstedelijking dient binnen bestaand stedelijk gebied plaats te vinden en bij te dragen aan de leefbaarheid van de omgeving. Met meer ruimte voor wonen neemt ook de ruimtevraag voor werk en voorzieningen toe. De ruimte hiervoor is echter beperkt: alleen op de grens met legerplaats Soesterberg lijkt ruimte voor uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein, mits in overleg met Defensie en op langere termijn een deel van de SKOK kan worden ingericht als interactiemilieu waarbinnen dual-use toepassingen kunnen worden gerealiseerd. Dit vraagt om de inzet op verdichting, intensivering en verkennen van kansen voor meervoudig ruimtegebruik voor zowel Defensie als bedrijvigheid.

Maatregelen:

Inrichten interactiemilieu/campus Soesterberg. Op termijn kan een deel van de Soldaat ketting Olivierkazerne ingericht worden als interactiemilieu waarbinnen dual-use toepassingen kunnen worden gerealiseerd en er ruimte is voor gedeelde voorzieningen en publieke functies die passen

bij het profiel van de kazerne van de toekomst. In lijn met de Defensiebasis van de toekomst kan worden gedacht aan:

1. Toegankelijkheid en zichtbaarheid Defensie vergroten. Dit draagt bij aan het draagvlak in de samenleving.
2. In een interactiemilieu (of campus) kan worden gedacht aan samenwerking in de breedste zin, met andere overheidsinstellingen, opleidingsinstituten en innovatiecampussen.
3. Maar ook aan het delen van bijvoorbeeld sport-, recreatie- en vergaderfaciliteiten, maar ook terreinen voor gezamenlijke energieopwekking zien we als mogelijkheden waarmee Defensie kan bijdragen aan brede maatschappelijke opgave

Consequenties: Binnen Soesterberg is nauwelijks ruimte voor nieuwe bedrijvigheid. Het benutten van de legerplaats Soesterberg is op korte termijn niet mogelijk door de groei van Defensie. Doordat bedrijventerrein Soesterberg-Noord wordt herontwikkeld naar woongebied en ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen nauwelijks aanwezig is, is directe compensatie van de te verplaatsen bedrijven op korte termijn binnen Soesterberg niet volledig haalbaar. Er liggen kansen om op de legerplaats tussen het dorp en de kazernes een 'dual use' zone te ontwikkelen met functies zowel voor Defensie als het dorp (sport, maatschappelijk) en Defensie gerelateerde bedrijvigheid (als onderdeel van het concept 'Kazerne van de toekomst').

Termijn: Ontwikkeling van een interactiemilieu/ Defensiecampus op een deel van de SKOK is pas op lange termijn mogelijk. Soesterberg-Noord wordt op dit moment getransformeerd, de compensatievraag speelt daardoor op de korte termijn. De zone langs de legerplaats is voorlopig echter niet beschikbaar voor bedrijven; dit speelt op de langere termijn. Dit vraagt om andere oplossingen voor de compensatie van bedrijvigheid uit Soesterberg-Noord.

2

Groei legerplaats Soesterberg accommoderen

Opgave: Hoe kan de Legerplaats Soesterberg verder ontwikkelen op korte en langere termijn? Welke verdichtingsopties zijn er binnen de grenzen van de kazernes en welke clustering van activiteiten is kansrijk? Welke uitruil van functies is kansrijk om de inrichting van Defensieterreinen efficiënter te maken en beter te profileren? Hoe kunnen de Defensieterreinen het beste worden ontsloten? Wat gebeurt er met het Zeisterspoor?

Doorwerking leidende principes: Legerplaats Soesterberg wordt omgeven door natuur, woningen en infrastructuur, waardoor uitbreiding (nauwelijks) mogelijk is: verdichten is hier daarom van belang om de gewenste groei mogelijk te maken. Dit raakt aan een aantal andere thema's, zoals de recreatieve en ecologische verbindingen in het gebied.

Maatregelen:

1. Clusteren en intensiveren van met name operationele eenheden op de bestaande legerplaats Soesterberg door het realiseren van een nieuw kazernecomplex. Door nieuwe korte en langere termijn ontwikkelingen compact te realiseren in een nieuwe kazerne, behoudt Defensie ademruimte voor de toekomst en zijn de nu voorziene ruimtevragen 'binnen de hekken' in te passen. Voorwaarde hiervoor is ruimere bebouwingsdichtheid en bouwhoogte. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de legerplaats Soesterberg waar 30% bebouwingsruimte en 24m bouwhoogte passend is en de S-M Scheickkazerne waar een 10% bebouwingruimte wordt gehandhaafd met een bouwhoogte van 24m. Dit biedt de legerplaats de ruimte om te kunnen intensiveren en beschermt tegelijkertijd de rust voor de ecologische corridor aan oostzijde van de S-M Scheickkazerne. Door te kiezen voor een beperkte footprint blijft er ruimte op de kazerne voor natuur inclusief ontwerp, waterberging en infiltratie.

2. (Deels) afsluiten en omleiden Zeisterspoor. Dit is noodzakelijk voor de clustering van de 4 bestaande kazernes tot een nieuw nieuw kazernecomplex op Legerplaats Soesterberg en geeft meer ruimte en flexibiliteit voor inrichting. Daarnaast versterkt dit de waarde en kwaliteiten van de ecologische corridor. Het omleiden van het Zeisterspoor vereist een alternatieve recreatieve route naar de Wegh der Weegen. De verdere uitwerking van de afsluiting van het Zeisterspoor en het daarvoor realiseren van een omleidingsroute voor (recreatief) verkeer moet in de volgende fase worden uitgewerkt.

Consequenties: Om de verdichting mogelijk te maken, dienen de kaders (bebouwingspercentage en -hoogte) te worden opgerekt, passend bij de landschappelijke kenmerken van het gebied. Daarvoor is het nodig om een onderscheid te maken tussen een hoger bebouwingspercentage voor de legerplaats Soesterberg en een lager bebouwingspercentage voor de S-M Scheickkazerne. Dit biedt de legerplaats de ruimte om te kunnen intensiveren en beschermt tegelijkertijd de rust voor de ecologische corridor aan oostzijde van de S-M Scheickkazerne. Voor het gehele gebied is het nodig de maximaal toegestane bouwhoogte te verhogen tot een nader te bepalen hoogte. Daarmee wordt ruimte geboden aan de nu beoogde ontwikkelingen én is er voldoende flexibiliteit naar de toekomst toe. Het afsluiten van het Zeisterspoor vereist een alternatieve route die de bestaande recreatieve verkeersbewegingen kan opvangen.

Termijn: De intensivering van de legerplaats is op korte termijn voorzien. De afsluiting van het Zeisterspoor is hier onlosmakelijk mee verbonden; voordat deze wordt afgesloten dient echter wel een alternatief aanwezig te zijn.

3

Bereikbaarheid en herkenbaarheid Wegh der Weegen

Opgave: Wat wordt het bereikbaarheidsprofiel van de Wegh der Weegen? Wat betekent een mogelijke komst van een BRT/snelbusverbinding voor het profiel en de bereikbaarheid? Hoe kunnen we de fietsroutes door het gebied en langs de Wegh der Weegen accommoderen? Hoe

gaan we om met woningbouw langs de Wegh der Weegen? Hoe kan de cultuurhistorische waarde en karakter van de Wegh der Weegen ‘herkenbaarheid binnen verscheidenheid’ een plek krijgen in het gebied?

Doorwerking leidende principes: De Wegh der Weegen is de belangrijke cultuurhistorische drager van het gebied, tegelijkertijd komen er ook mobiliteits-, recreatie- en natuuropgaven samen. Het ontwikkelen van een wegprofiel dat ruimte biedt aan de best passende ov-oplossing, parallelle en kruisende ecologische verbindingen, en aantrekkelijke fietsroutes, is hiervoor nodig. Ook vraagt dit om duidelijke keuzes en kaders voor ontwikkeling langs de Wegh der Weegen.

Maatregelen:

1. De ontsluiting per OV (BRT en/of snelbus) verbeteren en specifiek kijken naar kansen in combinatie met de mobiliteitshub Soesterberg langs de A28, de uitbreiding van Defensie en de mogelijkheid om op afstand te parkeren en ontwikkelingen op Zeist-Noord en in Soesterberg. Nader mobiliteitsonderzoek naar deze oplossingen is nog nodig.
2. Inrichten van de Wegh der Weegen passend bij de verschillende ambities. Door:
 - Versterken van de ononderbroken ecologische verbinding langs de weg en dwars op de weg op de aangewezen locaties;
 - Het herstellen van de sorties op de op kaart aangegeven locaties met flexibele invulling in de tussengelegen ‘kamers’;
 - Verbeterde aansluiting van de fietsroute op de omliggende netwerken;
 - Terugdringen van sluipverstedelijking langs de weg en stellen van duidelijker kaders voor ontwikkelingen (bijvoorbeeld representatieve voorkanten gericht naar de weg).

Consequenties: de keuze voor aanpassing van het wegprofiel vraagt om een integrale afweging waarin bovenstaande thema’s gezamenlijk worden meegenomen. Sectorale ad hoc afwegingen zijn daarin niet wenselijk. Ontwikkelingen langs en rondom de Wegh der Weegen zorgen voor beperking van de mogelijkheden voor natuurontwikkeling en ruimte voor Defensie; alleen binnen

de bestaande stedelijke gebieden dient daarom nog ruimte te worden gegeven aan verdere verstedelijking.

Termijn: Sterk bepalend voor de inrichting van de Wegh der Weegen is het mobiliteitssysteem. Zodra deze keuze is gemaakt, kan voor de gehele weg een profiel worden uitgewerkt en gerealiseerd en knelpunten (o.a. bajonet kruispunt met N413) langs het tracé aangepakt.

4

Sterke noord-zuidverbindingen voor natuur en Defensie

Opgave: Hoe geven we vorm aan de noord-zuidverbindingen voor natuurontwikkeling en Defensie? Welke corridors hanteren we en welke maat hebben deze?

Doorwerking leidende principes: Het ecologisch versterken van de Heuvelrug tot één geheel vereist twee sterke noord-zuidverbindingen, waaronder een verbinding langs legerplaats Soesterberg. Hiervoor dient ruimte te worden gemaakt (ten koste van bijvoorbeeld verstedelijking) en barrières te worden overbrugd (van bijvoorbeeld Wegh der Weegen en A28). Ditzelfde geldt voor de gewenste noord-zuidverbindingen van Defensie. Dit vereist zorgvuldige afstemming, maar levert ook koppelkansen voor meervoudige verbindingen op.

Maatregelen:

1. Versterken ecologische corridor en tegengaan sluipverstedelijking. Versterken ecologische corridor topprioriteit maken door meer ruimte te maken, actief terugdringen verstedelijking, bestaande ecoduct omgeving vergroenen conform ecologische inrichtingsprincipes, verplaatsen Zeisterspoor en omleiden recreatieve route naar de Wegh der Weeghen. Verstedelijking inperken rondom ecologische corridors en kruisingen, eventueel door actief verwerven gronden (bijv. voor natuurcompensatie).
2. Faciliteren van een goederen/bevoorradingcorridor vanaf de A28 over Soesterberg, via de Vlasakkers naar het Raccordement en Bernhardkazerne. Daarbij vermijd Defensie het gebruik van openbare routes voor bevoorrading en logistiek zoveel mogelijk.

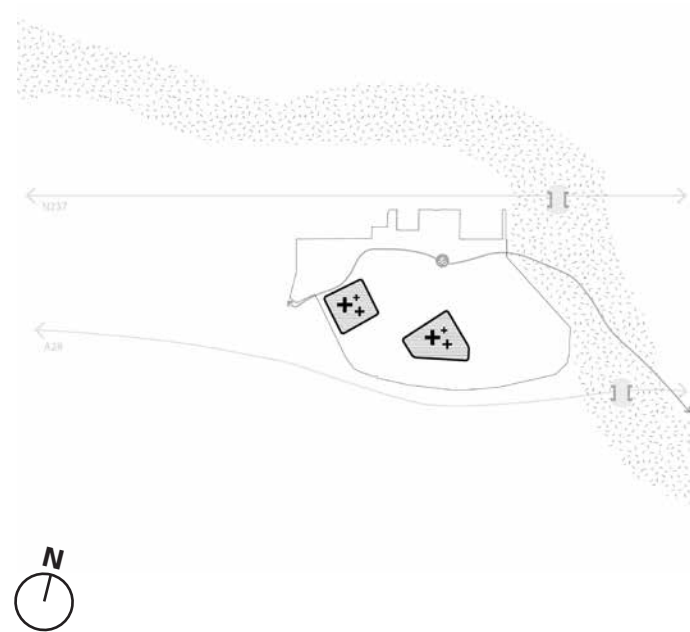
3. Volwaardig verbinden Vlasakkers, Legerplaats Soesterberg en Leusderheide. Maken van één of twee over- of onderdoorgang als functionele verbinding naar Vlasakkers voor Defensie: voor bevoorrading en trainingsdoeleinden eenheden. Gecombineerd met functionele ecologische linten gericht op kleinere soorten die ook op de basis voorkomen, zoals de hazelworm (beperkt in omvang).

Consequenties: Het realiseren van deze noord-zuidverbindingen gaat ten kosten van een aantal andere ruimteclaims, zoals de ruimte voor verstedelijking. Verstedelijking is in dit gebied ondergeschikt aan de verbetering van de verbindingen voor natuur en Defensie.

Termijn: Al op korte termijn kan de kwaliteit van de natuurverbindingen worden verbeterd, door de ecologische inrichting tussen en rondom de ecoducten te verbeteren. Stap voor stap kan deze omgeving verder worden vergroend. Het toevoegen van nieuwe ongelijkvloerse kruisingen is op termijn wenselijk, maar niet noodzakelijk op korte termijn.

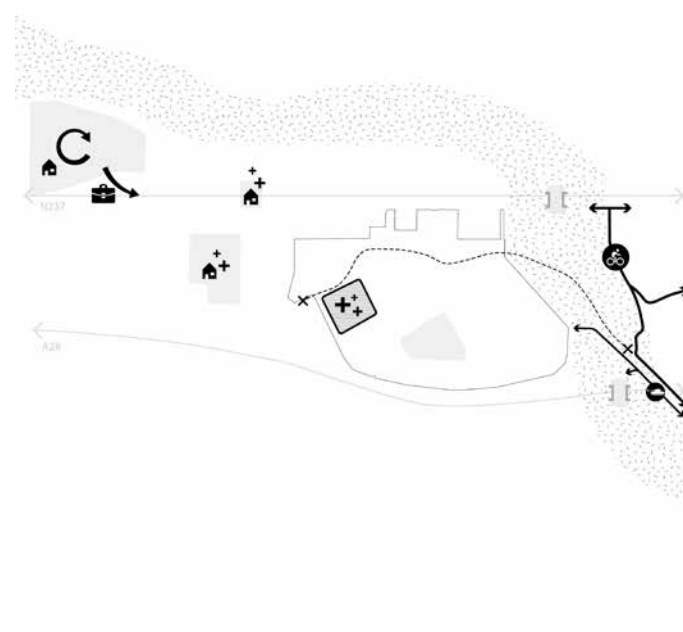

6.2 Deelgebied Midden Mogelijke opvolging van ingrepen

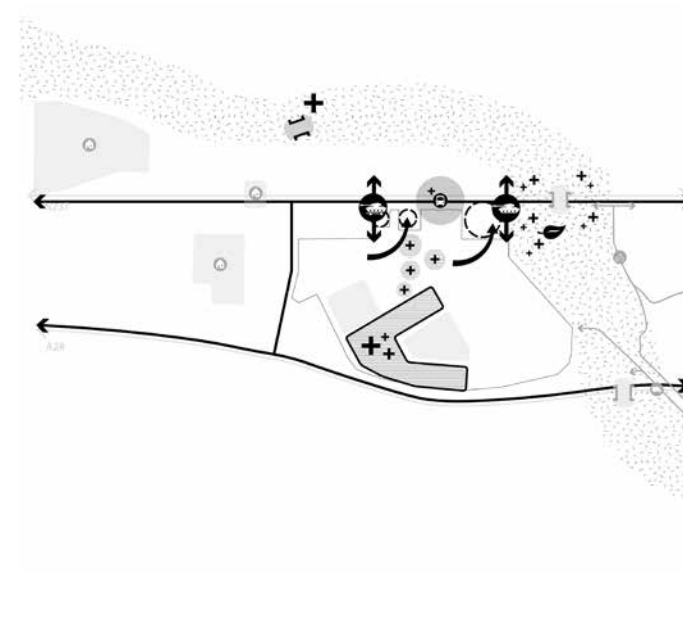
FASE 0

1. Ontwikkelen en intensiveren Soesterberg voor de korte termijn uitbreiding Defensie

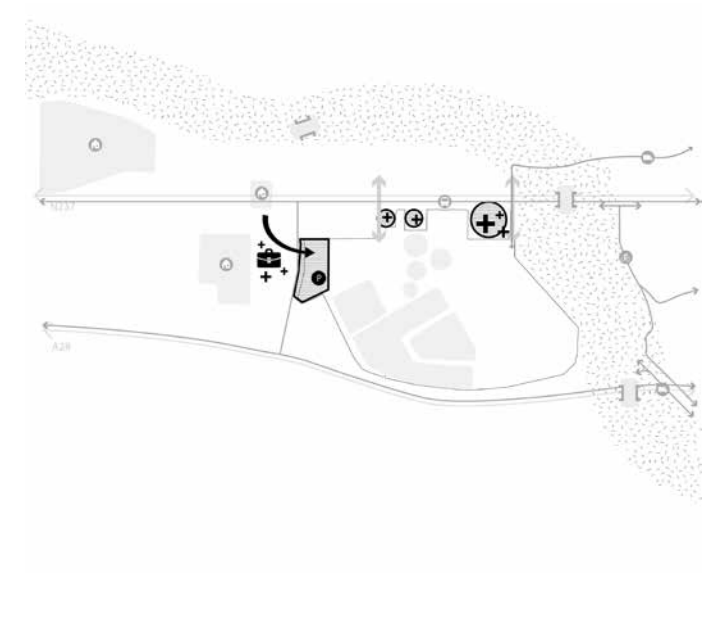
FASE 1

1. Ontwikkelen alternatieve recreatieve verbinding en afsluiting Zeisterspoor
Voorwaarde: afsluiting Zeisterspoor is pas mogelijk wanneer een volwaardige alternatieve recreatieve verbinding gerealiseerd is.

FASE 2

1. Opruimen padenstructuren en wegen in ecologische corridor aan de oostzijde van de Legerplaats (ecologisch rustgebied). Verbeteren 'aanlanding' (ecologisch rustgebied). Verbeteren 'aanlanding' bestaande ecoduct.
2. Ontwikkelen en intensiveren Soesterberg voor middellange termijn uitbreiding Defensie
Voorwaarde: verruimen kaders voor bouwhoogte en bebouwingspercentages Defensieterrainen
3. Verbeteren ov-bereikbaarheid en clusteren parkeren voor bedrijven en Defensie in mobiliteitshub in nabijheid van een nieuwe poort aan de westzijde van de Legerplaats.
4. Aanleggen nieuwe over-/onderdoorgangen aan de noordzijde om Vlasakkers met Legerplaats Soesterberg te verbinden.

FASE 3

1. Gedeeltelijk inzetten Soldaat Ketting Olivier Kazerne (SKOK) als overgangszone ten behoeve van dual use toepassingen langs de Richelleweg, conform het concept Kazerne van de Toekomst waarin wordt ingezet op medegebruik en inmenging van maatschappelijk functies.
Voorwaarde: meervoudig ruimtegebruik op SKOK is enkel mogelijk wanneer voldoende ruimte blijft behouden voor de ruimtebehoefte van Defensie.
2. Langere termijn: uitbreiding Defensieterrein richting Wegh der Weeghen voor herontwikkeling en clustering openbaar domein en niet-gevoelige functies.
Voorwaarde: uitbreiding in deze richting is enkel mogelijk na het beschikbaar komen van de kavels langs de Wegh der Weegen.

6.3 Deelgebied Oost

Legenda

Defensie

- Terreinen defensie
- Intensivering & ontwikkellocaties
- Lange termijn strategische groei-ruimte defensie
- Mogelijke afstoot locaties
- Raccordement
- Militaire logistiek
- Verbinding defensiereinen
- Publiek adres defensie

Verstedelijking

- Woningbouwlocatie
- Kleinschalige woningbouwlocatie van intensivering
- Sportcomplex
- Mogelijk sportcomplex
- Bedrijventerrein
- Beoogd bedrijventerrein: transformatie en dubbelgebruik defensie
- Onderwijs
- Zorg
- Horeca
- Mobiliteitshub
- Logistieke hub

Bodem en Grondwater

- Potentieel waterslaggebied (Natuurbeheerplan 2024 - Ziegebied Klimaat)
- Waterinfiltratie en afkoppelen in stedelijke gebieden

Natuur

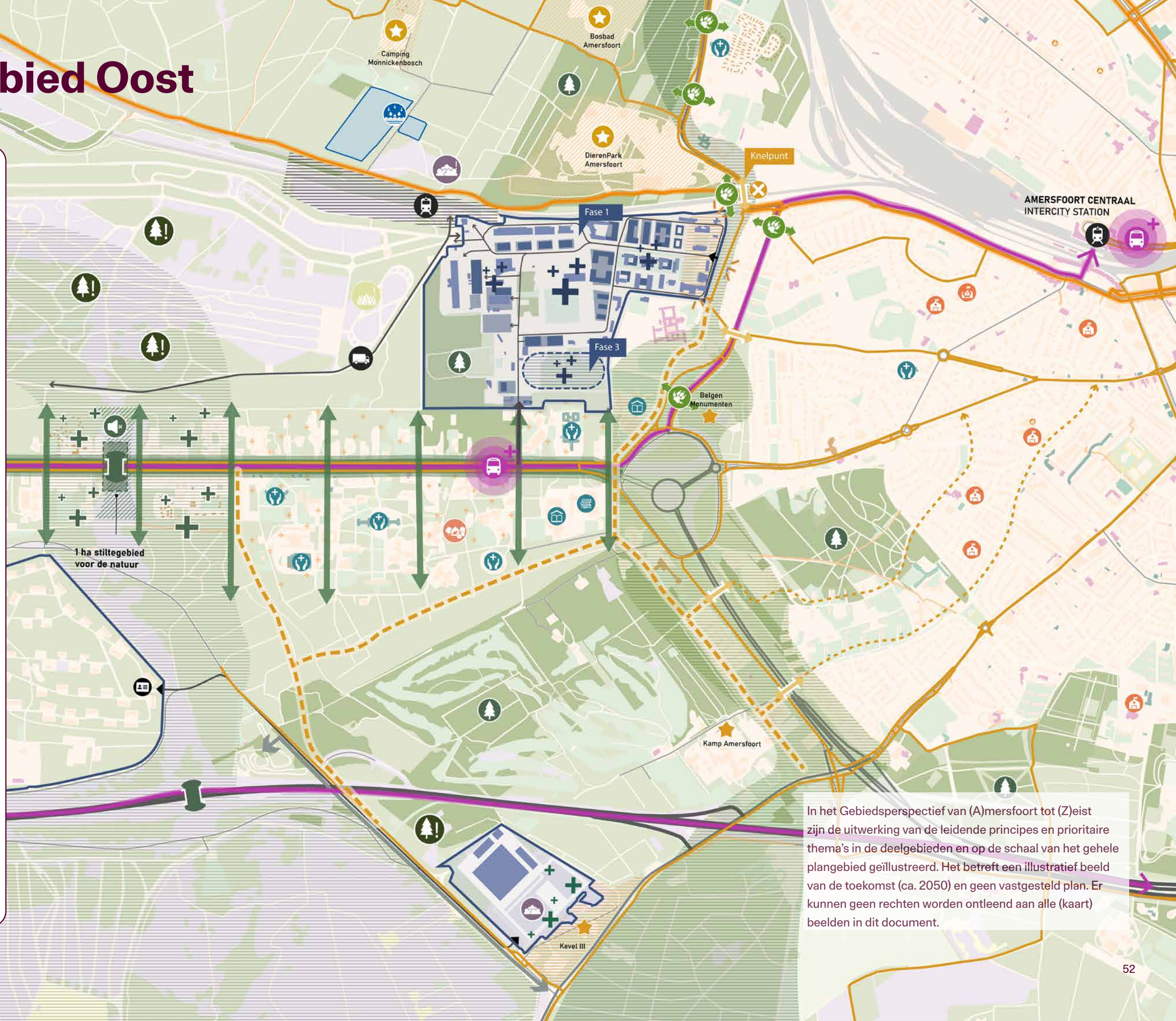
- Ecoduct
- Nieuw ecoduct
- Stiltegebied rondom ecoduct
- Nieuwe ecologische verbinding en brug
- Nieuwe Faunapassage
- Natuurgebied
- Sorties langs WdW
- Natuurcorridor
- Bosgroeiplaatsen
- Hoge natuurwaarden in CNA
- Natuur versterken
- Dennen, eiken en beukenbos (slechte staat)
- Kruiden- en faunairij grasland (slechte staat)
- Droog schraalland (slechte staat)
- Zandverstuiving (slechte staat)
- Vochtige en droge heide (slechte staat)

Recreatie

- Doorfietsroute
- Regionaal fietsnetwerk
- Lokaal fietsnetwerk
- Nieuw regionaal fietsnetwerk
- Fiets en voetganger brug
- (Nieuwe) fiets- en voetgangersbrug
- Recreatie/ erfgoed gebied
- Culturele hotspot
- Recreatie hotspot
- Militaire erfgoedroute
- Knelpunt

Netwerken

- Mogelijke routes/tracés voor snelbus/HOV
- Mogelijke haltering snelbus/HOV

In het Gebiedsperspectief van (A)mersfoort tot (Z)eist zijn de uitwerking van de leidende principes en prioritaire thema's in de deelgebieden en op de schaal van het gehele plangebied geïllustreerd. Het betreft een illustratief beeld van de toekomst (ca. 2050) en geen vastgesteld plan. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan alle (kaart) beelden in dit document.

6.3 Deelgebied Oost

Deelgebied Oost beslaat grofweg de westflank van Amersfoort grenzend aan de Heuvelrug, inclusief de Bernhardkazerne en delen van oefenterrein Vlasakkers, de Wegh der Weegen en het Technology Center Land (TCL).

Opgaven en maatregelen

Onderstaand worden de belangrijkste opgaven en maatregelen beschreven:

1

Intensiveren Bernhardkazerne

Opgave: Wat zijn de toekomstige ontwikkelopties voor de Bernhardkazerne binnen de grenzen van het Defensierrein? Welke kansen of potentie biedt het – op termijn – uitbreiden van de Bernhardkazerne richting zuiden? Hoe verhoudt zich tot de huidige recreatiefuncties in het gebied? Hoe kan de Bernhardkazerne duurzaam worden ontsloten?

Doorwerking leidende principes: Het intensiveren van de Bernhardkazerne geeft invulling aan de groei-behoefte van Defensie. Deze intensivering kan grotendeels binnen het bebouwde gebied van de kazerne plaats vinden, zodat de groen-kwaliteit van het gebied zoveel mogelijk behouden blijft. Verbeterde ov-bereikbaarheid naar de kazerne is nodig om de groei mogelijk te maken en duurzaam mobiliteitsgedrag aan te moedigen.

Maatregelen:

1. Intensiveren Bernhardkazerne in samenhang met ecologische waarden. Binnen de hekken intensiveren met getrapte strategie voor de korte en langere termijn: 1. Verdichten noordelijk deel tot 2050. 2. Verdichten richting WdW incl Groencompensatie richting 2100 indien nodig. De huidige kaders bieden onvoldoende ruimte om de verwachte groei van Defensie te kunnen accommoderen, welke benodigde kaders passend zijn zal gezamenlijk moeten worden uitgewerkt. Voorwaarde voor ontwikkeling is aandacht voor bijzondere

groenstructuren en natuurwaarden. Rondom en op de Bernhardkazerne zit waardevol groen en een oude bosgroeiplaatsen. Belangrijk is dat het bos en de bodem van de bosgroeiplaats zoveel mogelijk met rust wordt gelaten, deze zijn van hoge kwaliteit. Een kans is om bestaand groen, maar niet de bosgroeiplaatsen, te Benutten om de waterbergingsopgave van de kazerne aan te koppelen.

2. Verbeteren bereikbaarheid en ontsluiting Bernhardkazerne. Verbeteren en verbreden ontsluiting sortie 2a naar Wegh der Weegen vanaf Bernhardkazerne: dubbele toegang ontlast verkeersknelpunt bij huidige toegangspoort Bernhardkazerne. Mogelijke intensivering gebruik zuidpoort onderzoeken in combinatie met OV-halte aan de Wegh der Weegen. Mobiliteitsonderzoek is nodig ter onderbouwing van deze oplossing.

Consequenties: De kazerne biedt ruimte voor verdere verdichting binnen de hekken. Om de verdichting mogelijk te maken, dienen de kaders (bebouwingspercentage en -hoogte) te worden opgerekt, passend bij de landschappelijke kenmerken van het gebied. Een extra ontsluiting is nodig maar vraagt meer onderzoek omdat iedere optie ook duidelijke nadelen heeft, zoals overlast voor de omgeving, inpassingsvraagstukken of nadelen voor de doorstroming of verkeersveiligheid van de weg waarop aangesloten wordt.

Termijn: De revitalisering van de Bernhardkazerne vindt op korte tot middellange termijn plaats. Binnen de kazernegrenzen is fysieke ruimte om op de langere termijn eventueel verder uit te breiden.

2

Versterken recreatieve verbindingen

Opgave: Hoe kunnen we de noord-zuidverbindingen voor natuur en recreatie in het gebied een plek geven? Hoe staat deze in relatie tot de inrichting van de Bernhardkazerne en

de groenblauwe verbindingen richting Amersfoort en het stedelijk gebied?

Doorwerking leidende principes: Het gebied vraagt om een duidelijke zonering tussen stille natuurgebieden en recreatieve gebieden, met goede fiets- en wandelverbindingen daartussen.

Maatregelen:

1. Inpassing en verbeteren recreatieve verbindingen tussen Amersfoort en Heuvelrug in combinatie met cultuurhistorische waarden. Versterken verbindingen tussen natuur- en recreatiegebieden op de Heuvelrug met stedelijke kernen, in combinatie met cultuurhistorische routes en openstelling bijzondere (militaire) erfgoedplekken (o.a. Kamp Amersfoort, Belgen monument, Austerlitz, monumentale panden kavel 3, etc.). Oplossen knelpunt oversteek spoor met N221.

Consequenties: Het verbeteren van de recreatieve verbindingen vraagt om duidelijke afstemming over het wenselijke netwerk, rekening houdend met de ruimteclaims voor bijvoorbeeld natuur en Defensie.

Termijn: Het openstellen van de verschillende bestemmingen en het realiseren van verbindingen kan stapsgewijs plaatsvinden, afhankelijk van het beschikbaar komen van de nodige locaties en routes.

3

Inrichting Wegh der Weegen

Opgave: Hoe gaan we om met de woningbouwplannen in de directe nabijheid (ca. 500 woningen) in nabijheid van de Defensierterreinen? Zitten deze plannen de ontwikkeling van Defensie in de weg of kunnen ze goed samengaan? Hoe zit het met de toekomstige groei van Amersfoort op lange termijn? Houden we voldoende ‘ademruimte’ voor verstedelijking langs de stadsranden? In welke mate

is verdere verstedelijking langs de Wegh der Weegen wenselijk? Op welke wijze kunnen ecologische en recreatieve verbindingen naar en langs Amersfoort versterkt worden? Wat wordt het bereikbaarheidsprofiel van de Wegh der Weegen? Wat betekent een mogelijke komst van een BRT-verbinding voor het profiel en de bereikbaarheid? Hoe kunnen we de fietsroutes door het gebied en langs de Wegh der Weegen accommoderen? Hoe kan de cultuurhistorische waarde en karakter van de Wegh der Weegen ‘herkenbaarheid binnen verscheidenheid’ een plek krijgen in het gebied?

Doorwerking leidende principes: De Wegh der Weegen is de belangrijke cultuurhistorische drager van het gebied, tegelijkertijd komen er ook mobiliteits-, recreatie- en natuuropgaven samen. Het ontwikkelen van een wegprofiel dat ruimte biedt aan de best passende ov-oplossing, parallelle en kruisende ecologische verbindingen, en aantrekkelijke fietsroutes, is hiervoor nodig. Ook vraagt dit om duidelijke keuzes en kaders voor ontwikkeling langs de Wegh der Weegen.

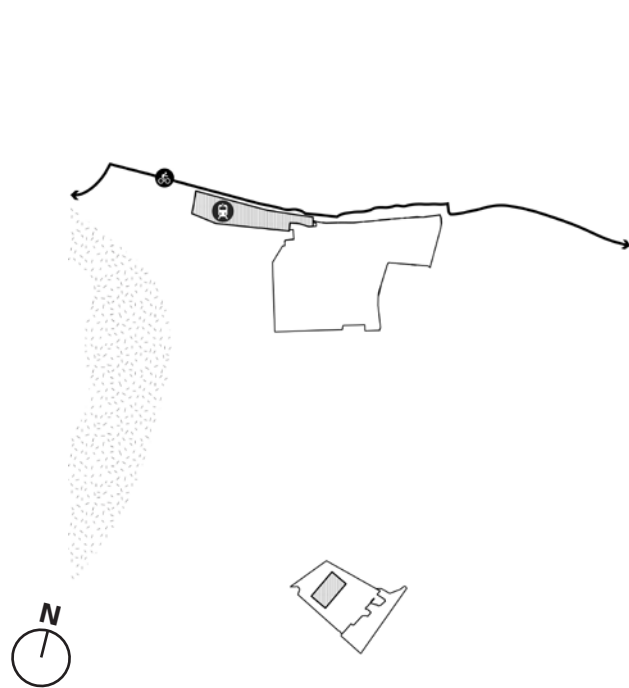
- Maatregelen:**
Inrichten van de Wegh der Weegen passend bij de verschillende ambities. Door:
1. Versterken van de ononderbroken ecologische verbinding langs de weg en dwars op de weg op de aangewezen locaties;
 2. Het herstellen van de sorties op de op kaart aangegeven locaties met flexibele invulling in de tussengelegen ‘kamers’;
 3. Verbeterde aansluiting van de fietsroute op de omliggende netwerken;
 4. Terugdringen van sluipverstedelijking langs de weg en stellen van duidelijker kaders voor ontwikkelingen (bijvoorbeeld representatieve voorkanten gericht naar de weg).

Consequenties: de keuze voor aanpassing van het wegprofiel vraagt om een integrale afweging waarin bovenstaande thema’s gezamenlijk worden meegenomen. Sectorale ad hoc afwegingen zijn daarin niet wenselijk.

Termijn: Sterk bepalend voor de inrichting van de Wegh der Weegen is het mobiliteitssysteem. Zodra deze keuze is gemaakt, kan voor de gehele weg een profiel worden uitgewerkt en gerealiseerd.

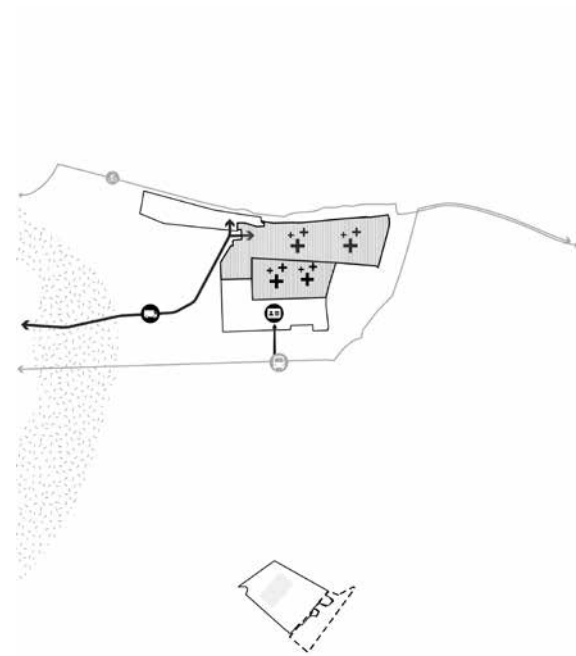

6.3 Deelgebied Oost Mogelijke opvolging van ingrepen

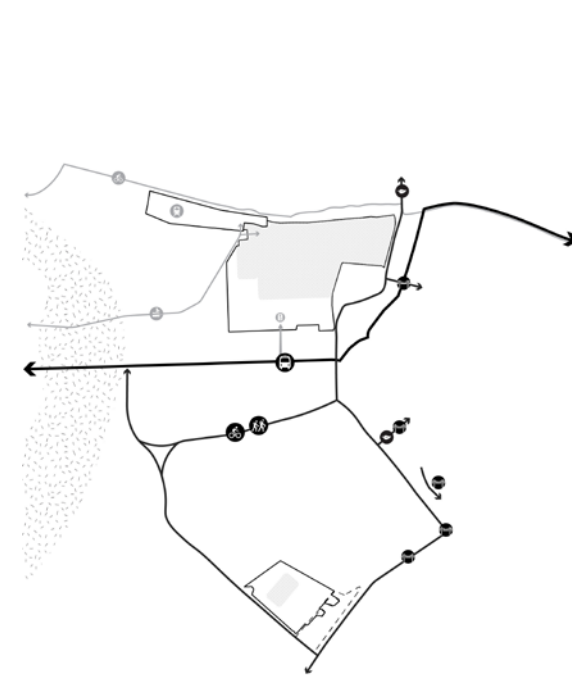
FASE 0

1. Uitbreiding Raccordement Vlasakkers

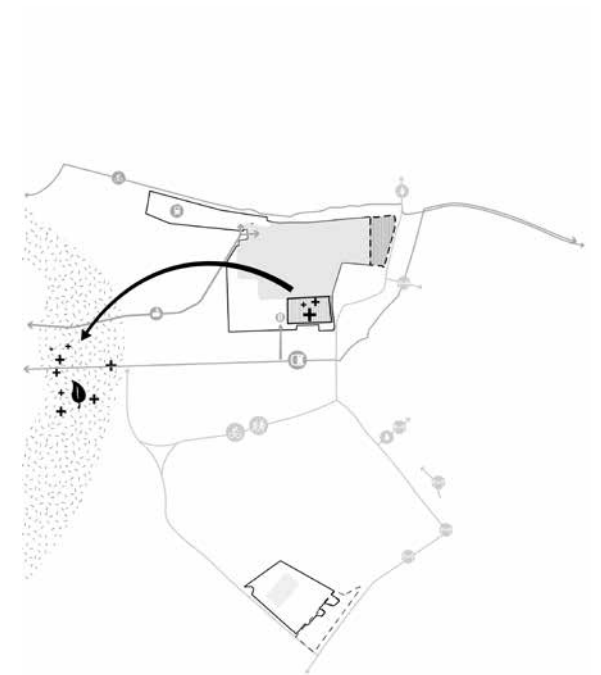
FASE 1

1. Intensiveren en verder verdichten Bernhardkazerne (revitalisering) en uitbreiding op korte en middellange termijn (binnen de hekken).
2. Ontsluiten militair erfgoed en bijzondere objecten in cultuurhistorische 'routekaart' voor gehele Utrechtse Heuvelrug.
3. Opwaarderen zuidpoort en ontsluiting richting Wegh der Weegen: uitbreiden profiel, verbeteren kwaliteit.
Voorwaarde: bij opwaardering van deze ontsluiting rekening te worden gehouden met de veiligheid en capaciteit van de Wegh der Weegen.

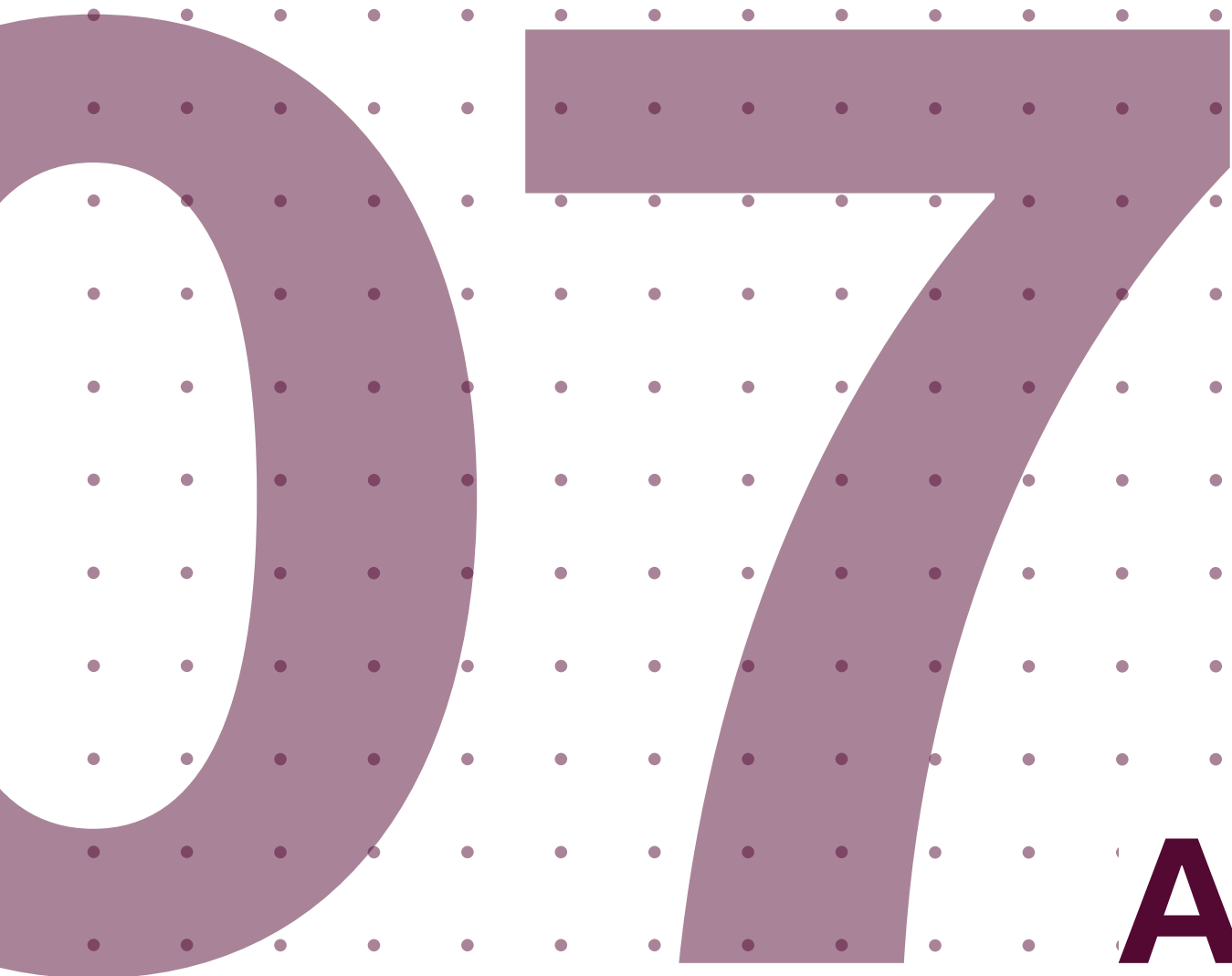
FASE 2

1. Toevoegen OV-halte voor BRT/snelbus of ander HOV aan zuidzijde.
2. Opwaarderen bestaande fiets- en recreatieve verbindingen richting Heuvelrug en aanleggen 'missing links' in het netwerk (o.a. Dierenpark Amersfoort, noordzijde Golfterrein).

FASE 3

1. Eventuele verdere inbreiding Bernhardkazerne richting het zuiden (binnen de hekken). Compensatie van natuurwaarden in het gebied onderzoeken (bijvoorbeeld ter hoogte van ecologische hoofdcorridors)
Voorwaarde: Uitbreiding kan niet plaatsvinden ter plaatse van bijzondere bosgroeiplaatsen en dient rekening te houden met natuurlijke en cultuurhistorische waarden.

**Aanbevelingen en
vervolgacties**

7.1 Aanbevelingen

7.1 Aanbevelingen

In het Gebiedsperspectief zijn de ambities en opgaven uitgewerkt tot een wenkend perspectief voor de toekomst, op basis van leidende principes. Deze zijn vervolgens voor drie deelgebieden uitgewerkt tot maatregelen, die inzicht geven in de concrete acties die moeten worden ondernomen om hier invulling aan te geven. Door uit te zoomen en de bevindingen uit het ontwerpend onderzoek te spiegelen aan de huidige beleidscontext en bestaand instrumentarium, wordt duidelijk welke keuzes en acties nodig zijn om gaten te overbruggen. Zo koppelen wij het de kansen van de lange termijntransitie van de Heuvelrug aan de dagelijkse werkelijkheid en actuele knelpunten waar gebiedspartijen voor staan.

Daarom doen wij in dit hoofdstuk aanbevelingen over ruimtelijke keuzes, keuzerichtingen, beleid en over de governance die nodig is om als één overheid de ruimtelijke kwaliteit op de lange termijn richting 2100 te borgen. Dit vergroot de daadwerkelijke realisatiekansen en kracht van het wenkende toekomstbeeld uit het Gebiedsperspectief.

Scherpe keuzes en schuarpunten

Waar twee of meerdere prioritaire thema's elkaar raken of schuren wordt zoveel mogelijk een gelijkwaardige oplossing gezocht. Daarbij zoeken we nadrukkelijk geen compromis, maar heldere en scherpere keuzes om die toekomstgericht zijn. Dit kan betekenen dat begrenzing en zoneringscherper worden aanzet. In andere gevallen kan het leiden tot een uitwisseling van terreinen, zodat verschillende opgaven binnen hun eigen domein worden versterkt, in plaats van vast te blijven houden aan een suboptimale tussenoplossing. Het meest in het oog springende voorbeeld is de versterking van de ecologische corridor over het terrein van Camp New Amsterdam (CNA) en optimalisatie van dit terrein, inclusief uitbreiding om aan de groeiopgave voor Defensie te kunnen voldoen en een beter functionerend en compacter Defensie terrein te maken. In de deelgebied uitwerkingen is dit verder toegelicht. Per deelgebied zijn ook de volgorde van de onderlinge afhankelijkheid van keuzes aan bod gekomen om daarmee op korte, lange en zeer lange termijn een mogelijk ontwikkelpad uit te stippelen.

Schuarpunten en de noodzaak om scherpe keuzes te maken zullen blijven bestaan in een gebiedssamenwerking. Het vraagt soms om fundamentele keuzes om de kwaliteit van het gebied ruimtelijk en functioneel toekomstgericht én beantwoordend aan de noodzaak van het nu te krijgen. Het gaat om vragen die grenzen van organisaties overstijgen door impact op grotere schaal in ruimte en tijd. Dit is blijvend en vraagt om elkaar in het gebied langdurend vast te houden en samen te zorgen voor integrale kwaliteit. Aanbeveling is om gezamenlijk te onderzoeken hoe (met de instrumenten van de Omgevingswet en in navolging van de nieuwe Nota Ruimte en de Scenariostudie Utrecht 2100) ruimtelijke kwaliteit door samenwerken voor de lange termijn geborgd kan worden vanuit projecten en programma's voor kortere termijn. Dit kan in de vorm van een 'kompas' waar de ruimtelijk-programmatische koers is vastgelegd in 'harde' leidende principes en hoofdlijnen waarbij ruimte is om nieuwe inzichten te verwerken en adaptief in te spelen op de veranderingen in de tijd.

0. Algemeen

- Maak de drie prioritaire thema's met een nationaal en regionaal belang leidend in het onderzoeksgebied: natuurontwikkeling (versterken ecologische waarden en biodiversiteit op de Heuvelrug), faciliteren van Defensie (inbreiding en uitbreiding) als gebruiker van het gebied voor nationale veiligheid, en bodem en (grond)water als voorwaarde voor de (drink)watervoorraad van de regio en Nederland als geheel. Deze prioritaire thema's bieden, mits goed afgestemd, kansen voor win-win oplossingen in het gebied waarbij functies worden gecombineerd.
- Benut de Leidende principes op ordening- en inrichtingsniveau als onderdeel van verdere planvorming en als leidraad voor ontwikkelingen in het gebied. Onderzoek verder hoe de Leidende principes kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van een regionaal perspectief voor de gehele Utrechtse Heuvelrug (als samenhangend landschapselement) met als doel om zo meer ruimtelijke logica en samenhang te vinden op zowel lokale, regionale als nationale schaal. Waar nodig worden

deze overgenomen in relevante beleidsdocumenten (POVI, Omgevingsvisies gemeenten). Laat deze vaststellen en borg bij de planvorming van alle ontwikkelingen in het gebied een toetsing aan de prioritaire thema's en Leidende principes.

1. Bodem en (grond)water

- Stel duidelijke en meer strikte spelregels op voor de bescherming van bodem en (grond)watervoorraden en het in stand houden van een robuuste drink- en afvalwatervoorziening. Gebruik hiervoor de 'Leidraad afkoppelen en infiltreren afstromend hemelwater' van de provincie Utrecht. Focus hierbij op het creëren en verbeteren van infiltratiezones in buitengebieden en stedelijke omgevingen, bijvoorbeeld door verharding te verminderen, het ontkoppeling van regenwater en de riolering, waterbesparing, waterhergebruik en waterzuinig bouwen. Bij herinrichting, ook met deze wateroplossingen, is de waterkwaliteit een blijvend aandachtspunt.
- Neem bodem en (grond)water in iedere ontwikkeling mee als belangrijk uitgangspunt, geen vrijblijvende toepassing. Ten opzichte van sommige andere thema's vraagt een duurzame omgang met water en bodem minder om ingrijpende ruimtelijke maatregelen, maar is vooral de integraliteit op projectniveau van belang en daarmee op de schaal van de Heuvelrug. Zorg er daarom per project voor dat o.a. wordt ingezet op vergroten van infiltratiemogelijkheden, lokale opvang en het ontkoppelen van regenwater.

2. Natuur

- Zet in op het versterken van twee belangrijke ecologische corridors in het gebied die de belangrijkste noord-zuidverbindingen vormen van de Utrechtse Heuvelruglandschap, te weten: direct ten oosten van de Legerplaats Soesterberg (1) en ten westen van dorp Soesterberg ter hoogte van Camp New Amsterdam (2). Zie uitwerking deelgebieden voor details en toelichting.

3. Defensie

- Geef Defensie de ruimte. Defensie groeit en kent roerige tijden als organisatie maar ook als ruimteclaim in het gebied. De korte- en langetermijn ontwikkelvragen zijn niet allemaal bekend en kunnen qua aard en omvang snel en relatief groot fluctueren. De bandbreedte van de ruimtevragen is groot. Bouw flexibiliteit in door de kaders in ruimtelijke planningskaders te verruimen zodat het merendeel van de ruimtevragen goed zijn in te passen en vergunningstrajecten kort en compact kunnen worden vormgegeven. Intensiveer de kazernes en legerplaats, bouw hierbij compact (in volume en footprint) om zoveel mogelijk ‘ademruimte’ voor de toekomst te behouden en zoveel mogelijk ruimte voor groen, natuurontwikkeling en waterinfiltratie mogelijk te maken. Zoek daarnaast naar strategische reserveringen voor toekomstige uitbreidingsruimten in de directe nabijheid van de kazernes als de gelegenheid zich voordoet (zie deelgebieden).

- Cluster de kazerneterreinen op Legerplaats Soesterberg, onder meer door het uit verkeer halen van het Zeisterspoor. Dit zorgt voor een efficiënter en flexibeler gebruik van de Legerplaats en vermindert de doorsnijding van de ecologische verbindingen. Zorg wel voor een alternatief voor recreatief verkeer.
- Verbeter de interne verbindingen tussen de Legerplaats Soesterberg en oefenterrein Vlasakkers. Het voorstel is om minimaal één en mogelijk twee functionele onderdoorgangen (of oversteken, nader te onderzoeken) te maken onder de Amersfoortseweg door, ten behoeve van operationele trainingen en zodat bevoorrading en logistiek van Defensie ongehinderd kan plaatsvinden. Ook dienen deze verbindingen als logistieke route tussen de afrit A28 en het raccordement.

4. Recreatie

- Zet in op de realisatie van ontbrekende recreatieve wandel-, fietsverbindingen en hotspots om de toenemende (door extra woningen/inwoners) recreatiedruk op te vangen. Dit vereist het vergroten van de capaciteit van bestaande recreatieve functies waar het kan en het toevoegen van nieuwe met een grote opvangcapaciteit voor bijvoorbeeld een halve dag.

5. Mobiliteit

- Verbeter de ontsluiting van de kern Soesterberg, Zeist-Noord en de locaties van Defensie per openbaar vervoer en zorg voor efficiënte parkeeroplossingen voor Defensie, waar mogelijk in combinatie met andere doelgroepen. Zet in op hoogwaardige OV-verbindingen langs de Wegh der Weeghen en de A28. Doe aanvullend mobiliteitsonderzoek naar de ontsluiting van het gebied in relatie tot de groei van Defensie, wonen en werkgelegenheid.

6. Economie

- Zet in op behoud en intensivering van werklocaties, en breidt uit waar nodig. Maar zet voldoende arbeidsplaatsen in het gebied voorop, passend bij de groei van de bevolking. Bepaal daarbij per locatie wat de best passende functie is en zet in op koppelkansen tussen de verschillende gebruikers in het gebied (zoals bedrijvigheid en Defensie).

7. Cultuurhistorie

- Benut en verzilver de kansen die militair erfgoed bieden. Focus hierbij op het gericht behoud van erfgoed, erfgoed-inclusieve ontwikkeling op de terreinen, en het (recreatief) toegankelijk maken en verbinden van de omgeving met het militair erfgoed in het gebied. Denk hierbij ook aan (digitale) ontsluiting van alle erfgoedwaarden door middel van een integrale ‘routekaart’ of vergelijkbaar.
- Benut nieuwe ontwikkelingen om de kwaliteit van erfgoed en cultuurhistorie te versterken. Neem erfgoed en cultuurhistorie, zoals de buitenplaatsen, Wegh der Weegen en militair erfgoed, integraal mee in ontwikkelingen zodat deze behouden, beleefbaar en benut kunnen worden. Verken daarbij de raakvlakken en koppelkansen met opgaven zoals recreatie, natuur, landschap en gezonde leefomgeving.

8. Verstedelijking

- Zet in op duurzame, klimaatadaptieve verstedelijking binnen de bestaande kernen. Benut de verstedelijking daarmee om de kwaliteit van de leefomgeving en natuur te verbeteren, o.a. door verhard oppervlak te reduceren en te verdichten rondom goed bereikbare ov-knooppunten.

9. Energie

- Werk voor elke energievragende ontwikkeling uit hoe deze bijdragen aan de ambities voor het gebied, waarin wordt aangetoond hoe deze energieneutraal en netbewust worden vormgegeven.
- Door het schrappen van de plannen voor windturbines op de Leusderheide wegens de operationele belangen van Defensie resteert voor de RES-regio een forse opgave. Binnen het A tot Z-gebied moet daarom, naast de inspanningen om energieneutraal te ontwikkelen, zeker op de terreinen van Defensie, actief worden gezocht naar andere mogelijkheden om een bijdrage te leveren aan de doelen op het vlak van energie.

7.2 Vervolgacties

Het Gebiedsperspectief A(mersfoort) tot Z(eist) is een integraal en wenkend perspectief voor de toekomstige ontwikkeling van de regio en de deelgebieden in het bijzonder. Vanwege de actualiteit van een aantal opgaven enerzijds, en het belang van duurzame ontwikkeling van het gebied richting de toekomst anderzijds, kent dit Gebiedsperspectief verschillende tijdslijnen om tot ontwikkeling te komen. Het gewenste toekomstbeeld zal in stappen gerealiseerd moeten worden, om richting te geven aan de belangrijkste leidende principes en (prioritaire) thema's.

Uit het Gebiedsperspectief en mede vanuit de actuele opgaven, volgen daarom een aantal korte termijn acties waar de partijen morgen mee kunnen beginnen. Deze maken de lange termijn transitie van de Heuvelrug concreet. Deze worden uitgewerkt als onderdeel van het vervolggesprek tussen de gebiedspartners. In een separate oplegnotitie en in het kader van het Bestuursakkoord wordt navolging gegeven van de onderlinge werkafspraken en vervolgacties komend uit dit Gebiedsperspectief.

Bronnen en bijlagen

A. Bronnenlijst

De in dit ontwerpend onderzoek geraadpleegde bronnen hebben op verschillende manieren invloed gehad op het eindresultaat. Sommige bronnen zijn als uitgangspunt of vertrekpunt genomen, anderen als randvoorwaarde en/of inspiratie. Onderstaande lijst beslaat de belangrijkste bronnen die mee zijn genomen maar is niet limitatief voor het proces geweest.

- Omgevingsvisie Provincie Utrecht (2021)
- Omgevingsvisie Amersfoort (2023)
- Omgevingsvisie Soest en Soesterberg (2021)
- Omgevingsvisie Zeist (2023)
- Omgevingsvisie Leusden (2023)
- Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug (2022)
- Bossenstrategie Utrechtse Heuvelrug (2021)
- Utrechts Programma Landelijk Gebied (2023)
- Ruimtelijk voorstel Provincie Utrecht (2023)
- Woondeal Amersfoort (2023)
- Woondeal U 10 (2023)
- Ministerie van Defensie, Defensiebasis van de toekomst (2024)
- Ontwikkelperspectief 2040 NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort (2023)
- Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone (2024)
- Gebiedskompas A t/m Z (2023)
- Toekomstbeeld Operatie Heuvelrug (2023)
- Flux landscape architecture, Utrechts Heuvelland (2021)
- H+N+S, Toekomstbestendige Heuvelrug, Gooi en Vechtstreek (2023)
- Kruit Kok landschapsarchitecten, Gezond Groen (2022)
- H+N+S, Blauwe agenda Utrechtse Heuvelrug (2022)
- Hart van de Heuvelrug
- Gebiedskaternen Utrechtse Heuvelrug

B. Huidige plannen, ambities en confrontaties

Op basis van de huidige plannen, visie-, onderzoeks- en beleidsstukken over het onderzoeksgebied, en afstemming met de omgevingspartijen, is een overzicht opgesteld van de harde plannen en vastgestelde ambities.

Onder andere de volgende stukken liggen aan de basis van dit Gebiedsperspectief:

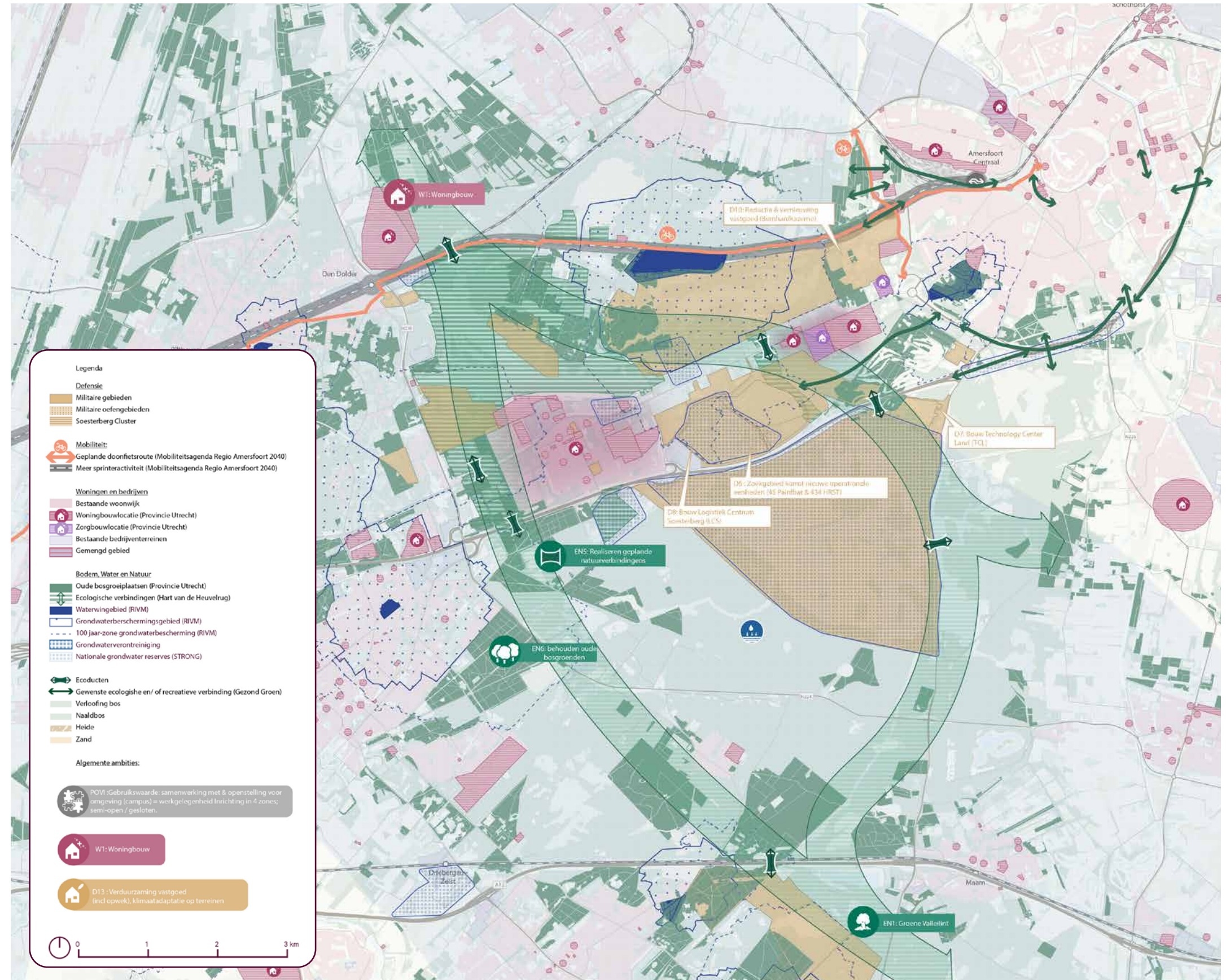
- Omgevingsvisie Provincie Utrecht (2021)
- Omgevingsvisie Amersfoort (2023)
- Omgevingsvisie Soest en Soesterberg (2021)
- Omgevingsvisie Zeist (2023)
- Omgevingsvisie Leusden (2023)
- Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug (2022)
- Bossenstrategie Utrechtse Heuvelrug (2021)
- Utrechts Programma Landelijk Gebied (2023)
- Ontwikkelperspectief 2040 NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort (2023)
- Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone (2024)
- Gebiedskompas A t/m Z (2023)
- Toekomstbeeld Operatie Heuvelrug (2023)
- Startnotitie Ruimtelijke kwaliteit Wegh der Weegen
- Woondeal Amersfoort (2023)
- Woondeal U10 (2023)
- Hart van de Heuvelrug
- Gebiedskaternen Utrechtse Heuvelrug

Onderstaande kaarten geven de belangrijkste ruimtelijke elementen uit de verschillende plannen en bronnen weer.

Harde plannen

Harde plannen zijn plannen waarop het Gebiedsperspectief niet of slechts in beperkte mate kan sturen. Wanneer dit wel mogelijk is gaat het vooral over hoe de plannen worden uitgevoerd in plaats van wat en waar. Het gaat bijvoorbeeld om:

- Woningbouw: het onderzoek gaat zoveel mogelijk uit van bestaande concrete woningbouwlocaties en -initiatieven in het onderzoeksgebied.
- Natuurverbindingen: het onderzoek gaat uit van de twee natuurverbindingen in noord-zuidrichting die reeds zijn opgenomen in beleid als uitgangspunt voor het Gebiedsperspectief.

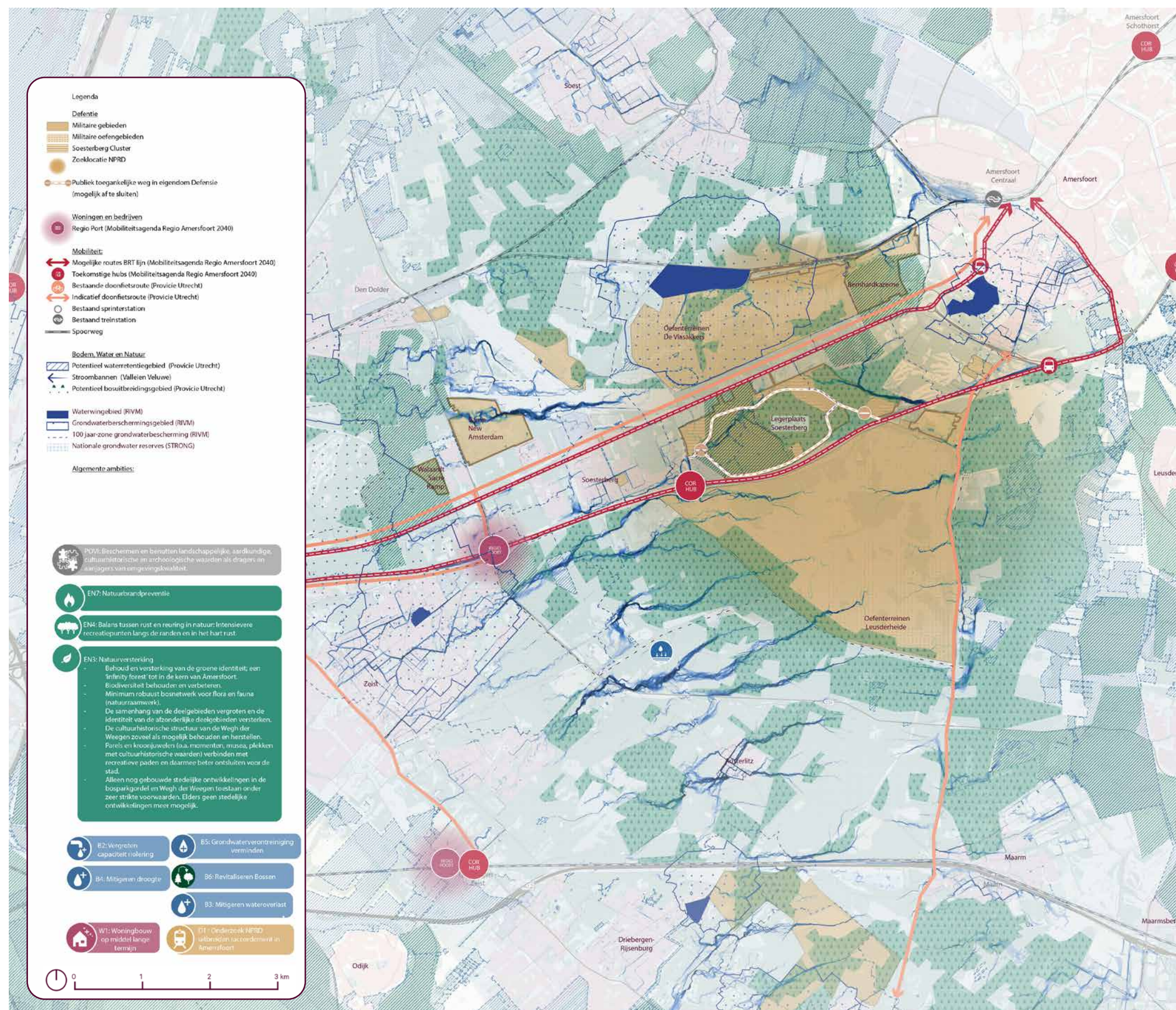
Huidige plannen

- **Ontwikkelingen Defensie:** het onderzoek gaat uit van een aantal ontwikkelingen op de Defensie terreinen die al concreet in voorbereiding of in uitvoering zijn, zoals de bouw, Technology Center Land (TCL), Logistiek Centrum Soesterberg (LCS), de revitalisatie van de Bernhardkazerne (BHK) en de komst van het 45e pantserinfanteriebataljon (45PAINFBAT).
- **Grondwater:** het onderzoek gaat uit van het Europese, nationale en provinciale beleid voor grondwater, waarin bijvoorbeeld is vastgelegd dat de grondwaterkwaliteit moet verbeteren en dat onttrekkingen niet mogen leiden tot de uitputting van Nationale Grondwaterreserves.
- **Klimaatbestendige inrichting:** het onderzoek gaat uit van huidige richtlijnen en beleid voor klimaatbestendig bouwen en inrichten, bijvoorbeeld ten aanzien van afkoppelen, waterberging en waterzuinig bouwen.

Vastgestelde ambities

Vastgestelde ambities zijn nog niet in uitvoering of in een concrete planuitwerking, maar wel als ambitie opgenomen in vigerend beleid. In en vanuit het Gebiedsperspectief is ruimte om concreter invulling te geven aan de ruimtelijke inpassing en uitwerking van deze ambities. Het gaat bijvoorbeeld om:

- **Verbeteren OV:** de gebiedspartijen hebben de ambitie voor een snelbusverbinding tussen Amersfoort en Zeist/Utrecht. Het tracé en de haltering is voor beide verbindingen nog niet bepaald.
- **Intensiveren en optimaliseren Defensie terreinen:** Defensie heeft het bestuurlijk voornemen uitgesproken om de 4 verschillende kazernes in de omgeving van Soesterberg te herschikken tot één kazernecomplex en doelmatiger in te delen en daar operationele en (deels) logistieke functies te concentreren. Daarop aanvullend heeft Defensie ook een intensiverings- en groeiopgave op Camp New Amsterdam, Wallaardt Sacré Kamp en de Bernhardkazerne.
- **Bosuitbreiding-/versterking:** de gebiedspartijen hebben de ambitie voor natuurontwikkeling in de Utrechtse bossen ten behoeve van verbeterde biodiversiteit, cultuurhistorische samenhang en brandpreventie.
- **Wegh der Weegen:** verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van de Wegh der Weegen, waarin de cultuurhistorische kwaliteiten worden versterkt en tegelijkertijd ruimte wordt geboden aan bijvoorbeeld de mobiliteitsopgaven.
- **Veerkrachtig watersysteem:** gebiedspartijen

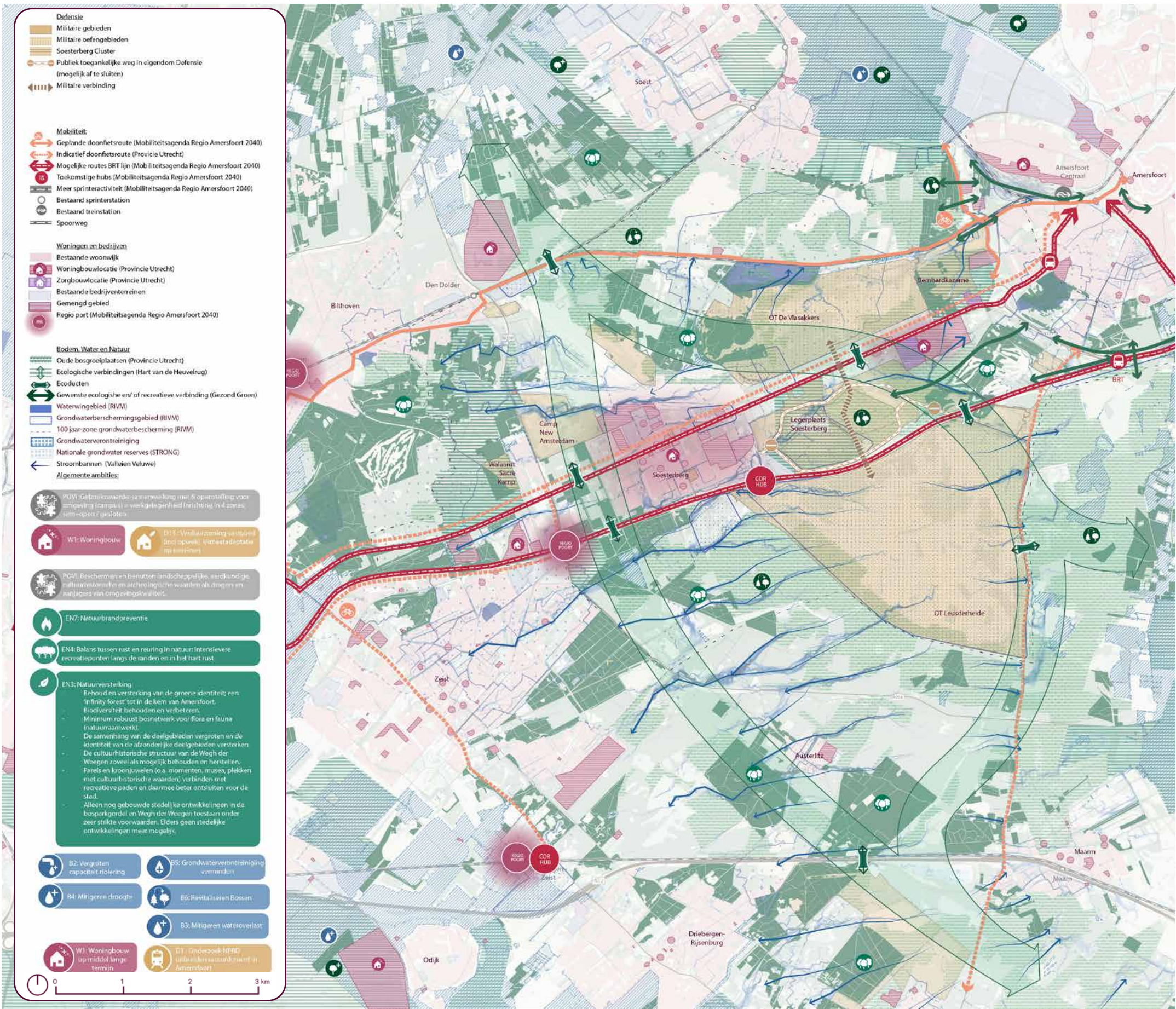
Vastgestelde ambities

hebben de ambitie om bij te dragen aan een schoon en klimaatbestendig watersysteem op de Utrechtse Heuvelrug, onder meer via (pilot)projecten op het gebied van drinkwaterbesparing, waterhergebruik en waterzuinig bouwen.

Confrontaties als basis voor leidende principes

Door de verschillende plannen en ambities met elkaar te confronteren, wordt duidelijk dat sommige ambities overlappende ruimteclaims hebben en niet overal tegelijkertijd gerealiseerd kunnen worden. Deze conflicten maken inzichtelijk welke ambities sturing nodig hebben en vragen om duidelijke keuzes per locatie en tijdsperiode binnen het Gebiedsperspectief. Het in kaart brengen van deze ruimtelijke confrontaties heeft geleid tot het vaststellen van de ruimtelijke thema's en leidende principes die de basis vormen van dit ontwerpend onderzoek. Daarnaast zijn locaties geselecteerd waar de ambities het meest botsen, om deze als deelgebieden verder uit te werken (voor nadere toelichting over de werkwijze van het ontwerpend onderzoek, zie Hoofdstuk 1.2). Het gaat bijvoorbeeld om:

- Natuur vs. verstedelijking: toenemende verstedelijking en uitbreiding van infrastructuur in west-oost oriëntatie schuurt met de belangrijke natuurverbindingen in noord-zuidrichting. Duidelijke keuzes zijn nodig of en op welke locaties er na de harde plannen nog ruimte is voor toekomstige verstedelijking.
- Natuur vs. recreatie: door steeds intensiever gebruik van de Heuvelrug voor verstedelijking en recreatie bestaat het risico dat natuur steeds meer wordt verdrongen. Duidelijke keuzes over de zonering tussen rustiger natuur- en drukker recreatiegebieden zijn nodig om beide kwaliteiten naast elkaar te laten bestaan.
- Behoud vs. ontwikkeling gebiedsidentiteit: de Heuvelrug is een gebied met een rijke natuurlijke, cultuurhistorische, recreatieve en militaire historie. Nieuwe ontwikkelingen voegen daar nieuwe kwaliteiten aan toe: dit biedt kansen voor, maar gaat mogelijk ook ten koste van oorspronkelijke kwaliteiten. Duidelijke keuzes zijn nodig over de beoogde identiteit van het gebied naar de toekomst toe. Het gebruiken van erfgoed als 'kapstok' voor ontwikkelingen zorgt voor breder draagvlak en het versterken van identiteit.
- Verstedelijking vs. Beschikbaarheid drinkwater: Met de toevoeging van woningen en bedrijven neemt de vraag naar drinkwater toe, maar de beschikbaarheid ervan staat onder druk. Een waterneutrale aanpak is vereist bij nieuwe of vernieuwde woon- en werkgebieden en ontwikkelingen van Defensie.

Confrontaties

Colofon

Het gebiedsperspectief is opgesteld door PosadMaxwan, Arcadis en Land-id in gezamenlijke opdracht van de provincie Utrecht, Ministerie van Defensie, gemeenten Amersfoort, Leusden, Soest en Zeist, Waterschap Vallei en Veluwe en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Beeldrechten:

Alle afbeeldingen in dit document zijn gemaakt door PosadMaxwan of Land-Id en zijn auteursrechtelijk beschermd onder copyright. Alle rechten voorbehouden. De foto's in dit document zijn afkomstig van het Utrechts Provinciaal Archief (beeldbank) en zijn met toestemming van de Provincie Utrecht in dit stuk opgenomen.

Posad Maxwan

Elbert Arens, Marianne Lefever, Gijs de Haan,
Anna Kalligeri Skentzou, Marieke van Esch

Arcadis

Sanne de Boer, Imme van der Leij

Land-id

Loes van der Vegt, Inge Hoekstra

Posad Maxwan
Binckhorstlaan 36
2516 BE Den Haag
tel: 070 322 2869

December 2025

PosadMaxwan

